

JESUS CRISTO YEKARE MARCOS NÎMENUKA'PÎ

Anî'ya sîrîrî kaareta menuka'pî? Warayo' itese' Marcosya imenuka'pî. Tiaron pata Paapa maimu ya' mîikîrî esatî to'ya João Marcos kai'ma. Mîikîrî e'sa' pra awanî'pî Jesus naipontî'san kore'ta. Jesus yarakkîrî aasarî pra awanî'pî, tîise innape ikupî'pîiya. Moropai Jesus yekare menuka'pîiya, mîrîrî ineta'pî tiaronkon piapai moropai tînepu'tî'pî nîrî imenuka'pîiya. Tiaronkon Jesus nenupa'san esenyaka'ma tanne, inkamoro pokonpe João Marcos wanî'pî. Tiaronkon pemonkonyamî' esenumenka Pedroya tu'ke Jesus yekare ekaremekî'pî ipî'.

Î' pî' teeseurîmasen sîrîrî kaareta? Asakîrîronkon warayo'konya Jesus yekare menuka'pî. Î' kai'ma Jesus ko'mamî'pî tarî sîrîrî non po ekaremekî'pî to'ya. Tiaronya inî' panpî' menuka'pî Jesus yenupato' pî'. Tîise Marcosya imenuka'pî Jesus nîkupî'pî pî'. Imenuka'pîiya pemonkonyamî'ya epu'to'pe, innape mararî pra meruntî ke Jesus wanî kai'ma. Moropai yaretî'ka pe ekaremekî'pîiya Jesus wîisa' to'ya pî'. Tîise mararî imenuka'pîiya Jesus e'mî'sa'kato' pî'. Mîrîrî ye'nen tiaronkonya inî' panpî' menuka'pî ikînî'pî pî'. Tiaronkon teesenupasanon esenumenka yai pra 70 kono' esuwa'kasa' Jesus esenpoto' tîpo, sîrîrî kaareta menuka'pî Marcosya. Moropai imenuka'pîiya Judeuyamî' ton pe pra tîise

Judeuyamî' pepîn ton pe, Jesus nîkupî'pî tarî tîwanî yai epu'to'pe to'ya.

João Batistaya Itekare Ekaremekî

(Mt 3.1-12; Lc 3.1-18; Jo 1.19-28)

¹ E'pîika'tînto' yekare, Jesus, Paapa nîmenka'pî pî' teeseurîmasen ekaremekîuya sîrîrî. Mîîkîrî Jesus Cristo wanî Paapa munmu pe. Sîrîrî warantî penaro' Paapa maimu ekareme'nenya imenuka'pî, Isaías nuri'tîya.

² Paapaya ta'pî: —A'kî, umaimu ekareme'nen yaipontîuya kupî sîrîrî arawîrî. Mîîkîrîya aye'marî ton koneka kupî sîrîrî keren po.

MI 3.1

³ “Uyepotorîkon erepamî ye'marî ton konekatî. To'sarî yarakkanmokatî eerepanto'pe”,

taiya kupî sîrîrî —ta'pî Paapaya.

Is 40.3

Mîrîrî warantî menuka'pî Isaías nuri'tîya yawîrî Joãoya ta'pî pemonkonyamî' ekonekato'pe Jesus Cristo erepamî rawîrî. ⁴ Isaíasya imenuka'pî yawîrî João iipî'pî keren pona. Arinîkon pemonkonyamî' eperepî'pî iipia. Tiaronkon yenpatakona'pîiya moro. Paapa maimu ekaremekî'pîiya. —Imakui'pî ankupî'pîkon pî' enpenatatî teesewankono'mai —ta'pîiya. —Moropai irumakatî, imakui'pî ankupî'pîkon ku'to'pe Paapaya tîwanmîra. Moropai esenpatakonatî —ta'pîiya. ⁵ Judéia pata poro tîko'mansenon wîti'pî João pia, tamî'nawîrî. Jerusalém ponkon wîti'pî nîrî. Imakui'pî tînkupî'pîkon ekaremekî'pî to'ya, moropai to' yenpatakona'pî Joãoya iren Jordão ka'. ⁶ Mîrîrî yai João pon wanî'pî camelo si'potî'pî pe. Moropai iworomî wanî'pî paaka pi'pî pe. Ito' wanî'pî

kaira pe. Moropai wan wanî'pî iwuku pe. Penaron Paapa maimu ekareme'nen Elias nurî'tî ko'mamî'pî warantî aako'mamî'pî. 7 Itekare ekareme'pî'tî'pîiya: —Uye'ma'pî pî' uyentainon iipî kupî sîrîrî —taapî'tî'pîiya. —Ipîkku pe awanî ye'nen i'sa'sa' yewa yeukauya eserîke pra awanî, itarumai'pî pe wanî ye'nen. 8 Uurîya ayenpatakonakon tuna ke. Tîise Mîîkîrîya Morî Yekaton Wannî yarima kupî sîrîrî ayesa'kon pe aako'manto'pe, ayewankon ya' —ta'pî Joãoya.

Jesus Esenpatakona

(Mt 3.13-17; Lc 3.21-22)

9 Moropai Jesus iipî'pî Nazaré poi. Mîrîrî Nazaré wanî'pî Galiléia pata po tîwe'sen pe. João Batista pia aaipî'pî. Moropai mîîkîrî Joãoya Jesus yenpatakona'pî iren Jordão ka'. 10 Tuna kapai teeseu'ka pe, ka' esettapuruka era'ma'pî Jesusya. Moropai Morî Yekaton Wannî autî era'ma'pîiya tîpona, waku'kaimî warantî awautî era'ma'pîiya. 11 Ka' po si'ma Paapa eseurîma'pî: —Amîrî unmu, uwakîri pu'kuru kure'ne apî' uurî atausinpa — ta'pîiya.

Makuiya Jesus Maa Yonpa Imakui'pî Ya'

(Mt 4.1-11; Lc 4.1-13)

12 Mîrîrî tîpo Morî Yekaton Wannîya Jesus yarî'pî keren pona. 13 Moro aako'mamî'pî asakî'ne pemonkon (40) wei kaisarî keren po. Kamoyamî' pata ya' awanî'pî. Imakui'pî kupî Jesusya emapu'tî yonpa'pî Makuiya, pemonkonyamî' yeka'nunkanenya teuren. Tîise ikupîiya pra awanî'pî. Moropai iipiapai Makui wî'tî'pî. Mîrîrîya

ka' poi inseriyamî' autî'pî iipia moropai ipîika'tî'pî to'ya.

Jesus Esenyaka'ma Pia'tî Galiléia Pata Po

(Mt 4.12-22; Lc 4.14,15; 5.1-11)

¹⁴ João Batista yarakkamo me'po'pî iteyatonya. Mîrîrî tîpo Jesus wîtî'pî Galiléia pata pona. Mîarî morî Paapa yekare ekaremekî pinunpa'pîiya.

¹⁵ —Aminke pra tamî'nawîronkon esa' pe Paapa ii'to' weiyu eseponî pî' man. Tîpemonkonoyamî' pîika'tîiya kupî sîrîrî —ta'pî Jesusya. —Imakui'pî ankupî'pîkon pî' enpenatatî teesewankono'mai. Moropai irumakatî. Innape itekare ku'tî —ta'pîiya.

¹⁶ Galiléia ku'pî rî'pîkîrî Jesus wîtî'pî. Tuutî pe Simão era'ma'pîiya, moropai itakon André yarakkîrî. Moro' yapi'to' tûuya'nîkon yenunpîtî pî' to' wanî'pî, moro' yapisî pî', moro' yapi'nenan pe inkamoro wanî'pî mûito'pe. ¹⁷ —Aase'nîkon upîkîrî —ta'pî Jesusya to' pî'. —Moro'yamî' yapisî pî' eesenyaka'makon ko'mannîpî sîrîrî. Tarîpai ayenupauya'nîkon pemonkonyamî' maakonpa upemonkono pe —ta'pîiya. ¹⁸ Teesemi'tapai moro' yapi'to' tûuya'nîkon nîmî'pî to'ya. To' wîtî'pî Jesus pîkîrî.

¹⁹ Inî' panpî' tuutîkon ye'ka pe, Zebedeu munkîyamî' era'ma'pîiya, Tiago moropai itakon João. Tîkanaukon ya' to' wanî'pî moro' yapi'to' tûuya'nîkon rumentannî'pîtî pî'. ²⁰ Inkamoro yanno'pîiya. Tunkon Zebedeu nîmî'pî to'ya kanau ya' tîpoitîrîtonon pokonpe tîise, moropai Jesus pîkîrî to' wîtî'pî.

O'ma' Tîrîka Jesusya

(Lc 4.31-37)

21 To' erepamî'pî Cafarnaum cidaderî pona. Tonpakon Judeuyamî' erî'ka'to' weiyu yai, Jesus ewomî'pî to' epere'to' yewî' ta moropai tamî'nawîronkon yenupa'pîiya. 22 Kure'ne to' esenumenka'pî Jesusya tenupato'kon pî', maasa pra tînepu'tî pî' eeseurîma epu'tî'pî to'ya, Moisés nurî'tîya yenupanto' pî' yenupatonkon warantî pra. 23 Mîrîrî yai o'ma' yarakkîrî tîwe'sen warayo' wanî'pî. Jesus era'ma tîuya pe mîikîrî entaime'pî.

24 —Jesus Nazaré poinon, î' ku'se aai'sa' sîrîrî anna pî'? —ta'pîiya. —Anna taruma'tîi aai'sa' sîrîrî? —ta'pîiya. —Ayepu'nen uurî. Amîrî morî, Paapa piapai iipî'pî. 25 Jesusya ta'pî ipî': —Moo e'kî, mîikîrî warayo' yapai epa'kakî.

26 O'ma'ya warayo' perenperenma'pî. Aronne panpî' tîwentaimepîti ye'ka pe, eepa'ka'pî mîikîrî yapai. 27 Mîrîrî pî' tamî'nawîronkon esenumenka'pî kure'ne. Tîmurukun pe si'ma to' eseurîma'pî. —Î' taato'pe see awanî mîrîrî? —ta'pî to'ya. —A'kî, uneta'pîkon pepîn pî' uyenupaiya'nîkon mîrîrî. Paapa meruntîri ke o'ma'kon yaipontîiya moropai yuuku to'ya —ta'pî to'ya.

28 Moropai pata kaisari tamî'nawîronkon eseurîma'pî Jesus yekare pî'. Tamî'nawîrî Galiléia pata poro to' eseurîmato' eseta'pî.

Pedro Yawo'pî Yepi'tî Jesusya

(Mt 8.14-15; Lc 4.38-39)

29 Jesus epa'ka'pî epere'nîto' yewî' tapai moropai attî'pî Tiago, João pokonpe Simão yewî' ta. Itakon André yewî' pe nîrî awanî'pî. 30 Pri'ya pra Simão yawo'pî wanî'pî paran pî'. Jesus erepansa' pe, mîikîrî pri'yawon pepîn ekaremekî'pî to'ya ipî'.

³¹ Iipia Jesus wâtî'pî. Itenya pî' yapisi'pîiya. Moropai i'mî'sa'ka'pîiya. Eekomî'makapî'pî moropai to' yekkari ton koneka pia'tî'pîiya.

Pri'yawonkon Pepîn Yepi'tî Jesusya
(Mt 8.16-17; Lc 4.40-41)

³² Ko'mamîiya wei ewomî tanne, pri'yawonkon pepîn enepî'pî to'ya Jesus pia. O'ma'kon e'to'kon to' ya' enepî'pî to'ya nîrî. ³³ Tamî'nawîronkon mororonkon epere'sa' wanî'pî mana'ta pia. ³⁴ Moropai arinîkon pri'yawonkon pepîn yepi'tî'pîiya. Tu'kan paran pî' tîwe'sanon yepi'tî'pîiya. Moropai tu'kankon o'ma'kon yenpa'ka'pîiya. Inkamoro o'ma'konya Paapa narima'pî pe Jesus wanî epu'tî'pî. Tîîse inkamoroya tekaremekî yu'se pra Jesus wanî'pî.

Jesus Asarî Galiléia Pata Poro
(Lc 4.42-44)

³⁵ Penane marî, pata erenmapî pra tîîse, Jesus e'mî'sa'ka'pî, moropai attî'pî wîtîkon tapai keren pona. Miari eepîrema'pî. ³⁶ Tîwe'mî'sa'kakon pe, Simão moropai yarakkîronkonya Jesus yuwa'pî. ³⁷ Eporî'pî to'ya moropai ta'pî to'ya ipî': —Ayuwa pî' tamî'nawîronkon man. ³⁸ Ta'pî Jesusya: —Tiaron pata pona wîtînpai'nîkon, miari nîrî itekare ekareme'to'peuya. Mîrîrî ku'se yi'nî pî' wai —ta'pîiya. Moropai to' wîtî'pî. ³⁹ Galiléia poro Jesus wîtî'pî tamî'nawîrî. To' epere'to' yewî' tapî itekare ekareme'pî'tî'pîiya moropai o'ma'kon yenpa'kapî'tî'pîiya.

Pri'yawon Pepîn Yepi'tî Jesusya
(Mt 8.1-4; Lc 5.12-16)

⁴⁰ Moropai ere' pokon warayo' wîtî'pî Jesus pia, paran pokon, leprosia itese'. Awe'sekunka'pî Jesus rawîrî. —Uyepi'tîpai awanî ya, Uyepotorî, uyepi'tîkî —ta'pîiya Jesus pî'. ⁴¹ Jesusya era'ma'pî tî'noko'pî pe. Tenya tîrî'pîiya ipona. —Inna, ayepi'tîuya —ta'pîiya ipî'.

⁴² Mîrîrî pe rî erekî' pe pra eena'pî. Eesepe'tî'pî.

⁴³ Meruntî ke Jesusya mîlkîrî panama'pî.

⁴⁴ —Anî' pî' kîsekaremekî —ta'pîiya. —Atîkî teepîremanon pia ayera'mato'pe to'ya. Pena Moisés nurî'tîya ta'pî: “Leprosia pokon esepi'tîsa' ya, asakî'ne mayayamî' tîrîya teepîremanon pia, teesepe'tîsa' ye'nen”, ta'pîiya. Mîrîrî warantî itîita, eesepe'tîsa' ye'nen. Atîkî, ka'ne' panpî' —ta'pîiya.

⁴⁵ Tîise mîlkîrî epa'ka'pî moropai tamî'nawîronkon pî' ekaremekî'pîiya. Mîrîrî pata pai Jesus ewomî pra eena'pî pemonkonyamî' pata ya' maasa pra arinîkon pemonkonyamî' iipî'pî iipia. Poro po aako'mamî'pî, tîise tamî'nawîron pata yapai arinîkon wîtî'pî iipia.

2

Itesa' Eke'nepamî'pî Warayo' Yepi'tî Jesusya (Mt 9.1-8; Lc 5.17-26)

¹ Pata poro taasarî tîpo, Cafarnaum pona Jesus enna'po'pî tewî' ta. Tewî' ta awanî eta'pî tamî'nawîronkonya. ² Arinîkon eperepî'pî iipia. To' pata'se' ton pra awanî'pî wîtî ta moropai mana'ta po. Miarî Paapa maimu ekaremekî pî' Jesus wanî'pî to' pî'. ³ Mîrîrî tanne pemonkonyamî' erepamî'pî. Eke'nepamî'pî warayo' ene'sa' to'ya wanî'pî Jesus pia. Tamî'nawîrî itesa' eke'nepansa'

wanî'pî. Asakîrîronkon warayo'konya mîikîrî yari'pî. ⁴ Jesus pia mîikîrî yari to'ya yentai awanî'pî. Mîrîrî ye'nen wîtî pona to' enuku'pî. Maasa pra se' kaisari wîtî wanî'pî, ineka'ta ton pra. Moropai yamîka'pî to'ya Jesus kaisari. Moropai mîikîrî pri'yawon pepîn yenu'tî'pî to'ya Jesus pia, mîrîrî a'ta yai, tette' ta tîise. ⁵ Innape tîkupî to'ya epu'tî'pî Jesusya. Mîrîrî ye'nen ta'pîiya eke'nan pî':

—Mooyi, imakui'pî ankupî'pî rona pî' wai — ta'pîiya.

⁶ Moisés nurî'tîya yenupanto' pî' yenupanenan ereutasa' wanî'pî moro. Jesus maimu pî' to' esenumenka'pî tîwarîrî'nîkon. ⁷—Î' ton pe mîikîrî eseurîma mîrîrî warantî? Anî'ya imakui'pî pe warayo' e'to' mo'ka pepîn, Paapa pe pra si'ma, tîise Paapaya neken imo'ka. Mîrîrî ye'nen Paapa pe awe'ku'sa' mîrîrî —kai'ma to' esenumenka'pî. ⁸ Mîrîrî warantî to' esenumenka tîpî' epu'tî'pî Jesusya. Mîrîrî ye'nen to' pî' ta'pîiya: —Î' ton pe mîrîrî warantî esenumenkakon mîrîrî ayewankon ya? ⁹⁻¹⁰ Imakui'pî ankupî'pî rona pî' wai taa pî' wai mîserî pri'yawon pepîn pî'. Tîise innape iku'sau'ya epu'tîya'nîkon eserîke pra awanî. Mîrîrî ye'nen Uurîya, pemonkon pe ka' poi iipî'pîya anera'makon ton kupî sîrîrî. Meruntî ke wai imakui'pî ronato'peuya —ta'pî Jesusya. —Seru' pe pra eseurîma epu'tîkonpa, mîikîrî pri'yawon pepîn yepi'tîuya. I'mî'sa'kauya, tette' yanmako'mato'peiya aasato'pe —ta'pî Jesusya.

¹¹ Moropai Jesusya pri'yawon pepîn yeurîma'pî: —E'mî'sa'kakî. Ayette' yanmako'makî. Ayewî' ta

enna'poki —ta'pîiya. ¹² Moropai awe'mî'sa'ka'pî. Ka'ne' pe tette' yanmako'ma'pîiya moropai tamî'nawîronkonya tera'ma tanne, eepa'ka'pî. Mîrîrî pî' tamî'nawîronkon esenumenka'pî kure'ne. —Morî pu'kuru, Paapa —ta'pî to'ya. —Mîrîrî ye'ka era'manenan pepîn anna —ta'pî to'ya.

Jesus Pemonkono Pe Levi Ena
(Mt 9.9-13; Lc 5.27-32)

¹³ Mîrîrî tîpo Jesus epa'ka'pî mîrîrî cidaderî yapai. Moropai attî'pî inî'rî Galiléia ku'pî ka'. Miarî arinîkon pemonkonyamî' wîtî'pî iipia. Moropai inkamoro yenupa pia'tî'pîiya. ¹⁴ Taasarî ye'ka pe Alfeu munmu eporî'pîiya, itese' Levi. Tîniru yapi'nen pe awanî'pî. Teesenyaka'mato' pata'se' ya' eereutasa' wanî'pî. —Aase upîkîrî, ayenu-pato'peuya —ta'pî Jesusya ipî'.

Moropai attî'pî Jesus pîkîrî. ¹⁵ Mîrîrî tîpo Levi yewî' ta Jesus entamo'ka tanne, arinîkon imposto ton tîniru yapi'nenan entamo'ka'pî ipokonpe moropai tînenupa'san pokonpe. Imakui'san pemonkonyamî' entamo'ka'pî nîrî to' pokonpe. Arinîke to' wanî'pî Jesus pîkîrî itî'san. ¹⁶ Moisés nurî'tîya yenupanto' pî' yenupanenan moropai fariseuyamî' wanî'pî moro. Inkamoroya Jesus era'ma'pî. Imakui'san pemonkonyamî' moropai imposto yapi'nenan pokonpe awentamo'ka era'ma'pî to'ya. Mîrîrî pî' ta'pî to'ya Jesus nenupa'san pî': —Î' ton pe mîikîrî entamo'ka imposto yapi'nenan pokonpe, imakui'san pokonpe? Morîkon pemonkonyamî' anna warainîkon entamo'ka pepîn imakui'san pokonpe. Imakui'pî kupîiya mîrîrî —ta'pî to'ya. ¹⁷ Mîrîrî

taa to'ya eta'pî Jesusya. Moropai ta'pîiya to' pî': —Pri'ya pu'kuru e'nî ya, uyepi'tînenkon ton pemonkon yuwa pepîn. Tîise pri'ya pra e'nî ya, uyepi'tînenkon ton pemonkon yuwa e'painon. Mîrîrî warantî morî pe tîwe'ku'sanon pemonkonyamî' yannoi uui'sa' pra wai. Tîise imakui'pî pe tîwe'ku'sanon pemonkonyamî' yannoi iipî'pî uurî. Imakui'pî pe tîwanîkon epu'tî tîuya'nîkon ye'nen, tîpîika'tîto'kon ton yu'se to' wanî, —ta'pî Jesusya.

Jesus Eseurîma

Tekkarikon Tonpai Pra Fariseuyamî' Wanî Pî' (Mt 9.14-17; Lc 5.33-39)

¹⁸ Judeuyamî' yeseru yairî Paapa yapurî ye'ka pe, ta're'kon tonpai pra João Batista pemonkonoyamî' wanî'pî. Tiaronkon wî'tî'pî Jesus pia moropai ta'pî to'ya ipî': —Ta're'kon tonpai pra João pemonkonoyamî' man, fariseuyamî' man nîrî mîrîrî warantî. Tîise apemonkonoyamî' wanî inkamoro warantî pra. Î' wani' awanî ye'nen uyeserukon yairî pra to' wanî mîrîrî? —ta'pî to'ya.

¹⁹ Ta'pî Jesusya to' pî': —Tîneta'san pokonpe tîwe'marimasen wanî tanne, ta're'kon tonpai pra ineta'san wanî pepîn. To' pokonpe tîwe'marimasen ko'mamî pîkîrî ta're'kon tonpai pra to' wanî pepîn. To' entamo'ka, moropai to' atausinpa.

²⁰ Uurî wanî tîwe'marimasen warantî, moropai unenupa'san wanî ineta'san warantî. Maasa umo'ka tiaronkonya kupî sîrîrî unenupa'san piapai. Mîrîrî yai unenupa'sanya ta're'kon yonpa pepîn teesewankono'makon ye'nen —ta'pîiya.

21 —Ipoi'pî uponkon rumentannî'pî pepîn e'painon kamisa amenan ke. Irumentanî'pî ya, irumentani'to' emo'ka ipoi. Amenan emo'ka ipoi'pî poi moropai inî' panpî' awe'karaka. 22 Moropai amenan wo', mai' pe teenasen tîrî pepîn e'painon penaro' itense' ya', cabra pi'pî konekasa' penaro' ya' —ta'pîiya. —Maasa pra wo', mai' pe teenasen yannîpî, moropai awannî'sa' pe penaro' cabra pi'pî karakaiya, moropai wo' eti'kamo. Mîrîrî epu'tî'nîkon ye'nen, amenan wo' tîrî amenan itense' ya' —ta'pî Jesusya. 〔Mîrîrî ta'pîiya amenan esenupanto' pî' tenupaiya'nîkon epu'to'pe to'ya.〕

Jesus Eseurîma Erî'ka'nîto' Weiyu Pî'
(Mt 12.1-8; Lc 6.1-5)

23 Mîrîrî tîpo erî'ka'nîto' weiyu yai, Jesus asarî'pî trigo ye'kana' pî'. Tuutîkon ye'ka pe inenupa'sanya trigo pikka'pî. 24 Mîrîrî kupî to'ya era'ma'pî fariseuyamî'ya. —A'kî, to' esenyaka'ma mîrîrî erî'ka'nîto' weiyu yai. Trigo pikka' pî' to' man, erî'ka'nîto' weiyu yai. Moisés nuri'tîya uyenu'pa'pîkon yawîrî pra to' wanî ye'nen, yairî pra to' wanî mîrîrî —ta'pî to'ya. 25-26 Moropai ta'pî Jesusya to' pî': —Pena Judeuyamî' yepotorî rî'pî Davi nuri'tî wanî'pî î' ton pra. Emi'ne awanî'pî tîpokonpankon pokonpe. Abiatar wanî'pî teepîremasanon yepotorî pe mîrîrî yai. Paapa maimu pe awe'menukasa' mîrîrî, to' nîkupî'pî. Paapa yewî' ta Davi ewomî'pî. 〔Moro awanî'pî trigo puusa' teepîremasanon nîtîrî'pî Paapa pia. Paapaya taasa' wanî'pî mîrîrî tîtîto'pe to'ya moropai aako'mamî tîpo,〕

ya'to'pe to'ya. Tîise teepîremasanonya neken yaku taasa' Paapaya wani'pî. Tîise emi'ne tîwani ye'nen, Daviya yaku'pî moropai itîrî'pîiya nîrî tîpokonpankon pia. Tîise mîrîrî pî' Paapa ekore'ma pra awani'pî. ²⁷ Pemonkonyamî' koneka'pî Paapaya e'mai' pe. Mîrîrî tîpo erî'ka'nîto' weiyu ekaremekî'pîiya pemonkonyamî' ton pe to' pîika'tîpa kai'ma. Pemonkonyamî' konekaiya pra awani'pî erî'ka'nîto' weiyu yeseru pî' to' esekatonkato'pe. ²⁸ Moropai uurî, ka' poi iipî'pî, uurî wani' erî'ka'nîto' weiyu yai tamî'nawîronkon nîkupî ton ekareme'nen pe —ta'pî Jesusya.

3

Apîta'pî Itenya Warayo' Yepi'tî Jesusya (Mt 12.9-14; Lc 6.6-11)

¹ Inî'rî Jesus ewomî'pî eperenîto' yewî' ta. Moro awani'pî warayo' apîta'pî itenya. ² Tiaronkon esenumenka'pî Jesus pî'. Erî'ka'nîto' weiyu yai mîikîrî yepi'tî Jesusya anepu'pai to' wani'pî, imakui'pî konekaiya taakonpa kai'ma. ³ — Asi'kî uupia —ta'pî Jesusya apîta'pî itenya pî'. —E'mî'sa'kakî tamî'nawîronkonya ayera'mato'pe.

⁴ Tamî'nawîronkon ekaranmapo'pî Jesusya: — Moisés nurî'tîya yenupanto' yawîrî, î' kupîuya e'painon erî'ka'nîto' weiyu yai? Morî kupîuya ya, morî pe awani'? Imakui'pî kupîuya ya, morî pe awani'? Anî' pîika'tîuya ya aasa'manta namai, morî pe awani'? Anî' rî wîuya ya, morî pe awani'? O'non ye'ka pe eporî pî' naatî? Ka'tî upî' —ta'pîiya.

Tîise moo to' wani'pî, yuuku to'ya pra. ⁵ Teekore'masa' ye'ka pe, Jesus esenumenka'pî

tamî'nawîronkon pî'. Eekore'ma'pî maasa pra mîrîrî pri'yawon pepîn sa'nama to'ya pra awanî ye'nen. —Ayenya kainunkî —ta'pîiya apîta'pî itenya pî'. Tenya kainumî'pî warayo'ya moropai eese'pî'tîsa' wanî'pî. ⁶ Mîrîrî tîpo fariseuyamî' epa'ka'pî epere'nîto' yewî' tapai. Moropai Herodes pemonkonoyamî' pokonpe to' eseurîma'pî Jesus pî', iwîkonpa kai'ma.

Tiaronkon Pri'yawonkon Pepîn Yepi'tî Jesusya

⁷ Moropai Jesus wîtî'pî tîpemonkonoyamî' pokonpe iku'pî ena pona. Arinîkon Galiléia ponkon wîtî'pî nîrî. ⁸ Moropai Judéia ponkon, Jerusalém ponkon, Iduméia ponkon, Jordão ratai ponkon, Tiro moropai Sidom poro tîiko'mansenon wîtî'pî arinîke Jesus wenairî. Pri'yawonkon pepîn yepi'tîpîtî'pîiya yekare etasa' tîuya'nîkon ye'nen to' wîtî'pî. ⁹⁻¹⁰ Arinîkon pri'yawonkon pepîn yepi'tîsai'ya wanî'pî. Tamî'nawîronkon pri'yawonkon pepînya iwoima'tî'pî kîrîppe yapîkonpa, teese'pî'tîkonpa kai'ma. Mîrîrî ye'nen Jesusya ta'pî tînenupa'san pî': —Kanau ene'tî, ya' enu'to'pe. Pemonkonyamî'ya uwoima'tî pî' man kîrîppe. Arinîke to' man —ta'pîiya. ¹¹ Moropai imariwa'ka'pankon moropai maawariyamî' poitîrîtononya Jesus era'masa' tîuya'nîkon ye'nen, to' esenunpîtî'pî iipia, tentai'nîkon Jesus wanî epu'tî tîuya'nîkon ye'nen. Aronne panpî' taapîtî'pî to'ya: —Amîrî Paapa munmu —ta'pî to'ya.

¹² Moropai Jesusya to' yaipontî'pî. —Uurî kîsekareme'tî —ta'pîiya to' pî'.

*Tîpemonkono Ton Warayo'kon Mo'ka Jesusya
(Mt 10.1-4; Lc 6.12-16)*

13 Moropai Jesus epa'ka'pî wî' kîrîkon kore'ta pî'. Itu'se tîwe'to'kon pemonkonyamî' yanno me'po'pîiya. Moropai iipia to' wî'tî'pî. 14 Moropai asakî'ne pu' pona tîmo'tai pemonkonyamî' mo'ka'pîiya tarakkîrî to' e'to'pe to' yenupapa kai'ma, to' yarimapa kai'ma itekare ekareme'se. 15 To' meruntîri ton tîrî'pîiya, imariwa'yamî' moropai maawariyamî' yarimato'pe to'ya pemonkonyamî' piapai. 16 Simão mo'ka'pî Jesusya moropai ese'tî'pîiya Pedro pe. 17 Tiago, Zebedeu munmu, mo'ka'pîiya takon João yarakkîrî. Inkamoro ese'tî'pîiya Boanerges pe. Wara'napi warainokon taato' mîrîrî Boanerges. 18 André, Filipe, Bartolomeu, Mateus, Tomé, Alfeu munmu itese' Tiago, Tadeu, moropai Simão teepîsen Zelote taato', inkamoro mo'ka'pîiya tamî'nawîrî. 19 Moropai Judas Iscariotes mo'ka'pîiya nîrî. Manni' Jesus yapisîton iteyatonon pia itîrîpa. 20 Moropai mîrîrî tîpo, Jesus emikku'pî tewî' ta.»

Jesus Eseurîma Makui Yeseru Pî'

(Mt 12.22-32; Lc 11.14-23; 12.10)

20 Mîrîrî warantî inkamoro mo'ka'pîiya tînaipontîkon ton pe. Moropai inî'rî arinîkon pemonkonyamî' eperepî'pî Jesus pia. To' pî' Jesus esenyaka'ma'pî, to' yenupa pî'. Mîrîrî ye'nen Jesus moropai inenupa'san entamo'ka yentai awanî'pî. 21 Mîrîrî yekare eta tîuya'nîkon pe, Jesus yonpayamî'ya ta'pî:

—Ayawî' pe eena tu'kasa' man. A'kî, awentamo'ka pra awanî era'matî —ta'pî to'ya. Era'mai to' wî'tî'pî. 22 Moropai Moisés nurî'tîya yenupanto' pî' yenupatonkon Jerusalém poi

iipî'san eseurîma'pî. —Maawariyamî' yepotorî poitîrî pe Jesus wanî mîrîrî, Belzebu poitîrî pe. (Makui mûkîrî Belzebu) Maawariyamî' yepotorî meruntîri ke maawariyamî' yaipontîiya mîrîrî, Makui meruntîri ke —ta'pî to'ya.

²³ Moropai Jesusya to' yanno'pî tûpia. Morî panton ke to' yenupa'pîiya.

—Makuiya maawariyamî' yarima pepîn pemonkonyamî' piapai, imaimu pe imakui'pî kupî to'ya mûto'pe. ²⁴ Tiwinan pata ya' tûiko'mansenon esiyu'pîti ya, to' ko'mamî pepîn. To' epantaka. ²⁵ Moropai tiwinan wîtî ta tûiko'mansenon esiyu'pîti ya, to' ko'mamî pepîn. To' epantaka. ²⁶ Mîrîrî warantî Makuiya tîpoitîritonon yarima ya pemonkonyamî' yapai, tûwarîrî eesiyu'pîti e'painon moropai aako'mamî pepîn, awe'tî'ka e'painon. ²⁷ Tûise meruntî yewî' ta ewonpai ama'ye' wanî ya itemanne yama'runpai, e'mai' pe meruntî ke tîwe'sen yaironpîtiya kapuya ke. Mîrîrî tîpo yama'runpaiya e'painon. «Makui yentainon nekenya maawariyamî' yarima.»

²⁸ Tamî'nawîron imakui'pî pemonkonyamî' nîkupî'pî moropai imakui'pî pe to' eseurîma'pî Paapa winîkî kupî Paapaya tûwanmîra. ²⁹ Tûise Morî Yekaton Wannî pî' imakui'pî pe teeseurîmasen wanî ya, inkupî'pî kupî Paapaya pepîn tûwanmîra. Ipatîkarî imakui'pî pe awanî Paapa pî' —ta'pî Jesusya.

³⁰ Mîrîrî ta'pî Jesusya, yairî pra tîpî' to' eseurîma ye'nen. Makuiya iku'sa' meruntî ke maawariyamî' yarimato'peiya, imariwa' yarimato'peiya, taasa' to'ya wanî'pî ipî'. Morî

Yekaton Wannîya ikupî'pî meruntî ke, tîise mîrîrî kupî to'ya pra awanî'pî innape.

Jesus Yuwa Itonpayamî'ya
(Mt 12.46-50; Lc 8.19-21)

³¹ Mîrîrî tîpo Jesus yan moropai ita'mi'san erepamî'pî. Poro po si'ma yanno me'po'pî to'ya. ³² Arinîkon pemonkonyamî' ereutasa' wanî'pî iipia. —A'kî, asan moropai aya'mi'san man poro po. Ayanno pî' to' man —ta'pî to'ya ipî'. ³³ Mîrîrî pî', ta'pî Jesusya: —Î' ye'ka kin pemonkonyamî' pî', maama' moropai mooyi tauya? ³⁴ Tîîpia ereuta'san pî' eesenumenka'pî. —Tiaronkon tarî to' man. Inkamoro pî' maama' moropai mooyi tauya e'painon. ³⁵ Maasa pra itu'se Paapa e'to' ku'nen wanî ya, uyonpa pe awanî. Mîîkîrî pî', mooyi moropai ma'non moropai maama' tauya e'painon —ta'pî Jesusya.

4

Warayo' Tînmîri Pînnen
(Mt 13.1-9; Lc 8.4-8)

¹ Tiaron pensa inî'rî Jesusya pemonkonyamî' yenupa'pî. Iku'pî ena po arinîkon pemonkonyamî' eperepî'pî iipia. Arinîke to' wanî ye'nen, Jesus asara'tî'pî tuna katawon kanau ya' moropai eereuta'pî. Pemonkonyamî' wanî'pî a'mun po, tamî'nawîrî. ² Inkamoro yenupa'pîiya morî panton ekaremekî ye'ka pe. Ta'pîiya to' pî': ³ —A'kî, warayo' wî'tî'pî tînmîri pînse. ⁴ Tînmîri ya' tînpîmî pîmî'pîiya isorokai'ma. Mîrîrî inpîmî yonpa ena'pî e'ma ta. Toronyamî' iipî'pî moropai yenno'ma'pî to'ya. ⁵ Moro nîrî inmîri ya', tî' parappa pon

non mararon pona, tiaron inpîmî yonpa ena'pî. Mararî non wanî'pî. Mîrîrî ye'nen ka'ne' pe aaro'ta'pî. ⁶ Tîise wei a'nasa' pe awa'pi'ta'pî. Kure'ne ikara wîtîto' ton pra awanî'pî. Mîrîrî ye'nen awa'pi'ta'pî. ⁷ Moropai tiaron inpîmî yonpa ena'pî mî'nî ta. Mîrîrî kore'ta aaro'ta'pî. Tîise mî'nî ye'ya itaruma'tî'pî. Mîrîrî ye'nen eepeta pra awanî'pî. ⁸ Moropai tiaron inpîmî yonpa ena'pî morî non pona. Mîrîrî aro'ta'pî, kure'ne eena'pî, moropai eepeta'pî. Tiaron epeta'pî, tîise mararî iteperu wanî'pî. Tiaron epeta'pî moropai tu'ke panpî' iteperu wanî'pî. Tiaron epeta'pî mararî pra, tu'ke iteperu wanî'pî —ta'pîiya. ⁹ Moropai ta'pî Jesusya to' pî': —Anepu'painon wanî ya, etakî —ta'pîiya.

Î' Ankapai Mîrîrî Panton Wanî Ekaremekî Jesusya

(Mt 13.10-23; Lc 8.9-15)

¹⁰ Mîrîrî tîpo pemonkonyamî' wîtî'pî. Tîise asakî'ne pu' pona tîmo'tai'nîkon Jesus nenupa'san e'nîmî'pî. Tiaronkon e'nîmî'pî to' pokonpe. Mîrîrî yai inkamoroya Jesus ekaranmapo'pî. —Î' taa yu'se awanî sîrîrî morî panton ke anna pî'? —ta'pî to'ya. ¹¹ —Ekaremekîuya apî'nîkon —ta'pî Jesusya. —Tiaronkon nepu'tî pepîn epu'tîya'nîkon kupî sîrîrî. Î' kai'ma tamî'nawîronkon esa' pe Paapa iipî kupî sîrîrî ekaremekîuya sîrîrî. Tiaronkonya epu'tî pepîn, tepotorîkon pe Paapa kupî to'ya pra awanî ye'nen. Unekaremekî eta to'ya panton pe, tîise epu'tî to'ya pepîn. ¹² Mîrîrî pî' Paapa maimu ekareme'nen Isaías nurî'tî eseurîma'pî pena. Isaíasya ta'pî:

“Eta to'ya moropai era'ma to'ya,
 tîise î' pe awanî epu'tî to'ya pepîn.
 Mîrîrî ye'nen imakui'pî winîpai to' era'tî pepîn.
 Imakui'pî to' nîkupî'pî kupî Paapaya pepîn
 tîwanmîra,” *Is 6.9,10*
 ta'pî Isaiás nurî'tîya.

¹³ Unekaremekî'pî tînmîri pînnen pantoni epu'tîya'nîkon pra awanî ya, tiaron unekaremekî epu'tîya'nîkon eserîke pra awanî nîrî —ta'pî Jesusya. ¹⁴ —Ipapoi'ma tînmîri pînnen warayo' warantî, ekareme'nenya itekare ekaremekî pata kaisari. ¹⁵ E'ma ta ena'san warantî tiaronkon wanî. Itekare eta to'ya, tîise ka'ne' pe Makui wîtî moropai itekare, to' neta'pî mo'kaiya, inî'rî to' enpenata namai ipî'. ¹⁶ Moropai tî' pon non pona ena'san warantî tiaronkon wanî. Itekare eta tîuya'nîkon pe yapisî to'ya. Mararî pra to' atausinpa. ¹⁷ Tîise sa'me yapisî to'ya pra awanî tewankon ya'. Mîrîrî ye'nen mararî rî to' ko'mamî mîrîrî. Itekare wenai to' e'taruma'tîsa' ya, ka'ne' pe irumaka to'ya. Tiaronkonya to' taruma'tîsa' ya, itekare rumaka to'ya. ¹⁸ Mî'nî ye'ka kore'ta ena'san warantî tiaronkon wanî. Itekare eta to'ya, ¹⁹ tîise to' yewan wanî sîrîrî pata po tînkonekakon pî' pu'kuru. Moropai kure'ne pu'kuru temannekon yapurî to'ya. Moropai inî' panpî' temannekon ton yu'se to' wanî. Mîrîrî ye'kaya itekare taruma'tî. Moropai mîrîrî wenai eepeta pepîn. ²⁰ Moropai yanunsa' non pona ena'san warantî tiaronkon wanî. Itekare eta to'ya moropai yapisî to'ya. Mararî tiaron inpîmî yonpa epeta'pî warantî, tiaronkonya Paapa maimu kupî, tîise mararî. Tu'ke panpî' tiaron epeta'pî warantî, tiaronkonya

Paapa maimu kupi kure'ne panpi'. Marari pra tiaron epeta'pi waranti, tiaronkonya Paapa maimu kupi marari pra —ta'pi Jesusya.

*Uweiyukon Pi' Jesus Eseurima
(Lc 8.16-18)*

²¹ Tiaron mori panton ekaremeki'pi Jesusya: — Uweiyukon enepi pepin wari'sa' yo'koi itito'pe — ta'piya. —Itiri pepin niri we'nannito' yaponse' yo'koi, tiise enepi itaponse' pona itito'pe. ²² Siriri i' ri esenonsa' ya, miriri esera'ma tiaron pensa. Miriri waranti mori panton unekaremeki' epu'ti tiaronkonya pepin siriri. Tiise tiaron pensa epu'ti to'ya. ²³ Anepu'pai awanikon ya, moo si'ma etati —ta'pi Jesusya. ²⁴ —Mori pe etati —ta'piya to' pi'. —Etaya'nikon kaisari in' panpi' Paapa maimu epu'tiya'nikon. Moropai etanenanya in' panpi' epu'ti. ²⁵ Umaimu anepu'paignon wani ya, Paapaya itiri in' panpi' epu'to'peiya. Tiise anepu'paignon pepin wani ya, epu'tiya pepin. Maasa pra tina'ta'pi kupiya tiwanmira.

Unpimikon Ton Yena'pi Pi' Jesus Eseurima

²⁶ Iniri mori panton ekaremeki'pi Jesusya. I' kai'ma awani pe man tam'nawironkon esa' pe Paapa iipi ya epu'to'pe to'ya. See waranti ta'piya: —Warayo'ya tekkari yena'pi pimi'pi ipapai'ma kawai yena'pi pimi waranti. Moropai eemiku'pi tewi' ta. ²⁷ Teseru ta ewaron ya' iwe'napiti'pi moropai wei epa'ka tanne, aapakapiti'pi. Miriri tanne, inpimi'pi aro'ta moropai aarenta. Tiwariri aaro'ta'pi non yapai, aareta'pi. ²⁸ Moropai aarenta'pi. Moropai eepeta'pi. ²⁹ Miriri tiipo

ya'tî'pîiya ya'tîto' weiyu eseposa' ye'nen. Tîise î' wani' awanî ye'nen tînpîmî'pî aro'ta epu'tîiya pra awanî'pî. Î' wani' awanî ye'nen eepeta epu'tîiya pra awanî. 〔Mîrîrî warantî tiaronkonya Paapa yapisî tepotorîkon pe, itekare eta tûuya'nîkon ye'nen. Tîise o'non ye'ka pe Paapa esenyaka'ma epu'tî to'ya pepîn,〕—ta'pî Jesusya.

Mostarda Ye' Pî' Jesus Eseurîma

(Mt 13.31-32; Lc 13.18-19)

³⁰ —Tiaron morî panton ekaremekîuya sîrîrî, î' kai'ma awanî pe man tamî'nawîronkon esa' pe Paapa iipî ya epu'tîkonpa —ta'pî Jesusya. — See warantî arinîkon pemonkonyamî' yepotorî pe Paapa wanî pe man —ta'pîiya. ³¹ —Mostarda ye' ta'sen yare ena'pî wanî tamî'nawîron ena'pî ma're simonkokon pe itena'pî. ³² Tîise mîrîrî ena'pî pînsa', moropai aarenta, moropai kure'ne eena tamî'nawîron parî' yentai. Mararî pra aapantat-apîtî. Toronyamî'ya taponse'kon ton koneka iporo i'nî' ya. E'mai' pe si'mîrikkî pe itena'pî wanî'pî, tîise maasa kure'ne ite' ena'pî. Mîrîrî warantî mararonkonya Paapa yapisî'pî sîrîrî tepotorîkon pe. Tîise maasa arinîkonya yapisî kupî sîrîrî —ta'pî Jesusya.

³³ Mîrîrî warantî morî panton ke itekare ekaremekî'pîiya to' pî'. Ekaremekî'pîiya epu'tî to'ya kaisarî. ³⁴ Panton pe pra to' yeurîmaiya pra awanî'pî. Tîise tîpemonkonoyamî' yarakkîrî neken tûwanî yai, tînekaremekî'pî ekareme' tu'ka'pîiya to' pî'.

A'situn Tî'napannîpî Jesusya

(Mt 8.23-27; Lc 8.22-25)

35 Mîrîrî ko'mamîiya yai, ta'pîiya tîpemonkonoyamî' pî': —Iyarî'nîkon. Kuru'nî'nîkon —ta'pîiya. 36 Aasîrî kanau ya' awanî'pî. Tamî'nawîronkon nîmî'pî to'ya moropai Jesus yarî'pî inenupa'sanya. Moropai tiaronkon wî'tî'pî tîkanaukon ya' ipîkîrî. 37 Mîrîrî iku'pî nuurukutî to'ya tanne, kure'nan a'situn iipî'pî tiwinarî. Sipa sipa pe tuna wanî'pî. Tuna ewomî'pî kanau ya. Kanau yannî'pî yonpa'pî tunaya. 38 Mîrîrî tanne, Jesus we'nasa' wanî'pî kanau maikko ya'. Tî'mî ye'pî ya'santîsai'ya wanî'pî. Moropai mîikîrî yenpaka'pî to'ya: —Apakakî —ta'pî to'ya. —Î' ton pe sa'mantan tanne, awetun mîrîrî î' kupîya pra? Apakakî. 39 Mîrîrîya Jesus paka'pî moropai a'situn tî'napannî'pî'pîiya tîmeruntîri ke. A'situn pî' ta'pîiya: —Tî'napankî. Tuna pî' ta'pîiya: —Tî'napankî. Tuna nîrî tî'napannî'pî'pîiya tîmeruntîri ke. Se' kaisarî tuna eena'pî. 40 Mîrîrî tîpo ta'pîiya to' pî': —Î' ton pe eesi'nî'pî'tîkon? Innape ukupîya'nîkon pra awanîkon mîrîrî, aapia'nîkon pu'kuru wanî tanne —ta'pîiya. 41 Mîrîrî mararî pra to' esenumenka'pî ipî'. Tîmurukun pe si'ma to' eseurîma'pî ipî': —Î' ye'ka Mîikîrî pemonkon? A'situn tî'napannî'nen tîmeruntîri ke moropai tuna tî'napannî'nen nîrî tîmeruntîri ke. O'non ye'ka pe renamo awanî? —ta'pî to'ya.

5

*O'ma'kon Tîrîka Jesusya
(Mt 8.28-34; Lc 8.26-39)*

1 To' erepamî'pî iku'pî ratai pona. Gerasenoyamî' pata pona to' erepamî'pî. 2 Kanau

yapai Jesus eseu'ka pe, uuruwai kore'tapai warayo' iipî'pî iipia. O'ma' ewonsa' wanî'pî mîikîrî warayo' ya'. ³ Uuruwai kore'ta tîiko'mansen pe mîikîrî wanî'pî, tî' ta, e'pîyamî' kore'ta tîiko'mansen. ⁴ Tu'ke ite'ka yewa'tîpî'tî'pî to'ya sa'man ferro ke itenya pî' moropai i'pu pî'. Tîise yewa'tî to'ya kaisarî tewa'tîto' ya'tîpî'tî'pîya tiwinarî. Anî'ya yewa'tî yentai awanî'pî. ⁵ Awentaimepî'tî'pî ewaron kaisarî moropai wei kaisarî uuruwai kore'ta si'ma. Aako'manto'pe rî awanî'pî. Awe'pa'tîpî'tî'pî nîrî tî' ke.

⁶ Aminke si'ma Jesus era'ma tîuya pe, eeka'tumî'pî iipia moropai awe'sekunka'pî irawîrî. Tamî'nawîronkon yentainon mîserî, kai'ma eesenumenka'pî Jesus pî'. ⁷⁻⁸ Jesusya ta'pî ipî': —Mîikîrî yapai epa'katî, o'ma'kon —ta'pîiya. Meruntî ke warayo' entaime'pî. —Jesus amîrî ka' po tîiko'mansen munmu. Amîrî Paapa munmu. Î' ku'se aai'sa' uyarakkîrî? Ayeka'nunkauya sîrîrî. Paapaya eta tanne, ataruma'tîuya pepîn ka'kî upî' —ta'pîiya. ⁹ Moropai Jesusya mîikîrî ekaranmapo'pî. —Anî' ayese'? —ta'pîiya. —Uyese' tu'kan, maasa pra arinîkon anna —ta'pîiya. ¹⁰ Mararî pra Jesus yeka'nunka'pî o'ma'ya. —Anna kîsaipontîi tiaron pata pona —taapî'tî'pî to'ya.

¹¹ Aminke pra ikîrî po arinîkon porcoyamî' wanî'pî tekkarikon ena'nenan. ¹² O'ma'konya Jesus yeka'nunka'pî. —Anna yaipontîkî porcoyamî' kore'ta anna ewonto'pe to' ya' —ta'pî to'ya. ¹³ —Atî'tî, moriya —ta'pî Jesusya. O'ma'kon epa'ka'pî mîikîrî warayo' yapai moropai porcoyamî' ya' to'

ewomî'pî. Moropai porcoyamî' eka'tumî'pî ikîrî poi tuna kata. Moropai to' e'soroka'pî tuna ka' moropai to' anarî'pî. Arinîke to' wanî'pî, 2.000 kaisarî.

¹⁴ Mîrîrî era'ma tûuya'nîkon yai, porcoyamî' era'manenan wîtî'pî. Tînera'ma'pîkon ekaremekî'pî to'ya tamî'nawîronkon pî', cidade ponkon pî' moropai poroponkon pî'. Mîrîrî ya pemonkonyamî' wîtî'pî o'non ye'ka pe awanî era'mai. ¹⁵ Moropai Jesus pia to' erepamî'pî. Mîikîrî warayo' o'ma'kon yenpî' eporî'pî to'ya. Eereutasa' wanî'pî, tîpon ke ayawî' pe pra. Mîikîrî arinîkon o'ma'kon wanî'pî ya' eporî'pî to'ya mîrîrî. Mîrîrî pî' to' esenumenka'pî. Moropai eranne' pe to' ena'pî. ¹⁶ Moropai o'non ye'ka pe eena'pî ekaremekî'pî era'ma tîponkonya, porcoyamî' yekare moropai warayo' o'ma'kon yenpî' yekare ekaremekî'pî to'ya. ¹⁷ Moropai Jesus yeka'nunka'pî tamî'nawîronkonya attîto'pe tîpatakon yapai.

¹⁸ Kanau ya' Jesus asara'tî tanne, mîikîrî warayo' o'ma'kon yenpî' wîtî'pî iipia. — Uurî nîrî, itîîpai wai apîkîrî —ta'pîiya. ¹⁹ — Kaane —ta'pî Jesusya. —Ayewî' ta enna'pokî ayonpayamî' pia. Paapa nîkupî'pî apî' ekareme'ta. Tî'noko'pî pe uyera'ma'pîiya ka'ta —ta'pî Jesusya ipî'. ²⁰ Mîikîrî wîtî'pî. Jesus nîkupî'pî tîpî' ekaremekî pinunpa'pîiya Decápolis poro. Moropai tamî'nawîronkon esenumenka'pî ipî'.

Jairo Yekare

(Mt 9.18-19; Lc 8.40-42)

21 Moropai inî'rî Jesus enna'po'pî iku'pî ratai pona kanau ya. Eerepansa' tanne, arinîkon pemonkonyamî' eperepî'pî iipia. Iku'pî ena po Jesus wanî'pî. 22 Judeuyamî' epere'to' yewî' era'manen wî'tî'pî Jesus pia, itese' Jairo. Jesus era'ma tîuya pe, mîikîrî Jairo esenumî'pî non pona, Jesus rawîrî moropai yeka'nunka'pîiya. 23 —Aase, uyewî' ta uyensi sa'manta pe man —ta'pî Jairoya Jesus pî'. —Aase uyewî' ta ayenya tîrîpa ipona eese'pî'tîto'pe aasa'manta namai —ta'pîiya. 24 Mîrîrî ye'nen Jesus wî'tî'pî ipîkîrî. Arinîkon pemonkonyamî' wî'tî'pî to' pokonpe. Jesus woima'tî'pî to'ya. Yatunnuku'pî to'ya.

Mîn Kannen Wîri' Yepi'tî Jesusya
(Mt 9.20-22; Lc 8.43-48)

25 Arinîkon kore'ta wîri' wanî'pî pri'yawon pepîn, mîn kannen. Asakî'ne pu' pona tîimo'tai kono' kaisari' aako'mansa' wanî'pî pri'ya pra. 26 Arinîkon ne'ne'kon yepi'tîtonkon wanî'pî yepi'tî yu'se. Tîise yepi'tî to'ya pra awanî'pî. Yepi'tî to'ya tanne inî' panpî' ne'ne' eena tu'ka'pî. Inkamoro ye'matîuya ke temanne tî'ka'pîiya wanî'pî tamî'nawîrî. Tîise eese'pî'tî pra awanî'pî. Inî' panpî' pri'ya pra eena'pî. 27-28 Jesus yekare etasa' mîikîrî wîri'ya wanî'pî. Mîrîrî ye'nen mîikîrî wîri' esenumenka'pî Jesus pon ye'pi pî' yapîsau'ya ya esepi'tî e'painon kai'ma, wîri' esenumenka'pî. Jesus poi winî' aaipî'pî moropai ipon ye'pi pî' yapî'pîiya. 29 Mîrîrî pe rî mîn asa'tî'pî, yapîiya pe, moropai eese'pî'tîsa' epu'tî'pî mîikîrî wîri'ya.

30 Tîmeruntîri ke tiaron yepi'tîsa' tîuya epu'tî'pî Jesusya. Mîrîrî pe rî eera'tî'pî arinîkon kore'ta. —

Anî'ya uyapî pî' nai upon pî'? —ta'pîiya. ³¹ — Arinîkon pemonkonyamî' kore'ta si'ma, anî'ya upon pî' uyapî pî' nai taaya. Pakko pe awanî mîrîrî —ta'pî Jesus pemonkonoyamî'ya ipî'. ³² Tîise tîwoinokon pî' Jesus esenumenka'pî anî'ya ikupî'pî epu'tîpa kai'ma. ³³ Teese'pî'tîsa' epu'tî tîuya ye'nen, mîl'kîrî wîrî' esi'nîpî'pî. Moropai tîwe'kîkî'ma ye'ka pe attî'pî Jesus pia. Eesenumî'pî non pona irawîrî. Moropai tekare ekaremekî'pîiya Jesus pî' tamî'nawîrî. ³⁴ —Ma'non, innape ukupîya ye'nen eese'pî'tîsa' mîrîrî —ta'pî Jesusya mîl'kîrî wîrî' pî'. — Tîwanmîra atîkî. Inî'rî ayeparanya ayeporî pepîn — ta'pîiya.

Jairo Yensi Yepî'tî Jesusya
(Mt 9.23-26; Lc 8.49-56)

³⁵ Jesus eseurîma tanne, tiaronkon warayo'kon erepamî'pî epere'nîto' yewî' era'manen, Jairo yewî' tapai'nîkon. —Ayensi sa'mantan pî' man. Inî' uyenupanenkon kîsarîi —ta'pî to'ya. ³⁶ — To' eseurîmato' tîpînamai pra —ta'pî Jesusya epere'nîto' era'manen pî'. —Kesi'nîpîi. Innape neken uku'kî. Kîsewankono'mai —ta'pîiya.

³⁷ Pedro, moropai Tiago, moropai Tiago yakon João, inkamoro neken wîtî tarakkîrî tîrî'pî Jesusya. Tiaronkon wîtî tîrîiya pra awanî'pî. ³⁸ Epere'nîto' yewî' era'manen yewî' ta teerepansa' pe, arinîkon pemonkonyamî' era'ma'pî Jesusya. Tiaronkon karau moropai tiaronkon entaimepîtî eta'pîiya. ³⁹ Wîttî ta teewonsa' pe, ta'pîiya to' pî': —Î' ton pe aronne awentaimepîtîkon mîrîrî? —ta'pîiya to' pî'. —Moropai akaraukon mîrîrî? Ma'non sa'mantasa'

pra man. Iwe'nasa' mîrîrî —ta'pîiya. ⁴⁰ Moropai to' siira'pî Jesus pî' mîrîrî taiya ye'nen.

Tîise poro pona to' yenpa'ka'pîiya. Moropai eewomî'pî isa'manta'pî pia itun moropai isan, moropai eseurîwî'nankon tînenupa'san pokonpe eewomî'pî. ⁴¹ Mîîkîrî isa'manta'pî yenyaya yapisî'pîiya. —Tarita kumi—ta'pîiya ipî' tîmaimu ta. Ma'non, e'mî'sa'kakî, taato' mîrîrî umaimukon ta. ⁴² Mîrîrî pe rî wîri' e'mî'sa'ka'pî moropai aasarî'pî. Asakî'ne pu' pona tîîmo'tai kaisarî ikono po awanî'pî. Kure'ne tamî'nawîronkon esenumenka'pî eesepî'tîsa' pî'. ⁴³ Jesusya ta'pî tamî'nawîronkon pî': —Anî' pî' unkupî'pî kîsekareme'tî —ta'pîiya. Moropai wîri' yun, isan pî' ta'pîiya: —Ma'non yekkari ton antîîtî —ta'pîiya.

6

Jesus Enna'po Nazaré Pona (Mt 13.53-58; Lc 4.16-30)

¹ Moropai Jesus wîtî'pî mîrîrî pata pai tînenupa'san pokonpe. Tîpata ya eerepamî'pî to' pokonpe. ² Erî'ka'nîto' weiyu yai tamî'nawîronkon yenupa pia'tî'pîiya epere'nîto' yewî' ta. Eta tîuya'nîkon pe arinîkon esenumenka'pî kure'ne ipî': —O'non pata mîrîrî ye'ka esenumenkanto' ku'nen pe tîwanîpa epu'nen eporîiya? O'non ye'ka pe epu'nen pe eena'pî? Anî' winîpai tîmeruntîri ton eporîiya anî'ya ikupî eserîkan pepîn konekapa? —ta'pî to'ya. ³ —Mîîkîrî manni' wîttî konekanen, Mariâ more, innape nai? —ta'pî to'ya. —Tiago, moropai José, moropai Judas, moropai Simão rui mîîkîrî. Tarî iwîrisitonon man —ta'pî to'ya.

Moropai Jesus yu'se pra to' ena'pî. Yapurî to'ya pra awanî'pî. ⁴ Jesusya to' yeurîma'pî: — Tamî'nawîron pata ya Paapa maimu ekareme'nen yapurî to'ya. Tîise ipata ya yapurî to'ya pepîn. Itonpayamî'ya yapurî pepîn. Itewî' tawonkonya yapurî pepîn —ta'pîiya. ⁵ Anî'ya ikoneka eserîkan pepîn tu'kan konekaiya yentai awanî'pî tîpata ya. Pri'yawonkon pepîn pona tenya tîrî'pîiya, arinîkon pepîn, moropai to' yepi'tî'pîiya. ⁶ Kure'ne Jesus esenumenka'pî inkamoro pî', innape tîkupî to'ya pra awanî ye'nen.

Moropai aasarî'pî tiaronkon pata yapî' to' yenupa'pîiya mîrîrî rî pata poro to' yenupa'pîiya.

Tînenupa'san Yarima Jesusya
(Mt 10.5-15; Lc 9.1-6)

⁷ Asakî'ne pu' pona tîmo'tai'nîkon yanno'pî Jesusya tîîpia. To' yaipontî'pîiya pata kaisarî to' wîtîto'pe asakî'ne'ne. Moropai to' meruntîri ton tîrî'pîiya meruntî ke o'ma'kon maawariyamî' yenpa'kato'pe to'ya. ⁸ To' yaipontî'pîiya: — Attîkon pe î' rî kîsatî. Ame'sipukon neken maatii. Aya're'kon ton kîsatî. Asakunikon kîsatî. Atînirurîkon ton kîsatî. ⁹ A'sa'sakon yeka'maya'nîkon moropai aponkon tiwin, apî'nîkon asakî'ne pra. ¹⁰ Pemonkonyamî' pata ya eerepansa'kon ya, eewomîkon to' yewî' ta. Moropai moro pu'kuru mako'mantîi, mîrîrî pata pai attîkon pîkîrî —ta'pî Jesusya to' pî'. ¹¹ —Tiaron pata po ayapisîkon to'ya pra awanî ya, moropai amaimukon anetapai pra to' wanî ya, mîrîrî pata pai matîtîi. Moropai attîkon pe a'pukon pî' non atapi'sa', mîrîrî mîsorokatîi eepa'kakon pe.

Mîrîrî kupîya'nîkon ya, Paapa maimu yu'se pra to' wanî ye'nen Paapaya to' taruma'tî pe man ekaremekîya'nîkon mîrîrî —ta'pîiya.

¹² Mîrîrî tîpo to' ese'ma'tî'pî. Inkamoroya itekare ekaremekî'pî to' pî': —Ayeserukon winîpai enpenata'tî teesewankono'mai era'tîtî —ta'pî to'ya tamî'nawîronkon pî'. ¹³ Moropai tu'kankon o'ma'kon yenpa'ka'pî to'ya. Pri'yawonkon pepîn pu'pai karapaima'pî to'ya. To' yepi'tî'pî to'ya.

João Batista Wû Me'po Herodesya
(Mt 14.1-12; Lc 9.7-9)

¹⁴ Tamî'nawîrî Jesus nîkupî'pî yekare eta'pî tamî'nawîronkonya. Mîrîrî yai pata esa' Herodesya eta'pî nîrî. Tiaronkonya taapî'tî'pî: —João Batista nuri'tî e'mî'sa'ka'pî man isa'manta'san kore'tapai. Mîrîrî ye'nen anî'ya ikupî eserîkan pepîn kupîiya mîrîrî —taapî'tî'pî to'ya. ¹⁵ Moropai tiaronkonya ta'pî: —Elias nuri'tî mûîkîrî. Moropai tiaronkonya ta'pî: —Paapa maimu ekareme'nenan profetayamî' warainon mûîkîrî.

¹⁶ Tîise itekare eta tîuya pe Herodesya ta'pî: —João mûîkîrî, uni'mîrîkî'tî'pî ipu'pai. Tîise awe'mî'sa'kasa' mîrîrî tîisa'manta tîpo, isa'manta'san kore'ta pai —ta'pîiya.

¹⁷ Maasa pra mûîkîrî rî Herodesya João yarakkamo me'po'pî tîuya ye'nen atarakkannîto' yewî' ta. Mîrîrî kupî'pî Herodesya maasa pra takon Filipe no'pî Herodias yarakkîrî awanî pî' João eseurîmasa' ye'nen. ¹⁸ Taapî'tî'pî Joãoya ipî': —Ayakon no'pî yarakkîrî awanî Paapa nekaremekî'pî unkupîkon ton pe yairî pra. Imakui'pî ku'sa'ya mîrîrî —taapî'tî'pîiya. ¹⁹ Mîrîrî

wenai Herodes no'pî Herodias ekore'ma'pî ipî'. Moropai João Batista anwîpai awanî'pî. —João Batista wîi me'pokî —ta'pîiya Herodes pî'. ²⁰ —Kaane —ta'pîiya. Mîrîrî ta'pîiya maasa pra morî pe Paapa maimu yawîron pe João wanî epu'tî tîuya ye'nen. Moropai inama'pîiya. João maimu eta tîuya pe aataka'ma'pî. Mîwîni tîise tîwakîri pe eta'pîiya.

²¹ Mîrîrî tanne, tîiko'mamî tîpo, Herodias esenu-menka'pî teseru koneka pî'. Moropai Herodesya entamo'kanto' koneka'pî teesenpo'pî weiyu yai. Tîpoitîrîtonon eta'pîiya entamo'kai. Surarayamî' yepotorîtonon eta'pîiya. Moropai ipîkkukon tîniru esanon Galiléia ponkon eta'pîiya nîrî entamo'kai.

²² Herodias more wîri' ewomî'pî to' kore'ta imanunse. Moropai imananu'pî. Herodes wakîri pe awanî'pî. Herodes neta'san wakîri pe nîrî awanî'pî. Mîrîrî ye'nen Herodesya ta'pî wîri' pî': —Î' rî yu'se awanî ya, esa'kî upî' moropai anesatî'pî tîrîuya —ta'pî Herodesya. ²³ —Paapaya uyera'ma pî' man. Ayenku'tîuya pepîn sîrîrî. Î' rî esatîya ya itîrîuya. Itu'se awanî ya, upata tîrîuya arakkita pîkîrî —ta'pîiya wîri' pî'.

²⁴ Moropai wîri' epa'ka'pî. Tîsan pia attî'pî, Herodias pia. —Î' esatîuya yu'se awanî mîrîrî? —ta'pîiya tîsan pî'. —João Batista pu'paraikkî'to'peiya ka'kî ipî' —ta'pî Herodiasya tînre pî'. ²⁵ Teesemi'tapai mîikîrî wîtî'pî Herodes pia esa'se: —João Batista pu'paraikkî'tîya'nîkon yu'se wai. Sunpa pona ipu'pai'pî enepîya'nîkon yu'se wai uupia era'mato'peuya —ta'pî wîri'ya Herodes pî'.

²⁶ Mîrîrî pî' Herodes esewankono'ma'pî kure'ne. Itîrîuya taasa' tîuya pî' moropai mîrîrî etasa' tînetasanya pî' esewankono'ma'pî. Mîrîrî ye'nen wîri' pî' ani'nînmapai pra awanî'pî. ²⁷ Moropai ka'ne' pe Herodesya surara yaipontî'pî: —Atîkî. João pu'pai era'mata —ta'pîiya. Surara wîtî'pî. Atarakkannîto' ta João pu'paraikkî'pîiya. ²⁸ João pu'pai'pî yarî'pî suraraya sunpa pona moropai itîrî'pîiya wîri' pia. Mîikîriya yarî'pî tîsan pia. ²⁹ Mîrîrî eta tîuya'nîkon pe João nenupa'san wîtî'pî itesa'rî'pî era'mai. Moropai yu'na'tî'pî to'ya.

*Arinîkon Yekkari'tî Jesusya, 5,000 Kaisaronkon
(Mt 14.13-21; Lc 9.10-17; Jo 6.1-14)*

³⁰ Jesus naipontî'san enna'po'pî iipia. Tamî'nawîron tînkupî'pîkon moropai pe-monkonyamî' yenupa'pî tîuya'nîkon ekaremekî'pî to'ya Jesus pî'. ³¹ Arinîkon pemonkonyamî' erepanpî'tî'pî to' pia Jesus era'mapî'se. Jesus moropai inenupa'san entamo'ka eserîke pra awanî'pî. Mîrîrî ye'nen Jesusya ta'pî tînenupa'san pî': —Aase'kon see upokonpe keren pona erî'ka'se'nîkon —ta'pîiya.

³² Mîrîrî ye'nen tamî'nawîronkon piapai to' wîtî'pî kanau ya' keren pona, Jesus moropai inenupa'san. ³³ Tîise arinîkonya to' wîtî era'ma'pî. Jesus nenupa'san pe to' epu'tî'pî to'ya. Itîipai nîrî to' wanî'pî. Tîpatakon yapai to' esemi'tîpa'pî tuutîkonpa. Inkamoro wîtî'pî a'mun poro teeka'tunse keren pona. Jesus moropai inenupa'san rawîrî to' erepamî'pî. ³⁴ Kanau yapai teeseu'ka pe, mararonkon pepîn pemonkonyamî' era'ma'pî Jesusya. Carneiroyamî' itesa' pînon

ataka'ma'san warantî to' era'ma'pîiya. Mîrîrî ye'nen to' sa'nama'pîiya. Tu'kan pî' to' yenupa pia'tî'pîiya.

³⁵ Pata ko'mamî pe, Jesus nenupa'san, ipemonkonoyamî' wîtî'pî iipia. —Keren po e'nî tanne, pata ko'mannî pî' man. ³⁶ Tamî'nawîronkon yaipontîkî cidade pona, moropai poro po tîlko'mansenon pia ta're'kon ton yennato'pe to'ya —ta'pî to'ya.

³⁷ Tîise to' maimu yuuku'pî Jesusya: — Amîrî'nîkonya neken to' ya're' ton tîrî sîrîrî. — O'non ye'ka pe? —ta'pî Jesus nenupa'sanya. —Trigo puusa' yenna annaya yu'se awanî mîrîrî mararî pra tîniru ke, tu'ke kapoi kaisarî esenyaka'manto' yepe' yentai awanî. Mîrîrî warantî to' yekkari'tî annaya yu'se awanî. Tîise tîniru ton pra man —ta'pî to'ya. ³⁸ —Î' warapo pão moro nai aapia'nîkon? Maasa era'matantî —ta'pî Jesusya. Era'mai to' wîtî'pî. Ekaremekî'pî to'ya Jesus pî': —Pão moro man mia'taikin neken moropai moro'yamî' asakî'ne —ta'pî to'ya.

³⁹⁻⁴⁰ Mîrîrî tîpo Jesusya pemonkonyamî' pantakapî'tî'pî tîponarî'ne, tiaronkon 50 kaisarî'ne, tiaronkon 100 kaisarî'ne. To' yaipontî'pîiya parî' pona to' ereutato'pe. ⁴¹ Mia'taikinan pão moropai asakî'nankon moro'yamî' yapisî'pîiya tenya'. Moropai ka' ekaya tenu tanunse ipîrema'pîiya. Moropai trigo puusa' pirikkapî'tî'pîiya. Mîrîrî tîrî'pîiya tîpemonkonoyamî' pia. Inkamoroya itîrî'pî tamî'nawîronkon pemonkonyamî' pia. Moro'yamî' waikapî'tî'pîiya nîrî pemonkonyamî' kaisarî. ⁴² Tamî'nawîronkon entamo'ka'pî mîrîrî

pî' teesepe'tîkon pîkîrî. ⁴³ Trigo puusa' yonparî'pî moropai moro'yamî' yonparî'pî e'nîmîsa' yara'tî'pî to'ya waikîra'pî ya'. Asakî'ne pu' pona tîmo'tai waikîra'pî kaisarî itonparî'pî awanî'pî. ⁴⁴ Jesus nîtirî'pî pî' entamo'ka'san warayo'kon wanî'pî 5.000 kaisarî.

Jesus Asarî Tuna Poro
(Mt 14.22-33; Jo 6.15-21)

⁴⁵ Teese mi'tapai Jesusya tînenupa'san yaipontî'pî kanau ya to' asara'tîto'pe, tîrawîrî to' wî'tîto'pe iratai pona, Betsaida pona. —Attîkon tanne pemonkonyamî' yarimauya to' emi'to'pe —ta'pîiya to' pî'. Jesus nenupa'san ese'ma'tî'pî. Mîrîrî tîpo Jesusya ta'pî e'nîmî'san pî': —Ayewî'kon ta atîtî see. Morî pe enna'potî. Uurî nîrî, uutî sîrîrî —ta'pîiya. ⁴⁶ Teesekaremekî tîpo, Jesus wî'tî'pî wî' more'pî pona epîremai tiwinsarî.

⁴⁷ Pata ewaronpamî tanne, Jesus nenupa'san wanî'pî iku'pî yarakkita kanau ya' moropai mîikîrî wanî'pî tiwinsarî a'mun po. ⁴⁸ Mîrîrî yai meruntî a'situn ponaya kanau yawonkon wî'tî'pî. Tîmoronkon tepu'se to' e'kura' era'ma'pî Jesusya. Kariwana etun tanne attî'pî to' pia tuna poro tî'si po. To' yuwa'ka yonpa'pîiya. ⁴⁹ Tîise aaipî era'ma'pî inenupa'sanya. Tî'si po tuna poro aaipî era'ma tîuya'nîkon pe, o'ma' mîikîrî kai'ma to' esenumenka'pî ipî'. Mîrîrî pî' to' esi'nîpî'pî. To' entaimepî'tî'pî. ⁵⁰ To' esi'nîpî era'ma tîuya pe, ka'ne' pe Jesus eseurîma'pî to' yarakkîrî: —Meruntî ke e'tî, teesi'nî'se pra, maasa pra uurî Jesus —ta'pîiya to' pî'. ⁵¹ Moropai Jesus asara'tî'pî to' kanaurî ya'. Mîrîrî pe rî a'situn atî'napamî'pî.

Mîrîrî pî' ta'pî inenupa'sanya: —Î' ye'ka see mîîkîrî pemonkon, mîrîrî ye'ka a'situn tî'napannî'nen?
⁵² Jesus meruntîri era'ma'pî to'ya trigo puusa' pirikkaiya yai. Mîîwîni tîise iipia Paapa meruntîri wanî epu'tî to'ya pra awanî'pî, pakko pe tîwanîkon ye'nen. Maasa pra ipî' to' esenumenka pra awanî'pî, anî' pe awanî epu'tî to'ya pra awanî'pî.

Genesaré Ponkon Yepi'tî Jesusya

(Mt 14.34-36)

⁵³ Iku'pî ratai pona teerepansa'kon pe to' eseu'ka'pî Genesaré pata pona. Mîrîrî iku'pî ka tîkanaukon yewa'tî'pî to'ya. ⁵⁴ Moropai kanau yapai to' eseu'ka pe Genesaré ponkon pemonkonyamî'ya Jesus epu'tî'pî. ⁵⁵ Teeka'tunse to' wîtî'pî iipia, Jesus erepansa' yekare etasa' tîuya'nîkon ye'nen. O'non pata Mîîkîrî wanî etasa' tîuya'nîkon ya, mîîkîrî pia pri'yawonkon pepîn yarî'pî to'ya to' yepi'tîto'peiya kai'ma. ⁵⁶ Moropai o'non pata Jesus erepansa' pia, si'mîrîkkî cidade pona, kure'nan cidade pona, cidade po pra tîîko'mansenon pia, moro pu'kuru pri'yawonkon pepîn enepî'pî to'ya iipia, erepanto' pata'se' ya'. Moropai Jesus yeka'nunka'pî to'ya ipon ye'pi yapîkonpa kai'ma. Moropai yapîtîponkon esepi'tî'pî.

7

Jesus Eseurîma Judeuyamî' Yeseru Pî'

(Mt 15.1-9)

¹ Fariseuyamî' epere'sa' wanî'pî Jesus pia Moisés nurî'tîya yenupato' pî' yenupatonkon kore'ta. Inkamoro Moisés nurî'tîya yenupato'

pî' yenupatonkon ii'sa' wanî'pî Jerusalém poi.
 2-4 Fariseuyamî'ya tenyakon rona tu'ke ite'ka tiwin ite'ka tîise. Mîrîrî tîpo ta're'kon enapî to'ya. Tamî'nawîronkon Judeuyamî' yeseru pe awanî. Tîtamokonya tîpanama'pîkon yawîrî to' wanî mîrîrî. E'repanto' pata'se' yapai teemi'se tîwe'ronakon pra awanî ya, ta're'kon enapî fariseuyamî'ya pepîn. Mîrîrî warantî nîrî tesorukon yawîrî tu'ke ite'ka copo ronapîtî to'ya, îinî ronapîtî to'ya, pisa ronapîtî to'ya.

Moropai Jesus nenupa'sanya ta're'kon enapî era'ma'pî to'ya. Tîise fariseuyamî'ya tenyakon rona manni' warantî tenyakon rona to'ya pra awanî'pî. 5 Mîrîrî ye'nen fariseuyamî' moropai Moisés nurî'tîya yenupato' pî' yenupatonkonya ta'pî Jesus pî': —Î' ton pe see utamokonya uyenupa'pîkon yairî pra apemonkonoyamî' wanî mîrîrî? Î' ton pe tenyakon rona tîuya'nîkon rawîrî ta're'kon enapî to'ya? 6 Jesusya ta'pî: —Yairî pu'kuru Paapa maimu ekareme'nen Isaías nurî'tî eseurîma'pî apî'nîkon pena. Paapa yapurînen pe pra si'ma Paapa yapurînenan patakaya'nîkon eserîke pra naatî seru' pe. Sîrîrî Isaías nurî'tî maimu rî'pî inmenuka'pî:

“Morî pe eseurîmakoi'kon insanan pe-monkonyamî' upî’”, taa Paapaya.

“Tîise aminke to' yewan wanî mîrîrî.

7 Î' pe pra rî uyapurî to'ya mîrîrî.

Penaro'konya tîpanama'pîkon yawîrî tonpakon yenupa to'ya,

uurîya tîpanama'pîkon pe tîku'se” taa Paapaya. *Is*

Mîrîrî Isaiás maimu rî'pî —ta'pî Jesusya to' pî'.
 8 —Paapaya upanama'pîkon unku'pîkon ton pe
 mîrîrî rumakasa'ya'nîkon. Tîise atamokonya
 apanama'pîkon yawîrî awanîkon, irumakaya'nîkon
 pata pe pra. 9 Paapaya upanama'pîkon
 rumakasa'ya'nîkon atamokonya apanama'pîkon
 yawîrî awanîkonpa kai'ma. Epu'nen pe awanîkon
 kai'ma eesenku'tîkon mîrîrî —ta'pî Jesusya. 10 —
 Moisés nurî'tîya ta'pî:

“Ayunkon, moropai asankon yapurîtî. Imakui'pî
 pe anî' eseurîma ya tîyun winîkîi, moropai
 tîsan winîkîi, mîikîrî mîwîtîi,” *Êx 20.12, Êx
 21.17; Lv 20.9; Dt 5.16*

ta'pîiya —ta'pî Jesusya.

11 —Mîrîrî ye'ka pe pra amîrî'nîkon eseurîma
 mîrîrî. Amîrî'nîkonya taa: “Uyunkon, moropai
 usankon pia untîrîkon ton unmo'ka'pîkon tîrî
 e'painon Paapa pia. Corbã mîrîrî. Paapa pia
 neken untîrî ton sîrîrî taato' mîrîrî corbã”. 12 Mîrîrî
 warantî taa ye'ka pe, amîrî'nîkonya taa: “Uyunkon
 moropai usankon pîika'tî pra wani'ya, î' wani' pra
 awanî Paapa pî”. Mîrîrî warantî tamî'nawîronkon
 yenupaya'nîkon seru' pe —ta'pî Jesusya. 13 —
 Atamokonya apanama'pîkon yawîrî awanîkon
 ye'nen Paapa maimu pînamaya'nîkon pra awanî.
 Tamî'nawîronkon panamaya'nîkon ayeserukon
 yawîrî neken to' ko'manto'pe kai'ma. Tu'ke
 ayeserukon poi'pî moro awanî mîrîrî ye'ka —ta'pî
 Jesusya fariseuyamî' pî'.

*Jesus Eseurîma Imakui'pî Uyeserukon Pî'
 (Mt 15.10-20)*

14 Moropai inî'rî Jesusya tamî'nawîronkon yanno'pî tîpia. —Umaimu etatî moropai epu'tiya'nîkon yuwatî —ta'pîiya. 15 —Paapa pia imakui'pî pe e'nî pepîn uya're'kon unenno'makon wenai. Tîise imakui'pî pe e'nî uyewankon ya tîiko'mansen imakui'pî wenai. 16 Anetapainon wanî ya, etakî, moropai epu'kî —ta'pîiya.

17 Poro po tîwe'sanon piapai Jesus ewomî'pî wîtî ta. Mîîkîrî ekaranmapo'pî inenupa'sanya: —Î' pî' eeseurîma manni'? —ta'pî to'ya ipî'. 18 —Amîrî'nîkonya nîrî epu'tî pra awanîkon mîrîrî? —ta'pî Jesusya. —Uya're'kon unenno'makonya ukupîkon pepîn imakui'pî pe. 19 Maasa pra uyewankon ya eewomî pepîn. Uro'takon ya neken eewomî moropai mîrîrî tîpo iwekannîpî. Tamî'nawîron entamo'kanto' wanî morî pe. Tamî'nawîron entamo'kanto' pî' entamo'kan e'painon —ta'pî Jesusya.

20 —Imakui'pî uyewankon ya' tîiko'mansen wanî imakui'pî pe. 21 Uyewankon ya' tîiko'mansen imakui'pî wenai imakui'pî pî' esenumenkan, tamî'nawîronkon wîri'sanyamî', warayo'kon poro wîtîn, ama'ye' pe e'nî, tiaron wîi, 22 moropai tiaron no'pî, tiaron niyo yarakkîrî e'nî, moropai tiaron yemanne yu'se e'nî, imakui'pî kupî, tiaronkon yenku'tî, nura pe e'nî, kinmuwan, imakui'pî pe tiaron pî' eseurîman, moropai mîi pe e'nî, eranne' pe pra e'nî imakui'pî pî'. 23 Tamî'nawîrî imakui'pî pe e'nî maasa pra imakui'pî ko'mamî ye'nen uyewankon ya'. Mîrîrî wenai imakui'pî kupî pî' ko'mannî —ta'pî Jesusya tînenupa'san pî'.

*O'ma' Tîrîka Jesusya Judeupa' Pepîn More Yapai
(Mt 15.21-28)*

²⁴ Mîrîrî tîpo Jesus ese'ma'tî'pî. Tiro pata poro moropai Sidom pata poro attî'pî. Tîiko'manto' yewî' ton eporî'pîya. Moro tîwanî epu'tî anî'ya yu'se pra awanî'pî. Mîrîrî ye'ka pe tîise epu'tî'pî tiaronkonya. ²⁵⁻²⁶ Moropai wîri' wanî'pî moro. Mîikîrî wanî'pî Judeupa' pe pra, Siro-fencia pon mîikîrî. Imaimu wanî'pî grego pe. Inre wanî'pî wîri'. O'ma' ewonsa' wanî'pî mîikîrî more ya'. Mîrîrî ye'nen Jesus erepansa' eta tîuya pe, attî'pî iipia. Moropai Jesus puu pia eesenumî'pî, yeka'nunka'pîya. Ta'pîya Jesus pî': —O'ma' yenpa'kakî unre yapai.

²⁷ Moropai Jesusya ta'pî: —Kaane. E'mai' pe upemonkonoyamî' pîika'tîuya, Judeuyamî'. Amîrî Judeu pepîn. Arinmaraka pia more ya're' tîrî ya, yairî pra awanî. Mîrîrî warantî tamî'nawîron Judeuyamî' pîika'tîuya pra tîise, amîrî pîika'tîuya ya, Judeu pe pra awanî tanne, yairî pra awanî — ta'pî Jesusya. ǀ Judeuyamî'ya Judeu pepîn esatî'pî arinmaraka pe tewanmakon pe to' kupî tîuya'nîkon ye'nen.ǀ

²⁸ Tîise wîri'ya ta'pî: —Innape man, piipi'. ǀ Arinmaraka taa Judeuyamî'ya upî', seru' pepîn.ǀ Mîrîrî ye'ka pe tîise moreyamî' ya're' ya'punu'pî e'soroka enapî arinmarakayamî'ya itaponse' yo'koi si'ma. Mîrîrî warantî arinmarakayamî' e'pîika'tî manni' warantî, upîika'tîki sa'ne —ta'pîya.

²⁹ Jesusya ta'pî ipî': —Innape ukupîya epu'tî pî' wai, mîrîrî taa pî' nai epu'nen pe. Ayewî' ta

enna'pokî. O'ma' wîtîn pî' man anre piapai — ta'pîiya. ³⁰ Moropai mûkîrî emikku'pî tewî' ta. Tînre eporî'pîiya tette' ta. O'ma' wîtî'pî wanî'pî.

Imaimu Pîn Pana'tî'pan Yepi'tî Jesusya

³¹ Moropai Jesus enna'po'pî Tiro pata pai. Tuutî pe Sidom pata pona attî'pî, moropai Decápolis pata poro. Eerepamî'pî Galiléia ku'pî ka. ³² Miarî tiaronkon pemonkonyamî'ya imaimu pîn moropai pana'tî'pan warayo' yarî'pî Jesus pia. Jesus yeka'nunka'pî to'ya: —Ayenya tîkî ipona eese'pî'tîto'pe —ta'pî to'ya. ³³ Arinîkon pemonkonyamî' piapai Jesusya mûkîrî mo'ka'pî tiwînsarî. Tenya yeperu tîrî'pî Jesusya mûkîrî pana ya'. Tetaku ma'pîiya tenya pona. Moropai mîrîrî ke inu yapî'pîiya. ³⁴ Moropai tî'noko'pî pe era'ma tûya ye'nen, Jesus yettapusin enuku'pî ka' era'mai'ma. —Epata —ta'pîiya tîmaimu ta. Esettapuruka'kî taato' mîrîrî umaimukon ta. ³⁵ Moropai ipana esettapuruka'pî. Inu ekoneka'pî. Morî pe eeseurîma'pî.

³⁶ Jesusya to' yaipontî'pî. —Anî' pî' unku'pî'pî kîsekareme'tî —ta'pîiya to' pî'. Tîise yuuku to'ya pra awanî'pî. Inî' panpî' to' panamaiya tanne, inî' panpî' ekaremekî'pî to'ya. ³⁷ Mararî pra tamî'nawîronkon esenumenka'pî Jesus pî': —Tamî'nawîron mîrîrî morî panpî' ku'sai'ya. Pana'tî'pankon pana yettapurîkasai'ya moropai imaimu pînon pemonkonyamî' konekasai'ya nîrî to' eseurîmato'pe —ta'pî to'ya.

8

*Jesusya Arinîkon Yekkari'tî, 4.000 Kaisaronkon
(Mt 15.32-39)*

¹ Mararî tîko'mamîkon tîpo, arinîkon eperepî'pî inî'rî Jesus pia. To' narî'pî, to' ya're' e'tî'ka'pî. Mîrîrî ye'nen Jesusya tînenupa'san yanno'pî tîpia to' yeurîmapa kai'ma. ² —Seurîwî'ne wei kaisarî insanan ko'mansa' sîrîrî uupia —ta'pîiya. —Tarîpai to' ya're' e'tî'kan pî' man. Mîrîrî ye'nen to' sa'nama pî' wai. ³ Iwan pe to' tîise to' yarimauya ya tewî'kon ta, to' enkîsi'panpîtuutîkon pe. Aminke pai tiaronkon ii'sa' mîrîrî —ta'pîiya.

⁴ —Keren po si'ma to' ya're' ton tîrî eserîke pra awanî —ta'pî inenupa'sanya Jesus pî'.

⁵ —Î' warapo trigo puusa' moro nai aapia'nîkon? —ta'pî Jesusya. —Asakî'ne mia' pona tîmo'tai kaisarî man —ta'pî to'ya.

⁶ Tamî'nawîronkon pî' ta'pî Jesusya: —Maasa non pona ereutatî. Asakî'ne mia' pona tîmo'tai'non trigo puusa' yapisî'pîiya. Moropai eeseurîma'pî Paapa yarakkîrî: —Morî pu'kuru amîrî, Paapa. Anna ya're' ton tîrî pî' nai —ta'pîiya Paapa pî'. Mîrîrî tîpo trigo puusa' pirikkapîti'pîiya. Tînenupa'san pia itîrî'pîiya tamî'nawîronkon kaisarî itîto'pe to'ya. Moropai to' kaisarî itîrî'pî to'ya. ⁷ Moro'yamî' mîrikkî wanî'pî mararî to' pia. Inkamoro nîrî yapisî'pîiya. —Morî pu'kuru amîrî, Paapa. Anna yo' ton tîrî pî' nai —ta'pîiya Paapa pî'. —Maa. Seeni' tîtî tamî'nawîronkon kaisarî —ta'pîiya tînenupa'san pî'. Moropai itîrî'pî to'ya tamî'nawîronkon kaisarî. ⁸ Moropai inkamoro entamo'ka'pî teeseptîkon pîkîrî. Inkamoroya

ta're'kon yonpa rî'pî yannuku'pî. Asakî'ne mia' pona tîmo'tai waikîra'pî kaisari wani'pî. ⁹Entamo'ka'san wani'pî 4.000 kaisari. ¹⁰Mîrîrî tîpo tamî'nawîronkon yarima'pî Jesusya to' wîtîto'pe. Moropai to' enuku'pî kanau ya' tînenupa'san yarakkîrî. Dalmanuta itese' pata pona to' wîtî'pî.

Tînera'makon Ton Meruntî

Esatî Fariseuyamî'ya Jesus Pî'

(Mt 16.1-4)

¹¹Moropai fariseuyamî' wîtî'pî Jesus pia. To' esiyu'pîtî pia'tî'pî yarakkîrî. —Anna nera'ma ton anku'kî innape Paapa winîpai tui'sen pe ameruntîri wani' era'mato'pe annaya —ta'pî to'ya. Mîrîrî ta'pî to'ya maasa pra innape Paapa winîpai imeruntîri iipî kupî tîuya'nîkon pra awani' ye'nen. ¹²Ne'ne' pe itewan ku'sa' to'ya wani'pî. —Sîrîrî pankon wani' tînera'makon ton yu'se. Tîise ayenku'tîuya'nîkon pepîn. Anera'makon ton tîrî Paapaya pepîn —ta'pîya. ¹³Inkamoro Fariseuyamî' piapai attî'pî. Kanau ya' to' enuku'pî. Moropai tînenupa'san pokonpe eese'ma'tî'pî iratai pona.

Fariseuyamî', Herodes Yeseru Pî' Jesus Eseurîma

(Mt 16.5-12)

¹⁴Tîwanmîra'nîkon ta're'kon ton yarî to'ya pra awani'pî. Trigo puusa' tiwinan neken wani'pî moro kanau ya'. ¹⁵Moropai Jesusya to' panama'pî: —Tîwarî panpî' e'tî. Tîwî fariseuyamî' piawon moropai Herodes piawon trigo sa'moto' nîsi —ta'pîya. ¹⁶Teepere'se to' eseurîma'pî mîrîrî pî': —Î' pî' taiya manni'? Uya're'kon ton ene'sa' pra awani' ye'nen mîrîrî taa pî' man —ta'pî to'ya.

17 ƘTrigo puusa' pî' pra eeseurîma manni'. Fariseuyamî' moropai Herodes yeseru pî' eeseurîma. Tîise trigo puusa' ton pra tîwanîkon pî' to' eseurîma epu'tî'pî Jesusya. —Î' ton pe aya're'kon ton pra awanîkon pî' eeseurîmakon mîrîrî? Uyeseru pî' eesenumenkakon pepîn. Anepu'pai pra awanîkon mîrîrî. Ayewankon ya unekaremekî'pî enasa' pra awanî. 18 Tenu kenankon amîrî'nîkon. Tîise enkaru'nan warantî awanîkon. Tîpana kenankon amîrî'nîkon. Tîise pana'tî'pan warantî awanîkon. 19 Mia'taikin trigo puusa' ke manni' 5.000 pemonkonyamî' ya're'tûuya yai, to' ya're' yonpa rî'pî yanumî'pîya'nîkon. Î' warapo waikîra'pî kaisarî awanî'pî? —ta'pîiya. —Asakî'ne pu' pona tîmo'tai waikîra'pî kaisarî —ta'pî to'ya. 20 —Moropai asakî'ne mia' pona tîmo'tai trigo puusa' ke 4.000 kaisaronkon pemonkonyamî' ya're'tûuya yai, to' ya're' yonparî'pî yanumî'pîya'nîkon. Î' warapo waikîra'pî kaisarî awanî'pî? —ta'pîiya. —Asakî'ne mia' pona tîmo'tai waikîra'pî kaisarî awanî'pî —ta'pî to'ya. 21 —Sîrîrî tîpose uyeseru epu'tîya'nîkon pra awanîkon mîrîrî? —ta'pîiya to' pî'.

Enkaru'nan Betsaida Pon Yepi'tî Jesusya

22 Moropai to' erepamî'pî Betsaida itese' pata pona. Miarî enkaru'nan warayo' yari'pî tiaronkonya Jesus pia. Jesus yeka'nunka'pî to'ya enkaru'nan yapîto'peiya kai'ma. 23 Enkaru'nan yari'pîiya itenya pî' tapi'se pemonkonyamî' pata yapai. Tetaku ma'pîiya enkaru'nan yenu ya'. Moropai tenya tîrî'pîiya itenu pona.

Tenya mo'ka'pîiya. —Pata era'ma pî' nan? —ta'pîiya. ²⁴ Teesenumenka tîpo ta'pîiya: —Inna. Pemonkonyamî' asarî era'ma pî' wai, tîise morî pe pra. Yei warantî to' era'ma pî' wai —ta'pîiya.

²⁵ Inî'rî tenya tîrî'pî Jesusya itenu pona. Tenya mo'ka'pîiya. Tîwoi'nîkon pî' teesenumenka pe, enkaru'nan yenu esepi'tî'pî. Tamî'nawîron era'ma'pîiya morî pe. ²⁶ Moropai mîîkîrî yarima'pî Jesusya tewî' ta: —To'sarî atîkî. Pemonkonyamî' kore'ta katîi —ta'pîiya.

Pedroya Jesus Epu'tî Cristo Pe

(Mt 16.13-20; Lc 9.18-21)

²⁷ Moropai Jesus wîtî'pî tiaron pata itese' Cesaréia-Filipe poro tînenupa'san pokonpe. Tuutîkon ye'ka pe tînenupa'san ekaranmapo'pîiya: —Anî' pe rî ukupî pî' tarîronkonya? —ta'pîiya.

²⁸ —Tiaronkonya ta'pî: “João Batista yekatono'pî mîîkîrî”. Tîise tiaronkonya ta'pî: “Pena itekare ekareme'pîtîtipon Elias yekatono'pî mîîkîrî”. Moropai tiaronkonya ta'pî: “Penaro' Paapa maimu ekareme'nen yekatono'pî mîîkîrî”. Mîrîrî warantî apî' to' eseurîma —ta'pî Jesus nenupa'sanya ipî'. ²⁹ —Amîrî'nîkon kanan. Anî' pe uyepu'tî pî' naatî? —ta'pî Jesusya to' pî'. Pedroya ta'pî: —Amîrî Paapa nîmenka'pî, Cristo —ta'pîiya. «Paapa nîmenka'pî taato' mîrîrî Cristo.» ³⁰ —Inna. Tîise maasa sîrîrî Paapa nîmenka'pî pe wanî kîsekareme'tî —ta'pî Jesusya.

Jesus Eseurîma Tîisa'manta Pî'

(Mt 16.21-28; Lc 9.22-27)

³¹ Moropai Jesusya to' yenupa'pî: —Uurî ka' poi iipî'pî. Kure'ne e'taruma'tî kupî sîrîrî. Judeuyamî'

panamanenan, moropai teepîremasanon esanon, Moisés nuri'tîya yenupato' pî' yenupatonkon, inkamoro ena kupî sîrîrî uyu'se pra. Uwî to'ya kupî sîrîrî. Uusa'mantasa' ko'mamî kupî sîrîrî asakî'ne wei kaisari moropai iteseurîno wei yai e'mî'sa'ka —ta'pîiya. ³² Mîrîrî ta'pîiya aronne, tiaronkonya epu'tî yu'se tîwanî ye'nen. Moropai Pedroya yarî'pî tiaronkon kore'ta pai. —Mîrîrî ye'ka pe teeseurîmai pra e'kî. Mîrîrî warantî aasa'manta e'pai pra man —ta'pî Pedroya Jesus pî'. ³³ Tîise Jesus era'tî'pî tiaronkon tînenupa'san winîkîi moropai ta'pîiya Pedro pî': —Sinpata atîkî uupiapai. Makui maimu warantî amaimu wanî mîrîrî. Paapa esenumenka warantî eesenumenka pra awanî mîrîrî. Eesenumenka non po tîiko'mansenon esenumenka warantî —ta'pîiya.

³⁴ Mîrîrî tîpo tînenupa'san pokonpe tamî'nawîronkon yanno'pîiya tîîpia. Ta'pîiya to' pî': —Uwanîyakon pe e'pai anî' wanî ya, iteseru, itu'se tîwe'to' rumaka e'pai awanî. Uwanîyakon pe tîwanî wenai, tîwe'taruma'tîto' namaiya e'pai pra awanî. Uwanîyakon pe tîwanî wenai, tîsa'mantato' namaiya e'pai pra awanî. Moropai uwenairî aaipî e'pai awanî. ³⁵ Maasa pra anî'ya tîiko'manto' pînînma ya kure'ne, tîwe'taruma'tî namaiya. Mîrîrî ye'nen Paapa pia ipatîkarî tîiko'manto' ton eporîiya pepîn. Tîise aminke aako'mamî Paapa pî'. Tîise uwanîyakon pe tîwanî wenai, tîiko'manto' pînînmaiya pra tîwanî ya, tîwe'taruma'tîto' yapîtanîpîiya ya, ipatîkarî enen tîiko'manto' ton eporîiya Paapa pia. ³⁶ Tamî'nawîron sîrîrî non pon manne esa'

pe anî' wanî ya, tîise ipatîkarî enen tîiko'manto' ton eporîiya pra awanî ya, eporîiya kupî pepîn rî mîrîrî. Aasa'manta yai tekaton yepe' ton eporîiya pepîn, awe'pîika'tî pepîn. ³⁷ Î' ton pra awanî sîrîrî pata po, itekaton yepe' pe. ³⁸ Imakui'san sîrîrî pankon kore'ta uurî pî' moropai umaimu pî' anî' eppepî ya, uurî ka' poi iipî'pî eppepî kupî sîrîrî ipî'. Uurî ka' poi iipî'pî. Inî'rî uuipî pe wai, Paapa pia tîiko'mansenon inserîyamî' pokonpe. Uuipî yai Uyun kaisarî wanî kupî sîrîrî meruntî ke. Mîrîrî yai eppepî kupî sîrîrî ipî'.

9

¹ Moropai Jesusya ta'pî to' pî': — Ayenku'tîuya'nîkon pepîn. Tamî'nawîronkon esa' pe Paapa ii'to' eseporî pe man. Mîrîrî yai tamî'nawîronkon yentai meruntî ke pu'kuru awanî epu'tî tamî'nawîronkonya. Mîrîrî era'ma tiaronkon tarîronkonya tîisa'mantakon rawîrî —ta'pîiya.

Jesus Eseurîma Moisés, Elias Yarakkîrî
(Mt 17.1-13; Lc 9.28-36)

² Tiwin mia' pona tîimo'tai wei tîpo, Jesus wîtî'pî kawînan wî' pona. Pedro, moropai Tiago, moropai João wîtî'pî yarakkîrî. Inkamoro pokonpe neken awanî'pî. Miarî Jesus etinyaka'masa' wanî'pî to' yenu kaisarî. ³ Ipon etinyaka'masa' wanî'pî inke' pe pu'kuru. Aimutun pe awanî'pî. Up-onkon ronapîtî e'painon mararî pra tîise mîrîrî kaisarî aimutun pe eena pepîn. ⁴ Moropai pe-naronkon era'ma'pî Jesus pokonpe tîwe'sananya, Elias moropai Moisés. Jesus yarakkîrî to' eseurîma era'ma'pî to'ya. ⁵⁻⁶ Mararî pra to' esi'nî'sa' wanî'pî.

Î' taa tîuya epu'tîiya pra Pedro wani'pî. Mîrîrî warantî tîise eeseurîma'pî. Ta'pîiya tepotorî Jesus pî': —Morî pe tarî e'nî sîrîrî. Seurîwî'ne tappîi koneka annaya sîrîrî, amîrî ton, moropai Moisés ton, moropai Elias ton —ta'pîiya. ⁷ Mîrîrî taiya tanne, katupuruya to' napontî'pî. Moropai Paapa eseurîma'pî katupuru kore'ta si'ma. Ta'pî Paapaya: —Unmu mîserî. Unmu yu'san Uurî. Mîserî maimu etatî —ta'pîiya. ⁸ Mîrîrî tîpo tenukon yarî'pî ipokonpankonya tîwoi'nîkon, tîise Moisés, moropai Elias era'ma to'ya pra awani'pî. Jesus neken era'ma'pî to'ya.

⁹ Wî' poi tawautîkon pe, Jesusya ta'pî to' pî': —Sîrîrî anera'ma'pîkon kîsekareme'tî. Pemonkon pe ka' poi iipî'pî uurî sa'manta tîpo e'mî'sa'ka kupî sîrîrî, mîrîrî tîpo ekaremekîkonpa. ¹⁰ Mîrîrî ye'nen ekaremekî to'ya pra awani'pî. Tîise to' eseurîma'pî teepere'se: —Usa'manta tîpo e'mî'sa'ka taiya manni', î' pî' eeseurîma mîrîrî? —ta'pî to'ya.

¹¹ Mîrîrî ye'nen Jesus ekaranmapo'pî to'ya. —A'kî. Moisés nurî'tîya yenupato' pî' yenupatonkonya taa: “E'mai' pe Elias, penaro' Paapa maimu ekareme'nen iipî pe man. Mîrîrî tîpo Cristo, Paapa nîmenka'pî iipî ite'ma'pî pî'”, taa to'ya. Î' wani' awani' ye'nen mîrîrî taa to'ya? —ta'pî to'ya Jesus pî'.

¹² —Innape Elias warainon iipî yairî panpî' Paapa yapurîto' ku'se. Î' wani' awani' ye'nen sîrîrî menuka'pî penaronkon Paapa maimu ekareme'nenanya? Uurî ka' poi iipî'pî pemonkon pe e'taruma'tî kupî sîrîrî mararî pra. Arinîkonya uyapurî pe pra man. Mîrîrî ye'nen tepotorîkon

pe ukupî to'ya pepîn. Mîrîrî nîrî menuka'pî penaronkonya. ¹³ Aasîrî Elias warainon iipî'pî. Penaronkon Paapa maimu ekareme'nenanya imenuka'pî yawîrî imakui'pî kupî'pî tiaronkonya iwinîkî itu'se tîwe'to'kon yawîrî —ta'pî Jesusya. João Batista pî' eeseurîma mîrîrî.

*Warayo' More'pî Yepi'tî Jesusya
(Mt 17.14-21; Lc 9.37-43a)*

¹⁴ Moropai tiaronkon Jesus nenupa'san pia teerepamîkon pe, arinîkon epere'sa' era'ma'pî to'ya to' pia. Inenupa'san pokonpe Moisés yeseru rî'pî pî' yenupatonkon esiyu'pîtî era'ma'pî to'ya. ¹⁵ Mîrîrî pe rî Jesus era'ma tûuya'nîkon pe, tamî'nawîronkon esenumenka'pî ipî' mararî pra moropai to' eka'tumî'pî iipia esekareme'se. ¹⁶ —Î' pî' eeseurîmakon manni'? —ta'pî Jesusya tamî'nawîronkon pî'. ¹⁷ —Uyenupanen —ta'pî tiaronya ipî'. Unmu enepî pî' wai aapia. imaimu pra iku'sa' o'ma'ya ye'nen. ¹⁸ O'non pata tîise eporî tûuya ya, non pona yenumîiya, o'ma'ya. Moropai inta arakkunta. Moropai tee ye'kaiya. Moropai aapîta non po si'ma. Anenupa'san pî' esatî pî' wai o'ma' tîrîkato'pe to'ya teuren, tîise î' kupî to'ya yentai awanî. ¹⁹ —Sîrîrî tîpose innape ukupî to'ya pra tamî'nawîronkon wanî —ta'pî Jesusya. —Tîko'man pe uuko'mansa' sîrîrî akore'ta'nîkon tînîn pî' ayenupakon pî'. Mîiwîni tîise innape ukupîya'nîkon pra awanîkon. Mîîkîrî ene'tî uupia —ta'pîiya.

²⁰ Mîîkîrî more enepî'pî to'ya iipia. Jesus era'ma tûuya pe, o'ma'ya more yenumî'pî non pona. Awe'perenperenma'pî non pona. Inta

arakkunta'pî. ²¹ —Î' pensa eporî pia'tî'pîiya? —ta'pî Jesusya iyun pî'. —More pe tîise eporî'pîiya. ²² Iko'noro o'ma'ya imapîtî apo' ya', moropai tuna ka' iwîpa kai'ma. Ameruntîri yentai pra awanî ya, a'noko'pî pe anna era'makî. Anna pîika'tîkî —ta'pî iyunya. ²³ —Umeruntîri moro man tîise innape Paapa kupî pî' nan? Innape Paapa kupîya ya, anmu yepi'tîuya. Tamî'nawîron e'kupî e'painon innape Paapa ku'nenan ton pe —ta'pî Jesusya. ²⁴ —Innape Paapa kupî pî' wai. Inî' panpî' innape iku'tou'ya ton ke urepakî —ta'pî more yunya.

²⁵ Tîîpia tamî'nawîronkon emurukuntî era'ma'pî Jesusya. Mîrîrî ye'nen ka'ne' pe o'ma' pî' ta'pîiya: —Amîrî imaimu pra anna ku'nen, pana'tî' anna ku'nen. Epa'kakî mîserî yapai. Atîkî. Inî'rî kaiipîi mîserî pia —ta'pî Jesusya. ²⁶ O'ma' entaimepîtî'pî. Warayo' yenunpîtî'pîiya non pona. Mîrîrî tîpo eepa'ka'pî. Isa'manta'pî warantî warayo' esenunsa' wani'pî. —A'kî. Aasa'mantasa' man —ta'pî tiaronkonya. ²⁷ Tîise Jesusya i'mî'sa'ka'pî itenya pî' tapi'se. Awe'mî'sa'ka'pî. ²⁸ Wîtî ta Jesus ewomî'pî. —Î' wani' awanî ye'nen o'ma' tîrîka annaya yentai awanî mîrîrî? —ta'pî inenupa'sanya ipî'. ²⁹ —Kure'ne Paapa yarakkîrî eeseurîmakon e'pai awanî mîrîrî mîlkîrî ye'ka o'ma' tîrîkakonpa —ta'pî Jesusya to' pî'.

Inî'rî Jesus Eseurîma Tîisa'manta Kupî Pî'
(Mt 17.22-23; Lc 9.43b-45)

³⁰ Moropai mîrîrî pata pai to' wîtî'pî Galiléia pata poro. Mîrîrî poro tuutî epu'tî anî'ya yu'se pra Jesus wani'pî, ³¹ maasa ma're tînenupa'san yenupa tîuya ye'nen. To' yenupa'pîiya mîrîrî warantî: —Uurî ka'

poi iipî'pî pemonkon pe. Tiaronya uyekaremekî kupî sîrîrî uyeyatonon pî'. Inkamoroya uyapisî kupî sîrîrî. Uwî to'ya kupî sîrîrî. Uwî to'ya tîpo, iteseurîno wei yai e'mî'sa'ka kupî sîrîrî —ta'pîiya. ³² Î' taiya epu'tî to'ya pra awanî'pî, tîise anekaran-mapopai pra nîrî to' wanî'pî ipî'. Maasa pra er-anne' pe to' wanî'pî.

Tonpakon Yentai Tîwanîkon Kai'ma

Jesus Nenupa'san Eseurîma

(Mt 18.1-5; Lc 9.46-48)

³³ To' erepamî'pî Cafarnaum pata pona. Tîiko'manto' wîtî ta teewomî tîpo, Jesusya ta'pî tînenupa'san pî': —Î' pî' eesiyu'pîtîkon manni' e'ma taawîrî yi'nî pe? ³⁴ Yuuku to'ya pra awanî'pî. Uurî insanan yentaino panpî' kai'ma to' esenumenkasa' wanî'pî tamî'nawîrî. Mîrîrî pî' to' esiyu'pî'sa' wanî'pî tuutîkon pe. Mîrîrî ye'nen yuuku to'ya pra awanî'pî.

³⁵ Jesus ereuta'pî. Asakî'ne pu' pona tîimo'tai'nîkon yanno'pîiya tîpia. — Tamî'nawîronkon yentai e'pai awanîkon ya, to' ma're e'tî. Tamî'nawîronkon poitîrî pe e'tî —ta'pîiya. ³⁶ Moropai more yapisî'pîiya itenya pî'. Yarî'pîiya to' kore'ta. Yanumî'pîiya tena'. ³⁷ —Uyapurî tîuya ye'nen, anî'ya ipîkku pepîn yapi'sa' ya, mîserî ye'ka more warantî, uurî nîrî yapisiya mîrîrî. Moropai uurî yapisiya ya, uyarimatîpon Paapa yapisiya mîrîrî.

³⁸ —Uyenupanen —ta'pî Joãoya ipî'. —Ayese' esatî tîuya ye'ka pe, o'ma'kon yenpa'kanen warayo' era'ma'pî annaya. Tîise ipî' ta'pî annaya inî' ikupîiya namai, uurî'nîkon pokonpe pra awanî

ye'nen. ³⁹ —Mîikîrî pî' mîrîrî kî'kupîi kîkatî — ta'pî Jesusya. —Uyese' esatî ye'ka pe, ikupî eserîkan pepîn konekanen wanî ya, ka'ne' pe eeseurîma eserîke pra awanî upî' imakui'pî pe. ⁴⁰ Uyeyatonkon pe pra to' wanî ya, uyonpakon pe to' wanî —ta'pîiya. ⁴¹ —Ayenku'tîuya'nîkon pepîn. Anî'ya awo'pakon ya tuna ke uurî yapurînen pe awanîkon wenai, Paapaya mîikîrî awo'patîponkon ye'ma —ta'pîiya.

Nari' Pe Imakui'pî Wanî
(Mt 18.6-9; Lc 17.1-2)

⁴² Moropai ta'pî Jesusya to' pî': —Innape uku'nen more yenupa anî'ya ya, imakui'pî ku'to'peiya kai'ma, mararî pra Paapaya mîikîrî taruma'tî. A'kî, anî' sa'manta ya tî' tewa'tîi i'mî pî' tuna ka tenunse, imakui'pî pe pu'kuru awanî. Tîise itentai imakui'pî pe awanî insamoro moreyamî' yonpaya imakui'pî kupî emapu'tîiya ya. ⁴³ Imakui'pî konekaya emapu'tî ayenya ya, imerenkî'kî. Itenya imerenkî'sa' pe ipatîkarî aako'mamî ya, morî pe panpî' awanî mîrîrî, asakî'ne ayenya tîise apo' ya' attî yentai, esi'nî'koi pepîn apo' ya' attî yentai. ⁴⁴ Miarî ipatîkarî tamî'nawîronkon e'taruma'tî mîrîrî pata ya', moropai î' pensa apo' esi'nîpî pepîn. ⁴⁵ Moropai imakui'pî konekaya emapu'tî a'puya ya, imerenkî'kî imakui'pî kupîya namai. Maasa pra morî pe panpî' awanî mîrîrî ipatîkarî Paapa pia aako'mamî ya i'pu imerenkî'sa' pe, asakî'ne a'pu tîise apo' ya' attî yentai. ⁴⁶ Miarî ipatîkarî tamî'nawîronkon e'taruma'tî mîrîrî pata ya', moropai î' pensa apo' esi'nîpî pepîn.

⁴⁷ Moropai imakui'pî konekaya emapu'tî ayenuya ya, imo'kakî imakui'pî kupîya namai. Maasa pra morî pe panpî' awanî mîrîrî ipatîkarî Paapa pia enen aako'mamî ya tiwin ayenu tîise, sa'nîrî ayenu tîise apo' ya' attî yentai. ⁴⁸ Mîrîrî pî' Paapa maimuya taasa' pena:

“Miarî ipatîkarî tamî'nawîronkon e'taruma'tî mîrîrî pata ya'

moropai î' pensa apo' esi'nîpî pepîn.” *Is 66.24*
 taasai'ya man. ⁴⁹ Tamî'nawîronkon uyapisîtîponkon e'taruma'tî sîrîrî non po. Mîrîrî wenai, tîwe'taruma'tîkon ye'nen, inî' panpî' Paapa yapurî to'ya. Paapa wakîri pe panpî' to' ena.

⁵⁰ Morî pe pu'kuru pan wanî. Tîise inî'mîra eenasa' ya, inî'rî inî'ne pe ikupî pepîn e'painon. Morî pan warantî, inî'ne pan wanî warantî e'tî. Inî'ne panya uyo'kon ko'mannîpî warantî ayewankon ko'mannî'tî morî pe, imakui'pî kupîya'nîkon namai. Mîrîrî warantî awanîkon ya ayonpakon pokonpe tîwanmîra aako'mamîkon —ta'pî Jesusya.

10

*Warayo'ya Tîno'pî Rumaka Pî' Jesus Eseurîma
 (Mt 19.1-12; Lc 16.18)*

¹ Moropai Jesus wîtî'pî mîrîrî pata poi. Judéia pata poro attî'pî moropai iren Jordão ratai poro. O'non pata arinîkon epere'sa' ya tîpia, inkamoro yenupa'pî Jesusya. Inî'rî arinîkon eperepî'pî iipia moropai inî'rî teseru warantî rî to' yenupa'pîiya. ² Fariseuyamî' wîtî'pî nîrî Jesus pia. Jesus anaka'mapai to' wanî'pî. Ta'pî to'ya ipî':

—Tîno'pî rumakasa' warayo'ya ya, yairî awanî mîrîrî? ³ —Î' ye'ka pe Moisés nurî'tîya ankupîkon ton ekaremekî'pî? —ta'pî Jesusya. ⁴ —Moisésya ta'pî:

“Warayo'ya taasa' ya tîno'pî pî' kaareta pona tîmenukai, uno'pî pe pra awanî sirîrî tarîpai, taiya ya, tîno'pî pî' irumakaiya e'painon,” *Dt 24.1-3*

ta'pîiya —ta'pî to'ya Jesus pî' ⁵ Tîise Jesusya ta'pî: —Yairon pepîn mîrîrî. Tîise mîrîrî warantî ankupîkon ton menuka'pî Moisésya maasa pra morî kupîya'nîkon eserîke pra awanîkon epu'tî tîuya ye'nen. ⁶ Tîise tamî'nawîron koneka tîuya yai Paapaya warayo' koneka'pî moropai wîri'. ⁷ Mîrîrî ye'nen warayo' no'pîta yai eemo'ka tun moropai tîsan pia pai moropai tîno'pî yarakkîrî eena. ⁸ Mîrîrî ye'nen asakî'ne to' tîise tiwinan warantî to' ena mîrîrî. Mîrîrî ye'nen asakî'nankon warantî pra to' wanî. Tîise tiwinan warantî to' enasa' mîrîrî. ⁹ Uyepotorîkonya sa'nîrî to' wanî emapu'tîsa' ye'nen. Anî'ya to' eturumaka emapu'tî yu'se awanî pepîn.

¹⁰ Mîrîrî tîpo wîttî ta tîise, Jesus nenupa'sanya ekaranmapo'pî mîrîrî taiya manni' pî'. ¹¹ Jesusya ta'pî: —Anî'ya tîno'pî rumakasa' ya, moropai tiaron wîri' yarakkîrî awanî ya, imakui'pî kupîiya mîrîrî tîno'pî winîkî. ¹² Moropai wîri'ya tînyo rumakasa' ya, moropai tiaron warayo' yarakkîrî awanî ya, imakui'pî kupîiya mîrîrî tînyo winîkî — ta'pîiya.

*Moreyamî' Wîttî Jesus Pia
(Mt 19.13-15; Lc 18.15-17)*

¹³ Moropai tiaronkonya moreyamî' yari'pî Jesus pia tenya tîto'peiya to' pona, to' pîremato'peiya. Tîise inenupa'sanya ta'pî to' pî': —Insamoro ye'kakon moreyamî' kîsene'tî Jesus pia. ¹⁴ Tîise epu'tî tîuya pe Jesus ekore'ma'pî. —Tîwî moreyamî' ii'to'pe uupia —ta'pîiya tînenupa'san pî'. —To' tîma'nîpai pra e'tî. Maasa pra Paapa pemonkonoyamî' wanî insanan moreyamî' warantî. Insanan warainokon innape tîku'nenan esa' pe Paapa wanî —ta'pîiya. ¹⁵ Ayenku'tîuya'nîkon pepîn. Anî' eturumaka pra awanî ya Paapa yenya' tesa' pe awe'to'pe, tesa'kon yenya' moreyamî' eturumaka manni' warantî, Paapa pia tîko'manto'kon eporî to'ya pepîn. ¹⁶ Mîrîrî tîpo moreyamî' yapisî'pî Jesusya tena'. Moropai ta'pîiya Paapa pî': —Paapa, insanan moreyamî' ko'mannî'kî morî pe —ta'pîiya.

Ipîkku Warayo' Wîtî Jesus Pia

(Mt 19.16-30; Lc 18.18-30)

¹⁷ Mîrîrî tîpo Jesus ese'ma'tî tanne, teeka'tunse warayo' erepamî'pî iipia. Ikaisari' awe'sekunka'pî inama ye'ka pe. Moropai Jesus ekaranmapo'pîiya: —Uyenupanen, morî amîrî —ta'pîiya. —Î' kupîuya e'painon ipatîkarî enen uuko'manto'pe Paapa pia? —ta'pîiya. ¹⁸ —Î' wani' awanî ye'nen morî amîrî taaya manni' upî'? —ta'pî Jesusya. —Tiwinan morî moro man, Paapa neken. Tiaron ton pra awanî. ¹⁹ Uyeserukon pe Paapa nekaremekî'pî epu'nen amîrî.

Pemonkon kî'wîi,
 moropai tiaron no'pî yarakkîrî tîwe'se pra e'kî,
 ama'ye' pe pra e'kî,
 seru'ye' pe teeseurîmai pra e'kî ayonpa pî',

ayonpa tenku'tîi pra e'kî,

ayun, moropai asan sa'namakî *Êx 20.12-16; Dt 5.16-20*

Paapa nekaremekî'pî sîrîrî, tamî'nawîrî unku'pîkon pe —ta'pî Jesusya. ²⁰ —Inna, uyenupanen —ta'pî warayo'ya. —Mîrîrî yawîron uurî pena pata pai sîrîrî tîpose. ²¹ Jesus esenumenka'pî ipî'. Itu'se awanî'pî kure'ne. —Maasa, inî' tiwinano'pî anku'pî ton moro man —ta'pîiya. —Ayemanne ke e'repata tamî'nawîrî. Moropai itepe'pî mîrîrî î' ton pînon sa'ne tîwe'taruma'tîsanon pia. Mîrîrî kupîya ya, ka' po eerepansa' yai, morî pu'kuru tîrî Paapaya aapia. Uyeseru pî' esenupai maaipî —ta'pî Jesusya ipî'.

²² Mîrîrî taa Jesusya pî' mîkîrî a'manta'pî. Maasa pra mararon pepîn itemanne mîto'pe. Temanne yapurî'pîiya kure'ne pu'kuru. Mîrîrî ye'nen kure'ne teesewankono'mai attî'pî.

²³ Tîwoi'nîkon pemonkonyamî' era'ma'pî Jesusya. Moropai ta'pîiya tînenupa'san pî': —Sa'me pu'kuru see awanî Paapa pia ipîkku pe tîwe'sen eturumaka tesa' pe awe'to'pe. ²⁴ Mararî pra inenupa'san esenumenka'pî imaimu pî'. Tîise inî'rî Jesusya ta'pî to' pî': —Sa'me pu'kuru tîniru esanon ewonto'pe Paapa pia ipemonkono pe, «kure'ne tînirurîkon pînînma to'ya ye'nen.» ²⁵ A'kî, sa'me awanî camelo ewonto'pe akkusa yeutta yai, itentai tîwanî ye'nen. Mîrîrî warantî ipîkku pe tîwe'senon wanî. Sa'me pu'kuru awanî, inkamoro eturumaka pepîn Paapa pia tesa'kon pe awe'to'pe —ta'pî Jesusya to' pî'.

²⁶ Mararî pra to' esenumenka'pî mîrîrî taiya pî'.

—Mîrîrî warantî awanî ya, anî' e'pîika'tî e'painon moriya? —ta'pî to'ya. ²⁷ Inî'rî Jesus esenu-menka'pî to' pî': —Tîîwarîrî anî' e'pîika'tî pepîn. Tîîse Paapaya tamî'nawîronkon pîika'tî e'painon. Tamî'nawîron kupî Paapaya e'painon —ta'pîiya. ²⁸ —A'kî —ta'pî Pedroya Jesus pî'. —Tamî'nawîron rumakasa' annaya moropai awenairî anna ii'sa' sîrîrî.

²⁹⁻³⁰ Jesusya ta'pî: —Ayenku'tîuya'nîkon pepîn. Uyapurîto' tîuya wenai itekare ekareme'se anî' wîtî ya tonpayamî' piapai, mîîkîrîya, inî' panpî' tonpa ton eporî. Tonpayamî' tîwîrisitonon, tîsan, tîyun moropai tînmukuyamî' piapai attî ya, arinîke tonpa ton eporîiya, takon ton, tîwîrisi ton, tîsan ton, tînre ton. Moropai tewî', tîpata, rumakaiya ya, inî' panpî' tu'ke tewî' ton moropai tîpata ton eporîiya tu'ke. Moropai tiaronkonya itaruma'tî umaimu yawîrî awanî wenai, sîrîrî non po mîrîrî warantî eporîiya. Moropai ka' po ipatîkarî mîîkîrî ko'mamî Paapa pia. ³¹ Tiaronkon wanî arinîkon esa' pe sîrîrî non po. Tîîse Paapa pia teerepansa'kon yai, anî' esa' pe to' wanî pepîn. Tiaronkon wanî anî' esa' pe pra sîrîrî non po. Tîîse Paapa pia teerepansa'kon yai, arinîkon esa' pe to' ena —ta'pî Jesusya.

Inî'rî Jesus Eseurîma Tîîsa'manta Kupî Pî'
(Mt 20.17-19; Lc 18.31-34)

³²⁻³⁴ Jesus nenupa'san wanî'pî Jerusalém pona tuutîsanon pe, moropai Jesus wanî'pî to' rawîrî. Asakî'ne pu' pona tîîmo'tai'nîkon mo'ka'pîiya inî'rî moropai to' yenupa'pîiya tîpî', o'non ye'ka pe tîwanî kupî pî'. —A'kî —ta'pîiya. —Jerusalém pona wîtîn sîrîrî. Uurî ka' poi iipî'pî pemonkon pe. Tiaronya

utîrî kupî sîrîrî teepîremasanon esanon moropai Moisés nurî'tîya yenufato' pî' yenufatonkon pia. “Iwî e'pai man,” taa to'ya kupî sîrîrî. Mîrîrî tîpo teepîremasanon esanon, Moisés nurî'tîya yenufato' pî' yenufatonkonya utîrî kupî sîrîrî Judeuyamî' pepîn pia. Inkamoro wo'ma'ta kupî sîrîrî upî'. Tetakukon yenumî to'ya upona. U'po'pîtî to'ya moropai uwî to'ya. Uwîsa' to'ya tîpo, iteseurîno wei yai e'mî'sa'ka kupî sîrîrî —ta'pî Jesusya. Kure'ne in-enupa'san esenumenkasa' wanî'pî ipî'. Tiaronkon to' wenairî itî'san wanî'pî eranne' pe Jerusalém pona Jesus wîtî ye'nen.

Jesus Warantî Arinîkon Esa' Pe E'pai

Tiago, João Wanî

(Mt 20.20-28)

³⁵ Mîrîrî tîpo Tiago, moropai João wîtî'pî iipia. Zebedeu munkîyamî' inkamoro. —Anna yenupanen —ta'pî to'ya. —Apî' anna nesatî tîrîya yu'se anna man, anna pia —ta'pî to'ya.

³⁶ —Î' kupîuya yu'se awanîkon? —ta'pî Jesusya to' pî'. ³⁷ —Tamî'nawîronkon esa' pe eena yai, ereutapai anna wanî, tiwin meruntî winî, tiwin kamai' ya' to' esa' pe anna e'to'pe awarantî —ta'pî to'ya. ³⁸ Jesusya ta'pî: —Anesatîkon kupîuya pepîn e'painon. Epu'tîya'nîkon pra naatî. Tiaronkonya utaruma'tî kupî sîrîrî. Mîrîrî yapîtanîpîuya kupî sîrîrî. Amîrî'nîkon kanan? Uyese' pî' awanîkon wenai tiaronkonya ataruma'tîkon ya, yapîtanîpîya'nîkon e'painon?

³⁹ —Inna. Yapîtanîpî annaya e'painon —ta'pî to'ya. —Innape e'taruma'tî warantî awe'taruma'tîkon nîrî —ta'pî Jesusya. —Uwî tiaronkonya warantî

tiaronkonya awîkon nîrî. ⁴⁰ Tîise umeruntîri winî moropai kamai' winî ereutatî tauya pepîn apî'nîkon. Uyunya neken taa e'painon tînmo'ka'san pî' —ta'pî Jesusya.

⁴¹ To' yonpayamî' mia' tamî'nawîronkonya to' nesatî'pî eta'pî moropai to' ekore'ma'pî Tiago moropai João pî'. ⁴² Jesusya to' yanno'pî tîpia. —Sîrîrî non po tamî'nawîronkon esananya tîpemonkonoyamî' yaipontî to' taimerunpai epu'tî pî' naatîi. To' yepotorîtononya to' panama to' teta'kai —ta'pîiya. ⁴³ —Tîise mîrîrî warantî pra e'tî. Ayonpakon yentai e'pai awanîkon ya, to' ma're e'tî. ⁴⁴ To' esa' pe e'pai awanîkon ya, to' poitîrî pe e'tî —ta'pî Jesusya to' pî'. ⁴⁵ —Uurî ka' poi iipî'pî aruinankon ton pe —Jesusya ta'pî. —Tîpoitîrî ke e'to'pe kai'ma uui'sa' pra wai. Tîise tamî'nawîronkon pîika'tîto'peuya kai'ma uui'pî'pî. Arinîkon nîkupî'pî imakui'pî yepe' pe uusa'mantato'pe kai'ma uui'pî'pî —ta'pî Jesusya.

*Enkaru'nan Yepi'tî Jesusya, Itese' Bartimeu
(Mt 20.29-34; Lc 18.35-43)*

⁴⁶ Mîrîrî tîpo to' wîtî'pî Jericó pata poro. Jericó pata pai to' ese'ma'tî'pî, Jesus, inenupa'san, moropai tiaronkon arinîkon. Moropai enkaru'nan ereutas'a' wanî'pî e'ma ena pona, itese' Bartimeu. Timeu munmu mîkîrî. Tuutîsanon yeka'nunka pî' aako'mamî'pî tîniru tîto'pe to'ya. ⁴⁷ —Jesus Nazarépon erepansa' man —ta'pî tiaronkonya. Mîrîrî eta tîuya pe, Bartimeu entaimepîti pia'tî'pî. Ta'pîiya: —Jesus, Davi nurî'tî paarî'pî amîrî, pîika'tîton amîrî. A'noko'pî pe sa'ne uyera'makî —ta'pîiya. ⁴⁸ Arinîkon ekore'ma'pî ipî'. —Moo e'kî

—ta'pî to'ya ipî'. Tîise inî' panpî' awentaimepîtî'pî, yuukuiya pra. —Davi nurî'tî paarî'pî, a'noko'pî pe uku'kî sa'ne —ta'pîiya.

⁴⁹ Jesus emî'pamî'pî imaimu eta tûuya ye'nen. —Mîikîrî yannotî —ta'pîiya. —Ayanno pî' Jesus man —ta'pî to'ya enkaru'nan pî'. —Atausinpakî. E'mî'sa'kakî —ta'pî to'ya. ⁵⁰ Sonpan ke awe'wontîsa' wanî'pî. Mîrîrî tîmo'kai awe'mî'sa'ka'pî. Moropai Jesus pia attî'pî. Tiwinarî mîikîrî yenu esepi'tî'pî. —Ayewî' ta enna'popai awanî ya, tîwanmîra atîkî —ta'pî Jesusya. Tîise Jesus wenairî attî'pî. ⁵¹ —Î' kupîuya yu'se awanî apî'? —ta'pî Jesusya ipî'. —Uyenupanen, uyenu konekakî sa'ne —ta'pî enkaru'nanya ipî'. ⁵² —Innape uku'sa'ya ye'nen, ayepi'tûuya sîrîrî —ta'pî Jesusya ipî'. Tiwinarî mîikîrî yenu esepi'tî'pî. —Ayewî' ta enna'popai awanî ya, tîwanmîra atîkî —ta'pî Jesusya. Tîise Jesus wenairî attî'pî.

11

Jerusalém Pona Jesus Wîî

(Mt 21.1-11; Lc 19.28-40; Jo 12.12-19)

¹ Oliveira ye'ka kîrî pona to' erepamî'pî. Aminke pra to' wanî'pî Jerusalém pî'. Moro awanî'pî pata mîrikkî pemonkonyamî' ko'manto' Betfagé moropai Betânia mîrikkî aminke pra nîrî. Oliveira kîrî pona teerepamîkon pe, Jesusya asakî'nankon tînenupa'san yarima'pî taponse' ton jumenta era'mai. ² To' yarima tûuya pe ta'pîiya to' pî': —Aminke pra pata mîrikkî man. Mîrîrî pona atîtî. Eerepansa'kon pe jumenta more yewa'tîsa' eporîya'nîkon anî' enuku'pî pepîn ipona. Mîikîrî

meukatîi moropai mene'tîi. ³ “Î' ton pe mîikîrî yariya'nîkon mîrîrî?” taa anî'ya ya, “Uyesa'kon man itu'se,” makatîi, “Maasa tîiko'manse inna'poiya” makatîi —ta'pî Jesusya.

⁴ Imaimu pe to' wîtî'pî. Jumenta more yewa'tîsa' eporî'pî to'ya e'ma ta aminke pra mana'ta pî'. Mîikîrî yeuka'pî to'ya. ⁵ Mororonkonya ta'pî: —Î' ton pe jumenta more yariya'nîkon mîrîrî kai'ma? ⁶ Jesus maimu ekaremekî'pî to'ya, moropai yaato'pe to'ya to' rumaka'pî to'ya. ⁷ Jumenta more yari'pî to'ya Jesus pia. Teerepansa'kon pe, tîponkon tîrî'pî to'ya ipona Jesus enu'to'pe, moropai eenuku'pî ipona. ⁸ Arinîkonya tîponkon tîrî'pî e'ma tapî'. Tiaronkonya tîna'tî'pîkon yu' yare tîrî'pî nîrî. [Mîrîrî kupî'pî to'ya itekîn wîtîto'pe iporo, Jesus yapurî tîuya'nîkon ye'nen.] ⁹ Tiaronkon wîtî'pî irawîrî moropai tiaronkon ite'ma'pî pî'.

—Morî pe pu'kuru Paapa man —ta'pî to'ya mararî pra tîwentaimepî'se.

—Morî pe pu'kuru man taapai'nîkon Paapa narima'pî pî', Jesus pî'.

Mîikîrî yapurîpai'nîkon —ta'pî to'ya.

¹⁰ —Penaronkon esa' pe Davi nurî'tî wanî'pî warantî upatakon esa' pe mîikîrî ena kupî sîrîrî uyesa'kon pe.

Mîikîrî yapurîpai'nîkon.

“Morî pe pu'kuru man,” taapai'nîkon.

Morî pe pu'kuru Paapa man taa ka' po tîiko'mansenonya e'pai awanî *Sl 118.25,26*

—ta'pî to'ya.

¹¹ Mîrîrî tîpo Jesus erepamî'pî Jerusalém pona. Epîremanto' yewî' ta eewomî'pî. Tîise pata

ko'mansa' wanî'pî. Mîrîrî ye'nen, tamî'nawîron era'ma tîuya tîpo eepa'ka'pî. Moropai Betânia pona attî'pî, asakî'ne pu' pona tîmo'tai'nîkon tînenupa'san pokonpe. Moro to' we'na'pî.

Figô Ye' Pa'nîpî Jesusya
(Mt 21.18-19)

¹² Pata erenmapî pe, Betânia poi to' ese'ma'tî'pî. Jerusalém pona to' wî'tî'pî. Tuutîkon pe, emi'ne Jesus ena'pî. ¹³ Aminke si'ma figo ye' aretasa' era'ma'pîiya. Mîrîrî yekare pî' attî'pî iteperu pikkai. Tîise iteperu pra awanî'pî. Yare neken eporî'pîiya maasa pra eepeta yai pra awanî'pî mîito'pe. ¹⁴ Mîrîrî yei pî' ta'pî Jesusya: —Ipatîkarî teepetai pra ako'mankî tarîpai. Mîrîrî taiya eta'pî inenupa'sanya.

Epîremanto' Yewî' Tapai

Tîwe'repasanon Tîrîka Jesusya
(Mt 21.12-17; Lc 19.45-48; Jo 2.13-22)

¹⁵ Mîrîrî tîpo to' erepamî'pî Jerusalém pona. Epîremanto' yewî' ta eewomî'pî. Epîremanto' yewî' ta si'ma tîwe'repasanon moropai yennanenan tîrîka'pîiya. Moropai tîniru miakanmanan yaponse' ra'tî'pîiya. Mayayamî' ke tîwe'repasanon yaponse' ra'tî'pîiya. Inkamoro tîrîka'pîiya imakui'pî kupî to'ya ye'nen epîremanto' yewî' ta, to' e'repa ye'nen. ¹⁶ Epîremanto' yewî' tapî' temannekon mankanan pî' ta'pîiya: —Sîrîrî poro katî'tî. E'ma pepîn sîrîrî. Epîremanto' yewî' sîrîrî —ta'pîiya. ¹⁷ Mîrîrî tîpo tamî'nawîronkon yenupa'pîiya: —Penaro' Paapa maimu ekareme'nenya Paapa maimu menuka'pî. “Tamî'nawîronkon pemonkonyamî' ton pe

epîremanto' yewî' pe uyewî' wanî mîrîrî," *Is 56.7;*
Jr 7.11

ta'pî Paapaya. Mîrîrî warantî imenuka'pî Paapa maimu ekareme'nenya —ta'pî Jesusya. —Tîise ama'ye'kon yewî' pe iku'sa'ya'nîkon mîrîrî. Tarî epîremai iipî'san yenku'tîya'nîkon awe'repato'kon ke. ¹⁸ Mîrîrî eta'pî teepîremanon esananya moropai Moisés nurî'tîya yenupato' pî' yenupatonkonya. Tamî'nawîronkon esenumenka kure'ne Jesusya tenupakon pî' epu'tî'pî to'ya. Mîrîrî ye'nen inama'pî to'ya. —Maasa o'non ye'ka pe mîikîrî wî'nîkon e'painon? —ta'pî to'ya.

¹⁹ Pata ewaronpamî pe, Jesus moropai inenupa'san enna'po'pî cidade poi Betânia pona. Betânia po to' we'na'pî.

Jesus Eseurîma Epîremanto' Pî'
(Mt 21.20-22)

²⁰ Pata erenma'sa' pe, Jerusalém pona to' wî'tî'pî inîrî. Tuutîkon pe, figo ye' era'ma'pî to'ya. Awa'pi'tasa' wanî'pî irupukon pîkîrî. ²¹ Jesus nîkupî'pî pî' Pedro enpenata'pî. —Uyenupanen, maasa figo ye' era'makî. Anpa'nîpî'pî sa'mantasa' sîrîrî era'makî —ta'pîya Jesus pî'. ²² Jesusya ta'pî ipî': —Innape Paapa ku'tî. ²³ Ayenku'tîuya'nîkon pepîn. “Seenî' wî' yarimakî parau ka,” taaya'nîkon ya Paapa pî', ikupîya. Tîise Paapa tîmu'tunpai pra esatîya'nîkon e'pai awanî. Innape ikupîya'nîkon e'pai awanî. ²⁴ Mîrîrî ye'nen mîrîrî warantî apanamauya'nîkon sîrîrî. Paapa yarakkîrî eeseurîmakon pe “Innape unesatî kupîya pe nai,” makatîi. Imu'tunpa pra awanî ya, ikupîya. ²⁵ Paapa yarakkîrî eeseurîmakon yai, awinîkî'nîkon

imakui'pî ayonpakon nîkupî'pî wenai teekore'mai aako'mamîkon ya, mîrîrî ku'tî aawanmîra'nîkon. Awinîkî'nîkon ayonpakon nîkupî'pî imakui'pî kupîya'nîkon ya aawanmîra'nîkon, ayunkon ka' po tîlko'mansenya tîwinîkî anakupî'pîkon imakui'pî kupî nîrî tîwanmîra. ²⁶ Aawanmîra'nîkon ayonpakon nîkupî'pî awinîkî'nîkon kupîya'nîkon pra awanî ya, anakupî'pîkon tîwinîkî kupî Paapa pepîn nîrî tîwanmîra —ta'pî Jesusya.

Anî' Maimu Pe Jesus Esenyaka'ma

Anepu'pai Judeuyamî' Esanon Wanî

(Mt 21.23-27; Lc 20.1-8)

²⁷ Jesus moropai inenupa'san erepamî'pî inî'rî Jerusalém pona. Epîremanto' yewî' ta Jesus asarî tanne teepîremasanon esanon moropai Moisés nurî'tîya yenupato' pî' yenupatonkon wî'tî'pî a'yeke'tonon Judeuyamî' panamanenan yarakkîrî iipia eseurîmai. ²⁸ —Anî' maimu pe insanan tîrîka'pîya sîrîrî epîremanto' yewî' tapai? Anî'ya ayaipontî'pî mîrîrî warantî ikupîpa? —ta'pî to'ya ipî'.

²⁹ —Ayekaranmapouya'nîkon e'mai' pe —ta'pî Jesusya to' pî'. —Apî'nîkon unekaranmapo ekaremekîya'nîkon ya, anî' maimu pe insanan tîrîka'pîuya ekaremekîuya nîrî apî'nîkon —ta'pîya. ³⁰ —Anî' maimu pe João Batistaya tamî'nawîronkon yenpatakonapî'tî'pî mîrîrî? Paapa maimu pe ka'ri? Pemonkon maimu pe ka'ri? O'non ye'ka pe epu'tî pî' naatî? —ta'pîya. ³¹ Mîrîrî taa Jesusya pî' to' eseurîma'pî teepere'se î' ye'ka pe yuuku tîuya'nîkon epu'tîkonpa kai'ma. João Batista nurî'tî eseurîmapî'tî'pî Paapa maimu

pe kai'ma tamî'nawîronkon esenumenka'pî ipî'. Mîrîrî epu'tî'pî teepîremasanon esanon, Moisés nurî'tîya yenupato' pî' yenupatonkon moropai Judeuyamî' panamanenan a'yeke'tononya. Mîrîrî ye'nen inkamoro João Batista nurî'tî yapurînenan nama'pî to'ya. —Paapa maimu pe Joãoya to' yenpatakona'pî taasa' ya, “Î' wani' awanî ye'nen João kupîya'nîkon pra awanî'pîkon innape moriya?” taa Jesusya eserîke awanî — ta'pî to'ya. ³²—Tîise tiaron pemonkon maimu pe to' yenpatakona'pîiya taasa' ya, tamî'nawîronkon ekore'ma upî'nîkon. Imakui'pî kupî to'ya eserîke awanî upî'nîkon —ta'pî to'ya.

³³ Mîrîrî ye'nen ta'pî to'ya Jesus pî': —Epu'tî annaya pra man. Mîrîrî pî' ta'pî Jesusya: —Moriya anî' maimu pe unku'pî kupîuya ekaremekîuya pepîn nîrî —ta'pîiya.

12

Jesus Eseurîma Uva Ye'kana' Pî' (Mt 21.33-46; Lc 20.9-19)

¹ Moropai to' yeurîma pia'tî'pîiya panton pe: —Warayo'ya tînmîri ton ya'tî'pî. Tekkari ton pîmî'pîiya mararon pepîn uva ye'ka. Iwatî'pîiya inonkon tî'kon ke. Kure'nan tî' yai a'ta ton yaka'pîiya uva yekku asu'kato' ton. Tînmîri era'manenan yaponse' ton kawînan koneka'pîiya, ipo si'ma o'ma'kon ewomî era'mato'pe to'ya. Mîrîrî tîpo tiaronkon warayo'kon pî' ta'pîiya: “Umîri pî' eesenyaka'makon ya uyekkari yonpa ke aye'mauya'nîkon. Itonpa wanî uyekkari pe moropai itonpa wanî ayekkarikon pe,”

ta'pîiya. “Inna. Î' wani' pra man,” ta'pî to'ya. Moropai attî'pî tiaron pata pona. ² Mîrîrî tîpo itekkari emîrî'pî. Mîrîrî yai tîpoitîrî yarima'pîiya, inkamoro warayo'kon pia tekkari yonpa era'mai. Eerepamî'pî. ³ Tîise mîikîrî yapisî'pî to'ya. I'po'pîtî'pî to'ya. Î' rî tîtîse pra tîise mîikîrî tîrîka'pî to'ya. Î' ton pra awenna'po'pî tîkaraiwarî pia. ⁴ Moropai tiaron tîpoitîrî yarima'pî umî esa'ya. Mîikîrî pa'tîpîtî'pî to'ya ipu'pai yai. Imakui'pî kupî'pî to'ya yarakkîrî. ⁵ Moropai inî'rî tiaron yarima'pîiya. Mîikîrî wî'pî to'ya. Mîrîrî warantî tiaronkon yarimapîtî'pîiya tiwin pî'. Moropai mîrîrî warantî inkamoro pî' imakui'pî kupî'pî to'ya to' yarakkîrî. Tiaronkon po'pîtî'pî to'ya moropai tiaronkon wî'pî to'ya.

⁶ Moro awanî'pî tiwinano'pî warayo'. Umî esa' munmu mîikîrî. Kure'ne tînmu yapurî'pîiya. Upoitîrîtonon yapurî to'ya pra awanî'pî. Tîise mîiserî unmu yapurî to'ya kai'ma eesenumenka'pî. Mîrîrî ye'nen tînmu yarima'pîiya.

⁷ Tîise inkamoro warayo'kon pia mîikîrî erepamî pe, ipî' to' eseurîma'pî teepere'se. “A'kî. Umî esa' sa'manta yai, inmurî'pî pata pe umî ena. Mîrîrî ye'nen iwîpai'nîkon. Mîrîrî tîpo umî esa' sa'manta yai, upatakon pe eena itesa' ton pra awanî ye'nen,” ta'pî to'ya. ⁸ Mîrîrî ye'nen mîikîrî umî esa' munmu yapisî'pî to'ya. Moropai iwî'pî to'ya. Itesa' rî'pî yenumî'pî to'ya umî yapai — ta'pîiya. ⁹ —Mîrîrî epu'tî tîuya pe, î' kupî uva ye'ka esa'ya eserîke awanî? —ta'pî Jesusya to' pî'. —Tînmîri ya' attî moropai inkamoro warayo'kon, inmu wîitîponkon tî'kaiya eserîke awanî tamî'nawîrî.

Mîrîrî tîpo tiaronkon warayo'kon eporîiya tînmîri era'manenon ton —ta'pî Jesusya. ¹⁰—Sîrîrî Paapa maimu e'menukasa' epu'nenan amîrî'nîkon. Sîrîrî warantî Paapa eseurîma'pî. Sîrîrî warantî imenuka'pî to'ya:

Tî' pe wîtî konekanenanya ta'pî: “Sîrîrî tî' wanî pepîn morî pe, wîtî konekato'pe”, taa to'ya.

Moropai yenumî'pî to'ya.

Tîise to' nenumî'pî wanî'pî morî pe pu'kuru tamî'nawîron tî' yentai.

Tarîpai wîtî ko'mannîpîiya tamî'nawîron tî' yentai eesenumî namai.

¹¹ Uyepotorîkonya to' nîrumaka'pî kupî'pî tamî'nawîron yentai.

Kure'ne esenumenkan inkupî'pî pî'. *Sl 118.22,23*
Mîrîrî warantî Paapa maimu menuka'pî penaro'konya —ta'pî Jesusya.

¹² Tîwinîkî'nîkon Jesus eseurîma panton pe epu'tî'pî teepîremasanon esanon, Moisés nuri'tiya yenupato' pî' yenupatonkon, moropai Judeuyamî' panamanenan a'yeke'tononya. Mîrîrî ye'nen anapi'pai to' wanî'pî. Tîise tamî'nawîronkon nama'pî to'ya arinîke to' wanî ye'nen. Jesus rumaka'pî to'ya. Moropai to' wîtî'pî.

Jesus Eseurîma Imposto Pî'
(Mt 22.15-22; Lc 20.20-26)

¹³ Mîrîrî tîpo fariseuyamî' yarima'pî tiaronkonya Jesus pia Herodes pemonkonoyamî' pokonpe. Jesus anaka'mapai to' wanî'pî. Yairî pra eeseurîma yu'se to' wanî'pî, “A'kî, imakui'pî pe eeseurîma,” taakonpa kai'ma.

14 To' erepamî'pî iipia. —Anna yenupanen —ta'pî to'ya ipî'. —Ayeseru epu'nenan anna. Seru'ye' pepîn amîrî. Ipîkkukon pepîn yentai ipîkkukon yapurînen pepîn amîrî. Paapa yeseru ekaremekî'ya tiaronkon ipîkkukon tînamai pra. Ayekaranmapo annaya sîrîrî. Uyesa'kon César nekaremekî'pî tamî'nawîronkon ne'maton pe, tîpia ye'ma annaya ya, morî pe awanî? Paapa nekaremekî'pî unkupîkon ton pe yairî anna wanî mîrîrî? —ta'pî to'ya. ¹⁵ —O'non ye'ka pe epu'tî pî'nan? Ye'ma annaya ka'rî? Ye'ma annaya pepîn ka'rî? Tîise seru' pe tenku'tî to'ya epu'tî'pî Jesusya. —Yairî pra amaimukon yuukuuya yu'se awanîkon epu'tî pî' wai eeseurîmakonpa kai'ma —ta'pîiya. —Maasa, tîniru ene'tî era'mato'peuya. ¹⁶ Tîniru ena'pî enepî'pî to'ya. Jesusya yapisî'pî. —Anî' ese' e'menukasa' sîrîrî? —ta'pîiya to' pî'. —Uyesa'kon César mîikîrî —ta'pî to'ya. ¹⁷ —Inna, moriya —ta'pî Jesusya. —Itîikî iipia, imîrî pe awanî ye'nen. César nekaremekî'pî unkupîkon ton pe ku'tî moropai Paapa nekaremekî'pî unkupîkon ton pe ku'tî nîrî.

Mîrîrî taiya pî' ta'pî to'ya: —Akaya, epu'nen mîikîrî.

Jesus Eseurîma E'mî'sa'kanto' Pî'
(Mt 22.23-33; Lc 20.27-40)

18 Mîrîrî tîpo saduceuyamî' wîtî'pî Jesus pia. Saduceuyamî' inkamoro Judeuyamî'. Tiaron pe rî to' esenumenka. Sa'mantan tîpo ipatîkarî tîpannî kai'ma to' esenumenka. E'mî'sa'kan pepîn sa'mantan tîpo kai'ma to' esenumenka. Inkamoro wîtî'pî Jesus pia. Moropai ekaranmapo'pî to'ya.

¹⁹ —Anna yenupanen —ta'pî to'ya. —Moisés

nurî'tîya uyeserukon ton menuka'pî. Mîrîrî warantî ta'pîiya inmu pîn warayo' sa'manta ya itakono'pîya ino'pî rî'pî yapisî e'pai awanî tîno'pî pe. Mîrîrî tîpo more yan pe irui no'pîrî'pî enasa' ya tînre yenpoiya yai, “Urui munmu'pî mîserî”, taa warayo'ya tînmu pe tîise. Mîrîrî Moisés nurî'tî nîmenuka'pî uyeserukon ton pe. ²⁰ Tarîpai, moro awanî'pî warayo'kon asakî'ne mia' pona tîmo'tai'nîkon kaisarî. To' ruinankon no'pîta'pî tîise inmu pra si'ma aasa'manta'pî. ²¹ Mîrîrî tîpo tîrui no'pî rî'pî yarakkîrî itakono'pî wanî'pî. Tîise mîrîrî warantî nîrî aasa'manta'pî inmu pra si'ma. Moropai mîikîrî yakono'pîya tîruinankon nurî'tî no'pî rî'pî yapisî'pî tîno'pî pe mîrîrî warantî. Moropai mîrîrî warantî nîrî inmu pra si'ma aasa'manta'pî. ²² Tamî'nawîrî to' sa'manta'pî, tiwin pî' tîruinankon nurî'tî no'pî rî'pî yarakkîrî tîwanîkon tîpo, to' e'tî'ka'pî. Moropai warayo'kon sa'manta tîpo, mîikîrî wîri' nîrî sa'manta'pî. ²³ Asakî'ne mia' pona tîmo'tai kaisarî warayo'kon e'sa' wanî'pî. Mîikîrî wîri' yarakkîrî inkamoro wanî'pî inyo pe tamî'nawîrî. Innape isa'manta'san e'mî'sa'ka ya, o'non ye'ka warayo' no'pî pe mîikîrî wîri' wani e'painon to' e'mî'sa'ka yai? —ta'pî saduceuyamî'ya Jesus pî'.

²⁴ —Paapa maimu epu'tîya'nîkon pra naatî — ta'pî Jesusya. —Moropai meruntî ke pu'kuru Paapa wanî epu'tîya'nîkon pra naatî. Mîrîrî ye'nen eesenku'tîkon mîrîrî. ²⁵ Isa'manta'san e'mî'sa'kasa' yai, anî' wanî pepîn tîno'pî ke. Moropai tînyo ke wîri' wanî pepîn. To' ko'mamî ka' ponkon Paapa maimu ene'nenan inserîyamî' warantî —ta'pî Jesusya. ²⁶ —Maasa isa'manta'san e'mî'sa'kato' pî'

ayeurîmauya'nîkon. Moisés nurî'tî nîmenuka'pî itekare epu'nenan amîrî'nîkon. Manni' parî' aramorî'pî aramî ekaremekî tîuya pe, tarakkîrî Paapa eseurîma'pî ekaremekî'pîiya. Paapaya ta'pî: “Uurî Paapa wanî Abraão nurî'tî yepotorî pe, moropai Isaque nurî'tî yepotorî pe, moropai Jacó nurî'tî yepotorî pe,” ta'pîiya. *Êx 3.6* ta'pî Moisés nurî'tîya. ²⁷ Ipatîkarî pemonkon tîpamî ya, itesa' pe Paapa wanî pepîn e'painon aatîpansa' ye'nen. Enen tîîpia tîlko'mansenon esa' pe awanî. Mîrîrî ye'nen mîrîrî taa Paapaya manni' wenai enen Abraão nurî'tî wanî, moropai Isaque nurî'tî wanî, moropai Jacó nurî'tî wanî Paapa pia epu'tî mîrîrî. Mararî pra amîrî'nîkon esenku'tîsa' mîrîrî — ta'pî Jesusya.

Jesus Eseurîma

Paapa Nekaremekî'pî Unkupîkon Ton Pî' (Mt 22.34-40; Lc 10.25-28)

²⁸ Moisés nurî'tîya yenupato' pî' yenupaton warayo' erepamî'pî to' pia. Jesus yarakkîrî saduceuyamî' esiyu'pîtî eta'pîiya. Morî pe Jesusya saduceuyamî' maimu yuuku eta'pîiya. Moropai Jesus ekaranmapo'pîiya. —Uyeserukon ton pe Paapa nekaremekî'pî moro man. Tîise o'non wanî to' yentai panpî'? O'non yawîrî ko'mannî yu'se Paapa wanî kure'ne panpî'? —ta'pîiya.

²⁹ Jesusya ta'pî: —Sîrîrî to' yentino panpî'. See warantî awe'menukasa': Etatî, Israel yonparî'san. Ayesa'kon Paapa tiwinan.

Tiaron ikaisaron ton pra man.

³⁰ Paapa yapurîtî tamî'nawîrî ayewankon ke. Mîîkîrî ku'tî ayesa'kon pe.

Kure'ne eesenumenkato'kon ke yapurîtî.

Moropai tamî'nawîrî ameruntîrikon ke esenyaka'matî iipia. *Dt 6.4,5*

Mîrîrî warantî awe'menukasa' —ta'pî Jesusya.

³¹ —Itonpa nîrî moro man. Sîrîrî itonpa:

Tamî'nawîronkon pînînmatî aawarîrî eeti'nînma manni' warantî. *Lv 19.18*

Mîrîrî warantî awe'menukasa' man —ta'pî Jesusya. ³² —Innape man, uyenupanen —

ta'pî mîîkîrî Moisés nuri'tîya yenupato' pî' yenupanenya. —Tiwinan Paapa seru' pepîn.

Innape ikaisaron ton pra awanî taaya manni' warantî. ³³ Kure'ne itu'se e'nî e'pai awanî. Ipî'

esenumenkan e'pai awanî mararî pra. Meruntî ke iipia esenyaka'man e'pai awanî. Moropai

uuwarîrî'nîkon eti'nînman kaisari tamî'nawîronkon pînînma e'pai awanî seru' pepîn. Mîrîrî warantî

îkupî ya, Paapa wakîri pe panpî' e'nî. Tîwakîri pe îkupîiya iipia untîrîkon pe uyekînkon po'ti

yentai, moropai uyekînkon wîi yentai —ta'pîiya. ³⁴ Epu'nen pe mîîkîrîya tîmaimu yuuku epu'ti

tîuya ye'nen, Jesusya ta'pî ipî': —Ayesa' pe Paapa yapisîya eserîke epu'ti pî' wai. Mîrîrî tîpo

tamî'nawîronkon ena'pî eranne' pe Jesus pî'. Inî' anekaranmapopai pra to' awanî'pî.

Jesus Eseurîma Anî' Pe Cristo Wanî Pî'

(Mt 22.41-46; Lc 20.41-44)

³⁵ Moropai Jesusya tamî'nawîronkon yenupa'pî epîremanto' yewî' ta. Ta'pîiya to' pî': —Moisés

nuri'tîya yenupato' pî' yenupatonkonya taa: “Pe-naro' Judeuyamî' esa' Davi nuri'tî parî'pî neken

mîîkîrî Cristo, Paapa nîmenka'pî,” taa to'ya. Î' wani'

awanî ye'nen mîkîrî taa to'ya? —ta'pî Jesusya.
³⁶ —Cristo pî' Davi nuri'tî eseurîma'pî pena. Morî
 Yekaton Wannîya eseurîma emapu'tî'pî. Sîrîrî
 Davi nuri'tî maimu rî'pî:
 Uyesa' pî' Paapaya ta'pî:
 “Uupia ereutakî meruntî winî
 ayeyatonon aretî'kauya pîkîrî” ta'pîiya. *Sl 110.1*
 Sîrîrî Davi maimu rî'pî. ³⁷ Davi paa pe neken Cristo
 wanî ya, î' wani' awanî ye'nen uyesa' taa Daviya
 manni' ipî'? —ta'pî Jesusya. Arinîkonya Jesusya
 tenupakon eta'pî tîwakîrikon pe.

Jesus Eseurîma

Moisés Nuri'tîya Yenupato' Pî' Yenupatonkon Pî' *(Mt 23.1-36; Lc 20.45-47)*

³⁸ To' yenupa tîuya pe Jesusya ta'pî: —
 Tîwarî panpî' e'tî Moisés nuri'tîya yenupato'
 pî' yenupatonkonya ayenku'tîkon namai.
 Kusan panpî' sonpan tîponkon yeka'ma to'ya
 tîwakîrikon pe tiaronkon yentai tîwanîkon epu'to'pe
 tamî'nawîronkonya. Tamî'nawîronkon esekaremekî
 yu'se to' wanî aronne panpî' e'repanto' pata ya
 tîwanîkon ya. ³⁹ Epere'nîto' yewî' ta tîwanîkon yai,
 tamî'nawîronkon yenu kaisarî ereutapai to' wanî
 aronne panpî' teesera'makonpa. Arinîkon kore'ta
 entamo'kai tuutîkon ya, e'mai' pe entamo'kapai
 to' wanî tamî'nawîronkon rawîrî. ⁴⁰ Tîise inyo
 isa'manta'san wîri'sanyamî' yemanne moropai to'
 pata mo'ka to'ya. Mîrîrî tanne kure'ne to' epîrema
 epîremanto' yewî' ta morî pe tîwanîkon kai'ma
 tamî'nawîronkon esenumenkato'pe tîpî'nîkon.
 Mîrîrî warantî inkamoro Moisés nuri'tîya
 yenupato' pî' yenupatonkon wanî mîrîrî. Mararî

pra Paapaya to' taruma'tî kupî sîrîrî —ta'pî Jesusya.

Jesus Eseurîma Paapa Pia Wîri' Nîrîrî'pî Pî'
(Lc 21.1-4)

⁴¹ Mîrîrî tîpo Jesus ereuta'pî tîniru yapi'to' yense' pia. Paapa yapurî pe arinîkonya tîtinururîkon tîrî itense' ya era'ma'pîiya. Mararon pepîn tîniru tîrî'pî arinîkonya tîniru esanonya. ⁴² Inyo isa'manta'pî wîri' iipî era'ma'pîiya. Tîwe'taruma'tîsen mîîkîrî, tîniru esa' pepîn. Mîîkîrîya asakî'ne tîniru ena'pî mîrîkkî tîrî'pî itense' ya. Tiwin ite'ka tîwentamo'kato' yepe' kaisaron tîrî'pîiya mîrîrî.

⁴³ Mîrîrî era'ma tîuya pe, tînenupa'san pî' ta'pî Jesusya: —Mîîkîrî era'matî. Ayenku'tîuya'nîkon pepîn. Tîwe'taruma'tîsen mîîkîrî wîri' inyo isa'manta'pî. Tîise tîniru yense' ya tamî'nawîronkon nîrîrî'pî yentai intîrî'pî era'ma Paapaya tîwakîri pe. ⁴⁴ Inkamoro tînururî wanî kure'ne moropai itonpa pe neken itîisa' to'ya. Tîise î' ton pra si'ma wîri'ya tîtinururî tîrî'pî tamî'nawîrî. Tekkarî ye'mato' tîisai'ya mîrîrî Paapa pia —ta'pî Jesusya.

13

Jesus Eseurîma Epîremanto' Yewî' Atanka Pî'
(Mt 24.1-2; Lc 21.5-6)

¹ Epîremanto' yewî' tapai teepa'kakon pe, Jesus nenupa'pî warayo'ya ta'pî ipî': —A'kî, seeni' epîremanto' yewî' konekasa' to'ya morî pe, inonkon panpî' tî' ke era'makî —ta'pîiya tepotorî Jesus pî'. ² Jesusya ta'pî ipî': —Kure'nan seeni' wîttî era'ma pî' naatîi. Tîise tiaronkonya seeni' wîttî yaranka kupî sîrîrî tamî'nawîrî. Yaranka to'ya

tîpo tonpa po tiwinan tî' e'nîmî pepîn. Yenumî to'ya tamî'nawîrî.

Tînenupa'san Yeurîma Jesusya

O'non Ye'ka Pe Pata Ena Kupî Pî'

(Mt 24.3-14; Lc 21.7-19)

³ Mîrîrî tîpo Oliveira kîrî po Jesus ereutasa' wanî'pî tiaronkon yarakkîrî. Moro si'ma epîremanto' yewî' era'ma'pî to'ya. Tonpakon kore'tapai teemo'kai Pedro, moropai Tiago, moropai João, moropai André, inkamoroya ta'pî Jesus pî': ⁴—Maasa, î' pensa mîrîrî taaya manni' kupî to'ya? —ta'pî to'ya. —O'non ye'ka pe mîrîrî kupî to'ya pe awanî epu'tî annaya e'painon?

⁵ Jesusya to' yeurîma pia'tî'pî. —Tîwarî e'tî, anî'ya ayenku'tikon namai. ⁶ Uurî pe arinîkon e'kupî kupî sîrîrî seru' pe. “Uurî Cristo. Paapaya uyarimasa' sîrîrî,” taa to'ya kupî sîrîrî. Mîrîrî warantî arinîkon yenku'tî to'ya kupî sîrîrî.

⁷ Aminkankon pepîn eseya'nama moropai aminkankon eseya'nama yekare etaya'nîkon. Tîise mîrîrî pî' teesi'nî'se pra me'tîi. Mîrîrî warantî pata wanî pe man. Tîise maasa tamî'nawîron ataretî'ka pepîn mîrîrî. ⁸ Pemonkonyamî' eseya'nama tiaron pata po tîiko'mansenon yarakkîrî. Moropai pemonkonyamî' esanon eseya'nama tiaronkon esanon yarakkîrî. Tu'ke ite'ka pata e'tîtîtika kupî sîrîrî. Iwan wanî kupî sîrîrî kure'ne pata kaisarî'ne. Mîrîrî warantî tamî'nawîronkon e'taruma'tî pia'tî mîrîrî.

⁹ Tîwarî ako'mantî. Judeuyamî'ya ayapisîkon moropai tesianonkon pia ayarîkon to'ya. Epere'nîto' yewî' ta a'po'pîtikon to'ya.

Pemonkonyamî' esanon governadoryamî' pia moropai pemonkonyamî' esanon reiyamî' pia ayarîkon to'ya upemonkono pe awanîkon wenai. Inkamoro pî' nîrî uyeseru ekaremekîya'nîkon yu'se Paapa wanî. ¹⁰ Paapa yekare ekaremekîya'nîkon e'pai awanî tamî'nawîronkon pî' sîrîrî non po. Mîrîrî ekareme'sa'ya'nîkon tîpo, sîrîrî non ataretî'ka. ¹¹ Moropai tesanonkon pia ayarîkon to'ya yai, “Aka, yu'tou'ya ton epu'tîuya pra wai,” kîkatî. Aawarîrî'nîkon eeseurîmakon e'pai pra awanî. Tîise Morî Yekaton Wannîya anekaremekîton ekaremekî ya, mîrîrî mekareme'tîi.

¹² Warayo'konya takonkon wîi me'po. Tiaronkonya tînmukukon wîi me'po. Tiaronkon ekore'ma tunkon, moropai tîsankon pî'. Tunkon, tîsankon wîi me'po to'ya. ¹³ Moropai tewanmakon pe tamî'nawîronkonya akupîkon, upemonkono pe awanîkon wenai. Tîise aasa'mantakon pîkîrî uyapurîya'nîkon ya, Paapaya apîika'tîkon.

¹⁴ Penaro' Paapa maimu ekareme'nen wanî'pî itese' Daniel. Mîîkîrî maimu rî'pî e'menukasa' pî' esenupatî. Mîîkîrîya ta'pî:

Tamî'nawîronkon yewanma pe tîwe'sen imakui'pî
 tîrî tiaronkonya kupî sîrîrî epîremanto' yewî'
 ta. Mîrîrî ye'ka tîito' pepîn mîrîrî teuren, tîise
 moro itîrî to'ya *Dn 9.27, 11.31, 12.11*

ta'pî Daniel nurî'tîya. Mîrîrî kupî to'ya yai, wî'kon kore'ta Judéia pata ponkon epe e'pai awanî —ta'pî Jesusya. ¹⁵ —Mîrîrî tauya manni' kupî to'ya ya, poro pona teepa'kasa'kon ye'ka pe, ka'ne' pe to' epe e'pai awanî, temannekon era'mai teewonse pra wîttî ta. ¹⁶ Tînmîrikon ya teesenyaka'makon yai

mîrîrî kupî to'ya ya, ka'ne' pe to' epe e'pai awanî tîponkon tînmo'ka'pîkon tanunse pra. ¹⁷ Aka more yan pe tîwe'sanon moropai mana'pokonkon to' munkîyamî' wîri'sanyamî'. Inkamoro e'taruma'tî kupî sîrîrî mîrîrî yai. To' epe eserîke pra awanî, more yan pe tîwanîkon ye'nen, mana'pokonkon pe to' munkîyamî' wanî ye'nen. ¹⁸ Mepîrematîi kono' yai mîrîrî imakui'pî iipî namai. Maasa pra kono' yai aaipî ya, anî' epe eserîke pra awanî kure'ne tuna wanî ye'nen. ¹⁹ Mîrîrî warantî eena yai, enen tîwe'sanon e'taruma'tî ipîra. Sîrîrî non koneka'pî Paapaya pata pai sîrîrî tîpose anî' e'taruma'tî pra awanî, inkamoro e'taruma'tîto' ton kaisarî. Moropai mîrîrî warantî to' e'taruma'tî tîpo inî' anî' e'taruma'tî pepîn mîrîrî warantî. ²⁰ Tîko'man pe tamî'nawîronkon e'taruma'tî ya mîrîrî warantî, enen anî'rî ko'mamî pepîn. Tîise tînmo'ka'san pînînma Paapaya kure'ne. Inkamoro tînmo'ka'san wenai, kure'ne tîko'man pe tamî'nawîronkon e'taruma'tî tîriya pepîn. ²¹ Mîrîrî yai anî'ya taasa' ya apî'nîkon: “A'kî, Paapa nîmenka'pî tarî man, Cristo,” innape mîîkîrî kî'ku'tî. “A'kî siini' pata Cristo man” taa tiaronya ya, mîîkîrî maimu kî'ku'tî innape. ²² Maasa pra seru' uurî pe tîwe'ku'sanon iipî. “Uurî Cristo,” taa to'ya kupî sîrîrî. Moropai seru' pe Paapa maimu ekareme'nen pe tîwe'ku'sanon iipî kupî sîrîrî nîrî. Ikupî eserîkan pepîn kupî to'ya tamî'nawîronkon nera'ma ton pe. Moropai mîrîrî wenai tiaronkon esenku'tî. “Innape Paapa narima'pî pe man,” taa to'ya. Tîpemonkono pe Paapa nîmo'ka'san anaka'mapai inkamoro seru'ye'kon wanî, mîrîrî kupî tîuya'nîkon

eserîke awanî ya. ²³ Mîrîrî namai tîwarî ako'mantî. Maasa mîrîrî warantî eena pra tîise amîrî'nîkon pî' ekaremekî pî' wai epu'tîkonpa. Mîrîrî ye'nen tîwarî ako'mantî.

*Tînenupa'san Yeurîma Jesusya Inî'rî Tuipî Pî'
(Mt 24.29-31; Lc 21.25-28)*

²⁴ Mîrîrî yai tamî'nawîronkon e'taruma'tî tîpo, wei esi'nîpî pe man.

Moropai a'kare pra kapoi ena pe man.

²⁵ Moropai sirikkîyamî' e'soroka pe man ka' poi.

Ka' pî' tîwe'sanon e'tîtî tîkka tamî'nawîrî. *Is 13.10,*
34.4

²⁶ Mîrîrî tîpo, pemonkon pe ka' poi iipî'pî uurî era'ma tamî'nawîronkonya katupuru kore'ta. Upî' to' eseurîma mîrîrî yai: “Ikaisaron meruntî ton pra man. Ikaisaron ipîkku ton pra man,” taa to'ya. ²⁷ Mîrîrî yai upoitîrîtonon inserîyamî' yarimauya upemonkono pe unmo'ka'san muurukuntî. Tamî'nawîrî pata kaisarî to' wîtî upemonkonoyamî' unmo'ka'san era'mai, sîrîrî non po moropai ka' po.

²⁸ A'kî, arawen ye' yeseru epu'nenan amîrî'nîkon. Arawen ye' arî'kutasa' ya aminke pra, “Kono' pîti wanî sîrîrî,” taaya'nîkon. ²⁹ Mîrîrî warantî nîrî mîrîrî ekaremekîuya manni' kupî to'ya era'maya'nîkon yai, “Cristo enna'po kupî sîrîrî ka' poi. Eerepamî kupî sîrîrî,” taaya'nîkon mîrîrî era'maya'nîkon pî'. ³⁰ Ayenku'tîuya'nîkon pepîn. Tamî'nawîrî sîrîrîpe enen tîiko'mansenon sa'manta pepîn mîrîrî tauya manni' iipî rawîrî. ³¹ Ka' moropai non e'tî'ka, tîise umaimu esuwa'ka pepîn. Ipatîkarî yairî pu'kuru aako'mamî.

³² Î' yai moropai o'non poro wei tîise uuiπί inî'rî sîrîrî non pona esepu'tî pepîn. Ka' ponkon inserîyamî'ya epu'tî pepîn. Uurîya nîrî, epu'tî pra man. Uyunya neken tamî'nawîrî epu'tî.

³³ Tîwarî panπί' ako'mantî. Î' pensa enna'po epu'tîya'nîkon pra naatî. ³⁴ See warantî awanî pe man: Tiaron pata pona warayo' wîtî yai, tewî' tapai tîpoitîrîtonon pí' taiya, tewî' era'ma pí' to' ko'manto'pe. To' kaisarî to' esenyaka'mato' ton ekaremekîiya. Moropai tiaron pí' taiya: “Mana'ta po ako'mankî. Morî pe uyewî' era'makî” taiya.

³⁵ Uurî wanî wîttî esa' warantî. Amîrî'nîkon wanî ipoitîrîtonon warantî. Î' pensa enna'posa' iipî epu'tîya'nîkon pra naatî. Yai pra pata ewaronpansa' tanne uuiπί. Yai pra anoinna yai, yai pra kariwana etun tanne, yai pra pata erenmapî tanne uuiπί. ³⁶ Mîrîrî ye'nen tîwarî ako'mantî, erepamî namai unîmîkîya'nîkon pra tîise. ³⁷ Apî'nîkon tauya manni' ekaremekîuya nîrî tamî'nawîronkon pí': Enpen panπί' ako'mantî.

14

Jesus Anapi'pai To' Wanî

(Mt 26.1-5; Lc 22.1-2; Jo 11.45-53)

¹ Kono' kaisarî Judeuyamî' eperepî'pî isa'moto' ton pîn trigo puusa' moropai carneiro pí' entamo'kai. Penane tîiko'manse Judeuyamî' entamo'kato'kon weiyu wanî'pî, itese' Páscoa. Mîrîrî yai teepîremanon esanon eseurîma'pî Moisés nurî'tîya yenupato' pí' yenupatonkon yarakkîrî. —Ama' pe Jesus yapisî e'pai man iwîto'pe —ta'pî to'ya. ² —Tîise entamo'kan yai

arinîkon kore'ta si'ma yapisî eserîke pra man. Tamî'nawîronkon epere'sa' tanne yapisî ya, to' ekore'ma eserîke awanî upî'nîkon. Uurî'nîkon yarakkîrî to' epî eserîke awanî —ta'pî to'ya.

*Jesus Karapaima Wîri'ya A'pusin Ke
(Mt 26.6-13; Jo 12.1-8)*

³ Betânia po Jesus wanî'pî Simão yewî' ta. Manni' Simão paran pî' si'pî, itese' leprosia. Mîikîrî yewî' ta Jesus wanî'pî tîwentamo'ka pî'. Moropai awentamo'ka tanne wîri' iipî'pî iipia. A'pusin enepî'pîiya, itese' nardo tî' konekasa' itense', itese' alabastro. Nardo ke isa'manta'san kî'panenan Judeuyamî'. Epe'ke pu'kuru awanî. Itense' pottî waikîtî'pî wîri'ya. Moropai mîrîrî nardo kamo'pîiya Jesus pu'pai pona.

⁴ Mîrîrî pî' tiaronkon ekore'ma'pî. —Î' ton mîrîrî a'pusin kanpîtî mîikîrîya î' pe pra rî? —ta'pî to'ya tonpakon pî'. ⁵ Mîikîrî wîri' pî' ta'pî to'ya: —Kane kane amîrî. Anna pia mîrîrî tîisa'ya ya, anna e'repa'pî e'painon. Tiwin kono' warayo' esenyaka'mato' yepe' kaisaron, 300 denari kaisarî ye'ma'pî tiaronkonya e'painon. Mîrîrî tîrî'pî an-naya e'painon tîwe'taruma'tîsanon pia teuren —ta'pî to'ya.

⁶ Tîise Jesusya ta'pî to' pî': —Tîwî mîikîrî wîri' nîsi. Î' ton pe ipî' eekore'makon? Morî pe pu'kuru inkupî'pî wanî uurî ton pe. ⁷ Wei kaisarî tîwe'taruma'tîsanon tîniru esanon pepîn wanî sîrîrî non po. Inkamoro anpîika'tîpai awanîkon ya, morî tîrîya'nîkon e'painon to' pia. Tîise uurî, uutî kupî sîrîrî aapiapai'nîkon. Uutî tîpo, morî tîrîya'nîkon pepîn e'painon uupia. ⁸ Ikupî tîuya eserîkan

ku'sai'ya manni', isa'manta'pî karapaima yu'na'ti rawîrî. Mîrîrî warantî ukarapaimasai'ya mîrîrî uyu'na'ti to'ya rawîrî. ⁹ O'non pata uyekare eseta ya, sîrîrî non po, mîserî wîri' nîkupî'pî yekare eseta nîrî tamî'nawîronkonya inkupî'pî epu'to'pe. Ayenku'tûuya'nîkon pepîn —ta'pî Jesusya.

Judasya Jesus Ekaremekî Iteyatonon Pî'
(Mt 26.14-16; Lc 22.3-6)

¹⁰ Mîrîrî tîpo inkamoro asakî'ne pu' pona tîmo'tai'nîkon kore'tawon, itese' Judas Îscariotes, wîtî'pî teepîremasanon esanon pia. —Jesus anapi'pai awanîkon ya, apîika'tî tûuya'nîkon —ta'pîiya to' pî'. ¹¹ —Inna, morî pe man —ta'pî to'ya. —Anna pîika'tîya ya tîniru ke aye'ma annaya —ta'pî to'ya. Mîrîrî ye'nen Judas esenumenka'pî kure'ne, o'non ye'ka pe inkamoro pîika'tîto' tûuya ton pî' Jesus yapi'to'pe to'ya.

Jesus, Inenupa'san Entamo'ka Páscoa Pî'
(Mt 26.17-25; Lc 22.7-14,21-23; Jo 13.21-30)

¹² Isa'moto' ton pîn trigo puusa' pî' to' entamo'kato' esippia'tî yai, páscoa pî' tîwanîkonpa carneiroyamî' tî'ka'pî to'ya. Mîrîrî yai Jesus nenupa'sanya ta'pî ipî': —O'non pata entamo'kanto' koneka annaya yu'se awanî? O'non pata páscoa pî' e'nî kupî sîrîrî? —ta'pî to'ya.

¹³ Jesusya asakî'ne tînenupa'san mo'ka'pî to' yarimapa kai'ma. —Cidade pona atîtî. Moro tuna mankanen warayo' eporîya'nîkon. Mîîkîrî wenairî matîtî wîtî ta eerepamî pîkîrî. ¹⁴ Wîtî ta eerepamîkon pe wîtî esa' meurîmatîi. “Uyenupanenkonya tîmaimu yarima pî' man aapia. Upata'se' ton yu'se wai, moro unenupa'san

yarakkîrî entamo'kato'pe, páscoa pî' anna e'to'pe, taa pî' uyenupanenkon man,” makatîi —ta'pî Jesusya to' pî'. ¹⁵ —Moropai upata'se'kon ton ekaremekîiya apî'nîkon, kure'nan sala, kawînan. Aasîrî eekonekasa' era'maya'nîkon. Tamî'nawîron î' rî yu'se awanîkon ya moro awanî aasîrî. Moro entamo'kanto' ton mîkonekatîi —ta'pî Jesusya.

¹⁶ Moropai Jesus nenupa'san ese'ma'tî'pî. Cidade pona to' wîtî'pî. Taa Jesusya manni' warantî pu'kuru eporî'pî to'ya, tamî'nawîrî. Moro to' entamo'kato' ton koneka'pî to'ya páscoa pî' to' e'to'pe.

¹⁷ Moropai pata ewaronpamî pe, Jesus wîtî'pî to' pia tîpia e'nîmî'san tînenupa'san yarakkîrî. ¹⁸ Entamo'kanto' yaponse' pia tîwentamo'kakon pe Jesusya ta'pî to' pî': —Amîrî'nîkon kore'tawon tarîronya uyekaremekî kupî sîrîrî uyeyatonon pî'. Ayenku'tîuya'nîkon pepîn. Uyarakkîrî tîwentamo'kasenya ikupî kupî sîrîrî —ta'pîiya. ¹⁹ Mîrîrî pî' to' esewankono'ma'pî. —Uurîya ikupî pepîn, innape nai? —ta'pî to'ya ipî' tiwin pî' si'ma. ²⁰ —Unenupa'san amîrî'nîkon, asakî'ne pu' pona'nîkon. Tîise tiwin akore'tawonkon ayonpakonya uyekaremekî kupî sîrîrî. Uyarakkîrî awentamo'ka manni' tiwinan prato po, mîikîrîya uyekaremekî kupî sîrîrî. ²¹ Uurî ka' poi iipî'pî aruinankon pe. Paapa maimu e'menukasa' manni' yawîrî, uusa'manta kupî sîrîrî. Tîise aka sa'ne mîikîrî uyekaremekîton. Pena isanya mîikîrî tînre yenposa' pra awanî ya, morî pe panpî' awanî'pî e'painon. Eesenposa' pra awanî ya, awe'taruma'tî pepîn teuren. Tîise kure'ne

awe'taruma'tî kupî sîrîrî —ta'pî Jesusya.

Jesus Eseurîma Tîmînî Pî'

(Mt 26.26-30; Lc 22.15-20; 1Co 11.23-25)

²² Tîwentamo'kakon pe Jesusya trigo puusa' yapisi'pî moropai eepîrema'pî. —Morî pu'kuru amîrî, Paapa. Anna yekkari ton tîrî pî' nai —ta'pîiya Paapa pî'. Mîrîrî tîpo ipîrikkapîti'pîiya moropai itîrî'pîiya to' kaisari. —Maa. Sîrîrî upun —ta'pîiya. ²³ Mîrîrî tîpo pisa yapisi'pîiya. —Morî pu'kuru amîrî, Paapa. Anna wuku ton tîrî pî' nai —ta'pîiya Paapa pî'. Mîrîrî tîpo itîrî'pîiya to' kaisari. Tamî'nawîronkonya enîrî'pî. ²⁴ Jesusya ta'pî to' pî': —Sîrîrî umînî. Umînî eti'kamo kupî sîrîrî arinîkon nîkupî'pî imakui'pî yepe' pe. Mîrîrî wenai Paapaya tamî'nawîron kupî e'painon apîika'tîto'peiya'nîkon ekareme'pîtiuya yawîrî —ta'pîiya. ²⁵ —Inî'rî uva yekku enîrîuya pepîn tamî'nawîronkon esa' pe tîwanî yenpo Paapaya pîkirî. Mîrîrî yai amenan uva yekku enîrîuya —ta'pîiya. ²⁶ Moropai to' eserenka'pî Paapa yapurî pe. Mîrîrî tîpo to' epa'ka'pî. Oliveira kîrî pona to' wîti'pî. To' erepamî'pî.

Jesusya Pedro Panama

(Mt 26.31-35; Lc 22.31-34; Jo 13.36-38)

²⁷ Moropai Jesusya ta'pî to' pî': —Eranne' pe awanîkon ye'nen urumakaya'nîkon kupî sîrîrî, tamî'nawîrî. Mîrîrî warantî awe'menukasa' Paapa kaaretarî pî'. Paapaya ta'pî: “Carneiroyamî' era'manen wîuya moropai carneiroyamî' e'tîrîka.” *Zc 13.7*
Mîrîrî warantî awe'menukasa'. Uwî to'ya kupî sîrîrî moropai amîrî'nîkon e'tîrîka. ²⁸ Tîise

uusa'manta tîpo, Paapaya u'mî'sa'ka. Mîrîrî tîpo Galiléia pata pona uutî arawîrî'nîkon —ta'pî Jesusya. ²⁹ Pedroya ta'pî ipî': —Tamî'nawîronkonya arumaka ya, eranne' pe tîwanîkon ye'nen, uurîya arumaka pepîn. ³⁰ Jesusya ta'pî ipî': —Kaane, Pedro. Sîrîrî ewarono' ya' itakon ite'ka pe kariwana etun rawîrî amîrîya taa kupî sîrîrî, “Unepu'tî pepîn mîikîrî Jesus”. Ayenku'tîuya pepîn, seurîwî'ne ite'ka mîrîrî taaya kupî sîrîrî —ta'pîiya. ³¹ Mîrîrî pî' Pedro eseurîma'pî meruntî ke. —Awî to'ya yai uurî nîrî wîi to'ya ya, mîiwîni tîise “Unepu'tî pepîn Jesus,” tauya pepîn —ta'pîiya. Mîrîrî warantî nîrî ta'pî to'ya, tamî'nawîrî.

*Jesus Epîrema Tîpemonkonoyamî' Wetun Tanne
(Mt 26.36-46; Lc 22.39-46)*

³² Moropai Jesus yarakkîrî to' ewomî'pî Oliveira ye'kana' pî'. Oliveira ye'ka ese' Getsêmani. Moropai Jesusya ta'pî tînenupa'san pî': —Tarî ereutatî uyun Paapa yarakkîrî eseurîma tanne. ³³ To' yonpayamî' piapai Pedro, moropai Tiago, moropai João yari'pîiya. Eranne' pe eena pia'tî'pî. Ipîra eesewankono'ma'pî. ³⁴ Inkamoro pî' ta'pîiya: —Ipîra esewankono'man pî' wai. Esewankono'mato'ya uwî eserîke man. Maasa, tarî e'tî. Tîwarî e'tî. Pemonkon iipî era'matî —ta'pîiya.

³⁵ To' piapai Jesus atarima'pî mararî. Eesenumî'pî non pona epîremai. Paapa pî' esatî'pîiya tîwe'taruma'tî namai. ³⁶ —Paapa —ta'pîiya. —Tamî'nawîron kupîya e'painon. Upîika'tîkî e'taruma'tî namai. Tîise itu'se wanî yawîrî kî'kupîi. Itu'se awanî yawîrî neken iku'kî —ta'pîiya.

37 Moropai inkamoro seurîwî'nankon pia awenna'po'pî. To' we'nasa' eporî'pîiya. To' kurantanîpî'pîiya. Pedro pî' ta'pîiya: —Awetun mîrîrî? Mararî tîwarî aako'mamî yentai awanî mîrîrî? 38 Tîwarî ako'mantî. Paapa yarakkîrî eseurîmatî Makuiya ayenku'tîkon namai. Ayewankon ya Paapa maimu yawîrî iko'manpai awanîkon, tîise ikupîya'nîkon eserîke pra awanîkon a'tu'mîra pu'kuru awanîkon ye'nen.

39 Moropai inî'rî to' piapai attî'pî Paapa yarakkîrî eseurîmai. E'mai' pe mîrîrî ta'pî tîuya manni' warantî eepîrema'pî inî'rî. 40 To' pia tîwenna'posa' pe, inî'rî to' we'nasa' eporî'pîiya. Mararî pra iwe'nunpai to' wanî'pî yapîtanî'pî to'ya yentai. To' yenpaka'pîiya inî'rî. To' eppe'sa' wanî'pî tîwe'nasa'kon pî'. Î' taa tîuya'nîkon epu'tî to'ya pra awanî'pî Jesus pî'.

41 Iteseurîno ite'ka pe Jesus wîtî'pî to' piapai epîremai. Moropai inî'rî awenna'po'pî to' pia. — Sîrîrî tîpose awetunkon mîrîrî —ta'pîiya to' pî'. — Aasîrî man. Uurî ka' poi iipî'pî era'mai tiaron iipî. Sîrîrî pu'kuru utîrîiya kupî sîrîrî imakui'san warayo'kon pia. 42 E'mî'sa'katî. Wîtîn sîrîrî. A'kî, imakui'san pia utîrîton warayo' yi'nî pî' man — ta'pîiya.

Jesus Yapisî To'ya

(Mt 26.47-56; Lc 22.47-53; Jo 18.3-12)

43 Moropai mîrîrî pe rî Jesus eseurîma tanne, tiwin inenupa'pî warayo' Judas erepamî'pî. Teepîremasanon esanon, Moisés nuri'tîya yenupanto' pî' yenupatonkon, moropai Judeuyamî' panamanenan a'yeke'tonon,

inkamoro narima'san erepamî'pî Judas pokonpe. Arinîke to' wani'pî. Tîkasuparaikon moropai tîtaikapukon ene'sa' to'ya wani'pî.

⁴⁴ Tîise tuutîkon rawîrî Judasya taasa' wani'pî tîpokon pe tuutîsanon pî': —Warayo' pî' esekaremekî moropai yu'nauya. Mîîkîrî anapisîkon ton. Mapi'tîi moropai tîwarî si'ma maatî ayesanonkon pia —ta'pîiya. ⁴⁵ Moropai teerepamî pe Judas wî'tî'pî Jesus pia. —Aapia yi'nî pî' wai —ta'pîiya tepotorî pî'. Moropai Jesus yu'na'pîiya itenpata pî'. ⁴⁶ Moropai Judas pokonpe iipî'sanya Jesus yapisi'pî. ⁴⁷ Moro awani'pî warayo', Jesus nenupa'pî. Mîîkîrîya teepîremasanon esanon yepotorî poitîrî wîi yonpa'pî tîkasuparai ke. Tîise ipuremekî'pîiya. Ipana neken ya'tî'pîiya. ⁴⁸ —Uyapi'se aai'sa'kon tiaronkonya ama'ye' yapisi' warantî —ta'pî Jesusya to' pî'. —Akasuparaikon moropai ataikîpukon ene'sa'ya'nîkon mîrîrî. ⁴⁹ Wei kaisarî epîremanto' yewî' ta akore'ta'nîkon e'pî'tî'pî tamî'nawîronkon yenupa pî'. Mîrîrî kupîuya tanne, uyapisî'pîya'nîkon wani'pî e'painon. Tîise ikupîya'nîkon pra awani'pî. Tîise Paapa maimu e'menukasa' manni' yawîrî eenasa' mîrîrî —ta'pîiya. ⁵⁰ Moropai Jesus nenupa'sanya irumaka'pî. To' epe'pî, tamî'nawîrî iipiapai. ⁵¹ Jesus yari'pî to'ya. Tiaron warayo', maasaron wî'tî'pî to' pîkîrî. Kamisa tîisai'ya wani'pî ta'san pe. Mîîkîrî yapisi'pî inkamoroya ita'san pî'. ⁵² Tîise mîîkîrîya tîpon rumaka'pî. Eeka'tumî'pî ipon pra.

Imakui'pî Jesus Nîkupi'pî Yuwa To'ya

(Mt 26.57-68; Lc 22.54-55,63-71; Jo 18.13-14,19-24)

⁵³ Moropai Jesus yarî'pî to'ya teepîremasanon esanon yepotorî pia. Teepîremasanon esanon, Moisés nurî'tîya yenupanto' pî' yenupatonkon, Judeuyamî' panamanenan a'yeke'tonon, inkamoro eperes'a' wanî'pî moro. ⁵⁴ Aminke Jesus pî' Pedro iipî'pî ite'ma'pî pî' teepîremasanon esanon yepotorî yewî' poro yi'pîrî pîkîrî. Moro awe'nîmî'pî. Mororonkon surarayamî' pokonpe eereuta'pî. To' atapina'pî apo' pia. ⁵⁵ Imakui'pî pe Jesus winîkî teeseurîmasanon yuwa'pî teepîremasanon esanon moropai Judeuyamî' esanon tiaronkonya. Se' kaisari' asakî'nankon eseurîma yu'se to' wanî'pî imakui'pî inkupî'pî pî' mîrîrî wenai iwîkonpa kai'ma teuren. Tîise mîrîrî warantî to' eseurîma pra awanî'pî. ⁵⁶ Arinîkon eseurîma'pî ipî' seru' pe. Tîise se' kaisari' asakî'nankon eseurîma pra awanî'pî.

⁵⁷ Tiaronkon e'mî'sa'ka'pî moropai seru' pe to' eseurîma'pî. —Jesus eseurîma'pî epîremanto' yewî' pî' —ta'pî to'ya. ⁵⁸ —See warantî ta'pîiya: “Seenî epîremanto' yewî' koneka'pî pemonkonyamî'ya. Tîise yarankauya kupî sîrîrî. Moropai seurîwî'ne wei tîpo inî'rî ikonekauya. Wîttî koneka warantî awe'koneka pepîn manni' amenan”, ta'pî Jesusya —ta'pî to'ya. Mîrîrî warantî to' eseurîma'pî Jesus pî'. ⁵⁹ Mîrîrî ye'ka pe tîise, se' kaisari' asakî'nankon eseurîma pra awanî'pî.

⁶⁰ Teepîremasanon esanon yepotorî e'mî'sa'ka'pî. To' yarakkita attî'pî. Jesus pî' ta'pîiya: —Imakui'pî pe insanan warayo'kon eseurîman pî' man apî'. To' maimu yuukuya pepîn? ⁶¹ Tîise yuukuiya pra Jesus wanî'pî. Moo awanî'pî. Inî'rî teepîremasanon

esanon yepotorî eseurîma'pî: —Cristo amîrî, Paapa munmu, Paapa nîmenka'pî? —ta'pîiya. ⁶² —Inna, Cristo uurî —ta'pî Jesusya. —Ka' poi iipî'pî uurî pemonkon pe. Paapa meruntî winî ereutasa' era'maya'nîkon kupî sîrîrî. Katupuru kore'ta uui'pî era'maya'nîkon kupî sîrîrî.

⁶³ Mîrîrî eta tîuya pe, teepîremasanon esanon yepotorî ekore'ma'pî kure'ne. Mîrîrî ye'nen tîpon karaka'pîiya. —Inî'rî imakui'pî inkupî'pî yuwapai pra man —ta'pîiya. ⁶⁴ —Imakui'pî pe eeseurîma Paapa winîkîi eta'nîkon man. O'non ye'ka pe epu'tî pî' naatî? Î' ye'ka pe iku'pai nai? —ta'pîiya. —Îwîpai man —ta'pî tamî'nawîronkonya. ⁶⁵ Moropai tiaronkonya tetakukon yenumî'pî ipona. Itenpata yettapurî tîuya'nîkon tîpo ipa'tîpî'tî'pî to'ya. —Anî'ya apa'tî pî' nai? Epu'kî, Cristo pe awanî ya —ta'pî to'ya ipî'. Moropai surarayamî'ya ipa'tîpî'tî'pî tenyakon ke.

Unepu'tî Pepîn Taa Pedroya Jesus Pî'

(Mt 26.69-75; Lc 22.56-62; Jo 18.15-18,25-27)

⁶⁶ Mîrîrî tanne Pedro wanî'pî poro po. Teepîremasanon esanon yepotorî poitîrîpa' epa'ka'pî poro pona. ⁶⁷ Apo' pia Pedro atapina era'ma'pîiya. Eesenumenka'pî ipî'. —Amîrî nîrî Jesus Nazarépon pokonpan —ta'pîiya. ⁶⁸ —Kaane —ta'pî Pedroya. —Unepu'tî pepîn mîîkîrî. Mîrîrî tîpo wîttî iwa'to' mana'ta pia attî'pî.

⁶⁹ Mîrîrî poro tuutî pe, inî'rî mîîkîrî wîri'ya era'ma'pî. Mana'ta piawonkon pî' ta'pîiya: —Mîîkîrî Jesus pemonkono —ta'pîiya. ⁷⁰ —Iseruku —ta'pî Pedroya inî'rî.

Aako'mamî'pî mararî moropai mororonkon warayo'konya ta'pî ipî': —Innape Jesus pemonkono pe awanî eserîke awanî. Galiléia pon mîikîrî, amîrî nîrî Galiléia pon —ta'pî to'ya.
⁷¹ Mîrîrî pî' Pedroya ta'pî: —Unepu'tî pepîn mîikîrî ipî' eeseurîmakon manni'. Useruku pepîn Paapaya uyera'ma pî' man. Seru' pe eseurîma ya Paapaya utaruma'tî —ta'pîiya.

⁷² Mîrîrî pe rî kariwana e'na'pî itakon ite'ka pe. Mîrîrî eta'pî Pedroya. Moropai awenpenata'pî Jesusya teurîma'pî pî'. “Itakon ite'ka pe kariwana etun rawîrî, unepu'tî pepîn mîikîrî Jesus, taaya eseurîwî'ne ite'ka,” taasa' Jesusya pî' awenpenata'pî. Moropai tîkauware attî'pî, seru' pe tîwe'sa' ye'nen.

15

Jesus Yarî To'ya Pilatos Pia

(Mt 27.1-2,11-14; Lc 23.1-5; Jo 18.28-38)

¹ Pata erenmapî pe, teepîremasanon esanon, Moisés nurî'tîya yenupato' pî' yenupatonkon, Judeuyamî' panamanenan a'yeke'tonon, Judeuyamî' esanon tiaronkon, inkamoro eperepî'pî tamî'nawîrî î' kupî tîuya'nîkon pî' eseurîmai. Teeseurîmakon tîpo tîpoitîrîtononkon surarayamî' pî' ta'pî to'ya: —Jesus yaironpî'tî. Moropai yaatî pata esa' Governador Pilatos pia —ta'pî to'ya. Mîrîrî warantî ikupî'pî surarayamî'ya.
² Pilatosya Jesus ekaranmapo'pî. —Tamî'nawîron esa', rei amîrî, Judeuyamî' esa'? —ta'pîiya Jesus pî'. —Amîrîya taa mîrîrî. —ta'pî Jesusya.
³ Teepîremasanon esanon eseurîma'pî seru' pe ipî'.

—Mararon pepîn imakui'pî ku'sai'ya mîrîrî —ta'pî to'ya. ⁴ Pilatosya ta'pî: —To' maimu yuukuya pepîn? Mararon pepîn imakui'pî ku'sai'ya taa pî' to' man apî'. ⁵ Tîise inî' Jesus eseurîma pra awanî'pî. “Kaane, imakui'pî ku'sau'ya pra wai,” taiya pra awanî'pî. Mîrîrî pî' Pilatos esenumenka'pî kure'ne.

Jesus Wîi Me'po Pilatosya

(Mt 27.15-26; Lc 23.13-25; Jo 18.39-19.16)

⁶ Pilatos yeseru wanî'pî Páscoa pî' Judeuyamî' wanî kaisarî tiwin pî' tînarakkamo'san rumakapîtiya. Tînepu'tîkon esa'pîti'pî Judeuyamî'ya. Inkamoro rumakapîti'pîiya tiwin, tiwin kono' tîise. ⁷ Atarakkannîto' ta warayo'kon wanî'pî imakui'pî kupîtiponkon. Tamî'nawîronkon esanon pî' teekore'makon yai to' poitîritonon wîisa' to'ya wanî'pî. To' kore'ta warayo' wanî'pî itese' Barrabás. ⁸ Arinîkon wîti'pî pata esa' Pilatos pia. Ipî' ta'pî to'ya: —Tiwin anarakkamo'pî anna yonpa rumakakî. Kono' kaisarî ikupîya manni' warantî irumakakî —ta'pî to'ya ipî'.

⁹ —Anî' rumakauya yu'se awanîkon moriya? —ta'pî Pilatosya. —Mîserî Judeuyamî' esa' rei taaya'nîkon manni' ipî', mîserî rumakauya ka'rî —ta'pîiya. ¹⁰ Ipî' tîkinmukon ye'nen Jesus ene'sa' teepîremasanon esananya wanî'pî epu'ti'pî Pilatosya. Mîrîrî ye'nen anrumakapai awanî'pî. ¹¹ Tîise teepîremasanon esananya ta'pî tamî'nawîronkon pî': —Barrabás rumakaya yu'se anna man, ka'ti ipî' —ta'pî to'ya. Mîrîrî warantî ta'pî tamî'nawîronkonya.

12 —Tîise mîserî kanan, Judeuyamî' esa', rei taaya'nîkon manni' ipî', î' kupîuya yu'se awanîkon ipî'? —ta'pî Pilatosya. 13 —Iwî me'pokî —ta'pî to'ya. —Pakî'nan pona ipokapîti me'pokî. 14 —Î' wenai anwîpai awanîkon mîrîrî? —ta'pî Pilatosya. —Î' see mîrîrî imakui'pî inkupî'pî? Tîise aronne panpî' to' entaimepîti'pî: —Pakî'nan pona ipokapîti me'pokî —ta'pî to'ya.

15 Tamî'nawîronkon wakîri pe e'pai Pilatos wanî'pî. Mîrîrî ye'nen Barrabás rumaka me'po'pîiya. Jesus po'pîti me'po'pîiya pemonkon po'pî'to' ke. Mîrîrî tîpo Jesus tîrî'pîiya surarayamî' pia pakî'nan po ipokapî'to'pe to'ya.

Jesus Pî' Surarayamî' O'ma'ta
(Mt 27.27-31; Jo 19.2-3)

16 Surarayamî'ya Jesus yari'pî pata esa' Governador Pilatos yewî' ta. Governador yewî' ese' pretório. Tonpakon surarayamî' muurukuntî'pî to'ya tamî'nawîrî. 17 Sonpan Jesus pon mo'ka'pî to'ya moropai suuyu sonpan rei pon ye'ka yeka'ma'pî to'ya ipon ton ipî' tîwo'ma'takon pe. Mî'nî kapî'pî to'ya itarako ton, rei yarakko warantî. Ipu'pai pona itîrî'pî to'ya. 18 Tîwo'ma'takon pe ipî' to' esekaremekî'pî. —Viva Jesus. Judeuyamî' esa' amîrî. Rei amîrî —ta'pî to'ya. Itaruma'tî'pî to'ya mîrîrî. 19 Moropai ipa'tîpî'pî to'ya ipu'pai pona yei ke. Tetakukon yenunpîti'pî to'ya ipona. Tese'mukon pona to' enapîti'pî ikaisari yapurî pe, tîise to' seruku mîrîrî. Ipi' to' o'ma'ta mîrîrî. 20 Kure'ne ipî' tîwo'ma'takon tîpo, sonpan mo'ka'pî to'ya. Sonpan ipon tîrî'pî

to'ya ipona. Mîrîrî tîpo yarî'pî to'ya pakî'nan pona ipokapî'se.

Jesus Pokapîtî To'ya Pakî'nan Po

(Mt 27.32-44; Lc 23.26-43; Jo 19.17-27)

²¹ Tuutîkon pe warayo' eporî'pî to'ya, keren poi tui'sen cidade poro tuutîsen, itese' Simão. Cirene pon mîikîrî, Alexandre moropai Rufo yun. Mîikîrî pî' ta'pî to'ya meruntî ke: —Ka'ne' pe panpî' aase sîrîrî pakî'nan yarîpa —ta'pî surarayamî'ya ipî'. Moropai yarî'pîiya. ²² Jesus yarî'pî to'ya Gólgota kîrî pona. Pemonkon pu'pai'pî warainon taato' mîrîrî Gólgota. ²³ Moro iwuku ton tîrî'pî to'ya uva yekku yai'mesa' remédio itese' mirra yarakkîrî 'ne'ne' epu'tîiya namai. Tîise enîrîiya pra awanî'pî.

²⁴⁻²⁵ Ineka'ta winîkîi wei tîise ipokapîtî'pî to'ya pakî'nan pona. Tî'kon mîrikkî pî' to' su'mina'pî ipon rî'pî pantakapîtî tîuya'nîkon epu'tîkonpa kai'ma. Mîrîrî warantî ipantaka'pî to'ya. ²⁶ MÎSERÎ JUDEUYAMÎ' ESA', REI, kai'ma kaareta pona itekare menuka'pî to'ya. Moropai itîrî'pî to'ya pakî'nan yepoi tamî'nawîronkonya era'mato'pe. Mîrîrî kupî'pî to'ya î' wani' awanî ye'nen ipokapî'sa' tîuya'nîkon epu'to'pe tamî'nawîronkonya. ²⁷ Moropai asakî'ne ama'ye'kon pokapîtî'pî to'ya ipokonpe. Tiwin ipokapîtî'pî to'ya tiaron pakî'nan po, Jesus meruntî winî moropai tiwin ipokapîtî'pî to'ya kamai' winî. ²⁸ Mîrîrî warantî pena Paapa maimu e'menukasa' yawîrî ikupî'pî to'ya. Pena Isaiás nurî'tîya ta'pî:

Mîikîrî taruma'tî to'ya imakui'san taruma'tî to'ya
warantî

Is 53.12

ta'pîiya. ²⁹ E'ma taawîrî tuutîsanon o'ma'ta'pî ipî'. —Kane kane amîrî. “Epîremanto' yewî' yarankauya. Inî' ikonekauya. Seurîwî'ne wei tîpo ikoneka aretî'kauya,” ta'pîya seru' pe. ³⁰ Mîrîrî kupîpa kai'ma, meruntî ke awanî ya, aawarîrî e'pîika'tîkî. Autîkî pakî'nan poi —ta'pî to'ya Jesus pî'.

³¹ Teepîremasanon esanon o'ma'ta'pî nîrî ipî', Moisés nurî'tîya yenupato' pî' yenupatonkon pokonpe si'ma. —Tiaronkon pîika'tî'pîiya. Tîise aawarîrî awe'pîika'tî pra awanî —ta'pî to'ya.

³² Jesus pî' ta'pî to'ya: —Paapa nîmenka'pî pe awanî ya, autîkî pakî'nan poi. Awautî era'ma annaya ya, yai pra innape Israel nurî'tî paa rî'san esa' pe awanî kupî annaya e'painon —ta'pî to'ya. Insanan ipokonpe to' nîpokapî'tî'san pakî'nan pona o'ma'ta'pî nîrî ipî'.

Jesus Sa'manta

(Mt 27.45-56; Lc 23.44-49; Jo 19.28-30)

³³ Ineka'ta pairî wei tîise pata ewaronpamî'pî. Ewaron pe aako'mamî'pî wei autî tîpose. ³⁴ Wei autîsa' tanne Jesus entaime'pî aronne. —Eloi, Eloi, lamá sabactâni —ta'pîiya tîmaimu ta.

—Paapa, Paapa, î' wani' awanî ye'nen urumakaya sîrîrî?
Sl 22.1
—taato' mîrîrî umaimukon ta.

³⁵ Tiaronkon ipî' teesenumenkakon ye'ka pe mîrîrî taiya eta'pî yairî pra. Elias, Elias, taiya kai'ma to' esenku'tî'pî. Moropai ta'pî to'ya: —A'kî. Elias nurî'tî yannoia etatî maasa —ta'pî to'ya.

³⁶ Tiaron eka'tumî'pî tuna yu'nanen esponja era'mai. Mîrîrî tîrî'pîiya so'ri uva yekku ka'

yu'nato'peiya. Mîrîrî tîpo yei yaretî pî' yasi'tî'pîiya. Inta pona irennuku'pîiya yu'nato'peiya kai'ma. Mîrîrî tîpo ta'pîiya: —Maasa, pakî'nan poi imo'kai Elias nurî'tî iipî era'mapai'nîkon —ta'pîiya.

³⁷ Meruntî ke Jesus entaime'pî. Moropai aasa'manta'pî.

³⁸⁻³⁹ Surarayamî' yepotorî wanî'pî moro Jesus era'ma pî'. Mîrîrî warantî aasa'manta era'ma tîuya pe, —Innape Paapa munmu pe mîserî man —ta'pîiya. Mîrîrî tanne epîremanto' yewî' tawon Paapa pata'se' yuwa'to' kamisa e'karaka'pî in-eka'ta poi mai winîkîi. Kure'nan soren pe tîwe'sen pe awanî'pî. Ere'sin pe nîrî awanî'pî.

⁴⁰ Wîri'sanyamî' wanî'pî moro nîrî Jesus era'ma pî' aminke si'ma. Moro to' wanî'pî Maria Madalena, Salomé, moropai tiaron Maria, José moropai Tiago maasaron panpî' yan mîîkîrî Maria. ⁴¹ Galiléia pata po Jesus asarî yai, inkamoro wîri'sanyamî' wanî'pî ipîkîrî asarî'san pe. Itekkari ton koneka tîpokon pe. Tiaronkon wîri'sanyamî' wanî'pî moro nîrî, Jesus wenairî iipî'san Jerusalém pona.

Jesus Yu'na'tî To'ya

(Mt 27.57-61; Lc 23.50-56; Jo 19.38-42)

⁴² Sábado wanî'pî Judeuyamî' erî'ka'to' weiyu pe. To' yeseru wanî'pî to' ekoneka sexta feira yai sábado yai teerî'kapîkonpa. To' ekonekato' weiyu yai Jesus sa'manta'pî. ⁴³ Mîrîrî ye'nen José Arimatéia pon wîtî'pî Pilatos pia. José wanî'pî Judeuyamî' panamanen pe. Tamî'nawîronkon esa' pe Paapa iipî nîmîkî pî' tîwe'sen pe awanî'pî nîrî. Eranne' pe pra attî'pî Pilatos pia, pata

ewaronpamî tanne. Eerepamî'pî. Pilatos pî' ta'pîiya: —Jesus esa'rî'pî anmo'kapai wai pakî'nan poi yu'na'tîto'peuya. Sábado yai pakî'nan po aako'mamî yu'se pra anna man —ta'pîiya. ⁴⁴ —Aasîrî aasa'mantasa' mîrîrî? —ta'pî Pilatosya. Imu'tunpa'pîiya. Surarayamî' esa' yanno me'po'pîiya. Aaipî'pî. —Aasîrî Jesus sa'mantasa' mîrîrî? —ta'pî Pilatosya ipî'. ⁴⁵ —Inna, aasîrî aasa'mantasa' man —ta'pî surarayamî' esa'ya. —Moriya itesa'rî'pî mo'kata —ta'pî Pilatosya José pî'. ⁴⁶ Mîrîrî tîpo Joséya kure'nan kamisa yenna'pî. Attî'pî tiaronkon yarakkîrî Jesus esa'rî'pî mo'kai. Imoka'pî to'ya. Moropai iwontî'pî to'ya mîrîrî kamisa ke. Ikîrî yai a'ta yakasa' Joséya wanî'pî isa'manta'san yense' ton pe. Kure'ne awanî'pî. Mîrîrî ya' Jesus esa'rî'pî wonnî'pî'pî to'ya Judeuyamî' yeseru yawîrî. Moropai a'ta yettapurî'pî to'ya kure'nan tî' ke. ⁴⁷ Tamî'nawîrî mîrîrî kupî to'ya era'ma'pî Maria Madalenaya moropai tiaron Mariaya, José yan Mariaya.

16

*Tîisa'manta Tîpo Jesus E'mî'sa'ka
(Mt 28.1-8; Lc 24.1-12; Jo 20.1-10)*

¹ Sábado esuwa'kasa' tîpo inkamoro wîri'sanyamî' wîtî'pî Salomé pokonpe a'pusin yennai Jesus esa'rî'pî karapaimato' ton, Judeuyamî' yeseru yawîrî ikupîkonpa kai'ma. ² E'mai'non wei erenmapî pe, domingo yai to' wîtî'pî a'ta pia itesa'rî'pî karapaimai. Penane marî pu'kuru to' ese'ma'tî'pî wei epa'kasa' tanne. ³ Tuutîkon pe

to' eseurîma'pî. —Anî'ya a'ta yettapuru tî' mo'ka ewonnîto'pe? —ta'pî to'ya.

⁴ Mîrîrî ta'pî to'ya kure'ne tî' e'sa' ye'nen. Moropai teerepamîkon pe a'ta esettapurukasa' era'ma'pî to'ya. itettapuru era'tîsa' era'ma'pî to'ya.

⁵ A'ta ya' to' ewomî'pî. Moro warayo' ereutasa' eporî'pî to'ya meruntî winî. Aimutun pe ipon wanî'pî sonpan. „Inserî pe awanî'pî.” Mîîkîrî pî' to' esi'nîpî'pî. ⁶ Mîîkîrîya ta'pî to' pî': —Teesi'nî'se pra e'tî. To' nîpokapî'tî'pî pakî'nan pona yuwaya'nîkon mîrîrî. Jesus Nazarépon yuwaya'nîkon. Tîîse tarî Jesus ton pra man. Awe'mî'sa'ka'pî man. A'kî, ipata'pî era'matî —ta'pîiya. ⁷ —Galiléia pona wîtîn pî' man arawîrî'nîkon. Miarî era'maya'nîkon kupî sîrîrî apî'nîkon ta'pî tîuya manni' yawîrî. Mîrîrî ekareme'tantî Pedro moropai tiaronkon inenupa'san pî' —ta'pîiya.

⁸ To' epa'ka'pî. To' esi'nî'sa' wanî'pî î' taa yentai. To' e'tî'tîtkka'pî. A'ta piapai to' eka'tumî'pî. Tutîkon pe anî' yarakkîrî to' eseurîma pra awanî'pî, teesi'nî'sa'kon ye'nen.

*Maria Madalenaya Jesus Era'ma Enen
(Mt 28.9-10; Jo 20.11-18)*

⁹ Domingo yai Jesus e'mî'sa'ka'pî mîrîrî penane marî pu'kuru. Maria Madalenaya Jesus e'mî'sa'kasa' era'ma'pî domingo yai, penane marî pu'kuru, tiaronkonya era'ma rawîrî. Mîîkîrî Maria Madalena pena o'ma'kon ewonsa' wanî'pî ya', asakî'ne mia' pona tîîmo'tai kaisarî. Inkamoro tîrîka'pî Jesusya. Mîîkîrîya Jesus era'ma'pî tiaronkonya era'ma rawîrî. ¹⁰ Inenupa'san esewankono'masa' karau tanne, to' pia Maria

Madalena erepamî'pî. —Jesus e'mî'sa'kasa' man —ta'pîiya to' pî'. ¹¹ —Enen awanî sîrîrî. Uyenu ke era'ma pî' wai —ta'pîiya. Tîise innape imaimu kupî to'ya pra awanî'pî.

*Jesus Era'ma Inenupa'sanya, Asakî'nankonya
(Lc 24.13-35)*

¹² Mîrîrî tîpo asakî'nankon inenupa'sanya Jesus era'ma'pî cidade poi tuutikon pe. Tiaron pe eetinyaka'masa' ye'nen, ka'ne' pe epu'tî to'ya pra awanî'pî. ¹³ Tepu'tî to'ya emapu'tîsai'ya tîpo, to' enna'po'pî tonpakon pia ekareme'se. Tîise innape to' maimu kupî to'ya pra awanî'pî.

Jesus Era'ma Inenupa'sanya,

*Tiwin Pu' Pona Tîmo'tai'nîkonya
(Mt 28.16-20; Lc 24.36-49; Jo 20.19-23; At 1.6-8)*

¹⁴ Mîrîrî tîpo Jesus era'ma'pî inenupa'sanya, tiwin pu' pona tîmo'tai'nîkonya. Tîwentamo'kakon yai era'ma'pî to'ya. Jesusya to' panama'pî. —Uyewankono'ma pî' naatîi —ta'pîiya to' pî'. —Î' ton pe see innape e'mî'sa'kasa' kupîya'nîkon pra awanîkon? E'mî'sa'ka tîpo akore'tawonkonya uyera'ma'pî enen. Mîîwîni tîise innape ikupîya'nîkon pra awanî'pîkon. Innape anku'pai pra awanîkon mîrîrî —ta'pîiya.

¹⁵ —Pata kaisari matîtîi. Tamî'nawîronkon pî' Paapa yekare mekareme'tîi. ¹⁶ Tiaronkonya innape Paapa yekare kupî ya moropai to' yenpatakonaya'nîkon e'pai man. Mîrîrî warantî inkamoro e'pîika'tî. Tîise tiaronkonya innape Paapa yekare kupî pepîn. Mîrîrî ye'nen inkamoro

ye'ka yarima Paapaya apo' ya' —ta'pîiya. ¹⁷ —
 Innape tîku'nenan kupî Paapaya meruntî ke ikupî
 eserîkan pepîn ku'to'pe to'ya. Mîrîrî kupî Paapaya
 innape itekare wanî epu'to'pe tamî'nawîronkonya.
 Umeruntîri ke o'ma'kon tîrîka to'ya. Tiaron to'
 nepu'tî pepîn tîrîuya to' maimu ton. ¹⁸  Tînepu'tîkon
 pe pra, sokoro'pan îkî yanunsa' to'ya ya,
 to' yeparantîiya pepîn.  Tînepu'tîkon pe pra,
 tîmai'pato'kon enîrî tîuya'nîkon ya to' emai'pa pepîn.
 Pri'yawonkon pepîn pona to' epîrema. To' yepi'tî
 Paapaya. Mîrîrî warantî innape Paapa ku'nenan
 wanî kupî sîrîrî —ta'pî Jesusya.

Jesus Wîtî Ka' Pona Paapa Pia

(Lc 24.50-53; At 1.9-11)

¹⁹ To' yarakkîrî teeseurîma tîpo, Jesus wîtî'pî
 ka' pona. Paapaya yari'pî tîpia enen tîise.
 Paapa meruntîri winî eereuta'pî, ikaisarî
 tamî'nawîronkon esa' pe tîwanîpa. ²⁰ Inenupa'san
 wîtî'pî pata kaisarî itekare ekareme'se.
 Uyepotorîkon Jesusya to' pîika'tî'pî. Meruntî ke
 to' kupî'pîiya ikupî eserîkan pepîn ku'to'pe to'ya.
 Mîrîrî era'ma tîuya'nîkon wenai arinîkonya to'
 maimu kupî'pî innape.

Amenan pe paapaya uyetato'kon New Testament in Macushi (BR:mbc:Macushi)

copyright © 2013 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Macushi

Translation by: Wycliffe Bible Translators, Inc.

Macushi [mbc], Brazil

Copyright Information

© 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation text is made available to you under the terms of the Creative Commons License: Attribution-Noncommercial-No Derivative Works. (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/>) In addition, you have permission to port the text to different file formats, as long as you do not change any of the text or punctuation of the Bible.

You may share, copy, distribute, transmit, and extract portions or quotations from this work, provided that you include the above copyright information:

You must give Attribution to the work.

You do not sell this work for a profit.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Permissions beyond the scope of this license may be available if you contact us with your request.

The New Testament

in Macushi

© 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2014-04-30

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 11 Nov 2022 from source files
dated 29 Jan 2022

677467a0-0559-5466-b865-742352ca2032